AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

OCAK 97 SAYI:32 FİYATI: 150.000.TL. *(kdv dahil)*

ÖKÜZ

Internet

www.planet.com.tr / Öküz

yakında!

the memleketimiz için temiz bir sayfa ya açacağız ya açacağızdır

YENİ YILDA YENİ SAYFA

TEKRAR TEKRAR

MÖÖHABA

BİR İNSAN, BİR KADIN, BİR POLİTİKACI, BİR MEVHUM, BİR FENOMEN, BİR VAKA

ANKET

EL-SORU

EL-CEVAP

BİR TAT, BİR DOKU, BİR İMGE BİR BİRŞEY, BİR HERŞEY OLARAK TRACY CHILLER

ÖKÜZ HARMANDA ON KAPLAN GÜCÜNDEDİR

O. PAMUK, C. DÜNDAR, C. YÜCEL, N. GENÇ, Ş. İŞİGÜZEL, A. ÖZER, O. TAFTALI, K. İSKENDER, M. BELLİ, H. KUZU, C. ERSÖZ, M. ÜST, Ö. MUMCU, S. ERTÜRK, T. NAR, A. MARTI, C. BARSLAN, C. KOZANOĞLU, E. ÖZKAHRAMAN, F. ŞENSOY, C. ÖZDEMİR, CHARLİE, K. GÖKHAN, S. AKIN, V. ÖZDEMİROĞLU, B. BARUTER, AYÇA, E. NURİ, O. GÜZELOĞLU, H. YILDIRIM, A. SARP, M. KIZILKAYA, T. TOLUNAY, D. SAYIN, S. CAN, K. ESENDEMİR....

Akşamsefası

NELERİ ÇAĞRIŞTIRIYOR?

Bir insan, bir kadın, bir politikacı, bir imge, bir fenomen, bir vaka, bir tat bir doku olarak TRACY sizde neleri **çağrıştırıyor?**

Politikacı olarak, tam da askeri darbelere meşruiyet kazandıran bahane prototipi; bir fenomen olarak bu talihsiz ülkenin başına gelmiş en büyük felaketlerden birinin vücut bulması; bir vak'a olarak derhal soruşturulması gereken bir şüpheli kaza; bir tat olarak, üstüne vanilyalı dondurma düşmüş kıymalı karnıbahar; doku olarak, acil ameliyat gerektiren bir bölgedir.
"Kadın olarak?" sorunuzu anlamadım: Kadın mı?.. Haa..
Bir de "insan olarak?" diye sormuşsunuz.
Cevabımı doğrudan Cumhuriyet Savcısı'na göndersem de Öküz'ü aracılıktan kurtarsam!..

Ümit Kıvanç

21 Haziran 1993 tarihli Leman kapağındaki TRACY

"Çürümüş Bir Soğan"
Orhan Alkaya

Akşamsefası

"Olimpus tanrılarının ülkelere bin yılda bir gönderdikleri lanet perisi. Muz cumhuriyetinde görev başında."

Füsun Akatlı

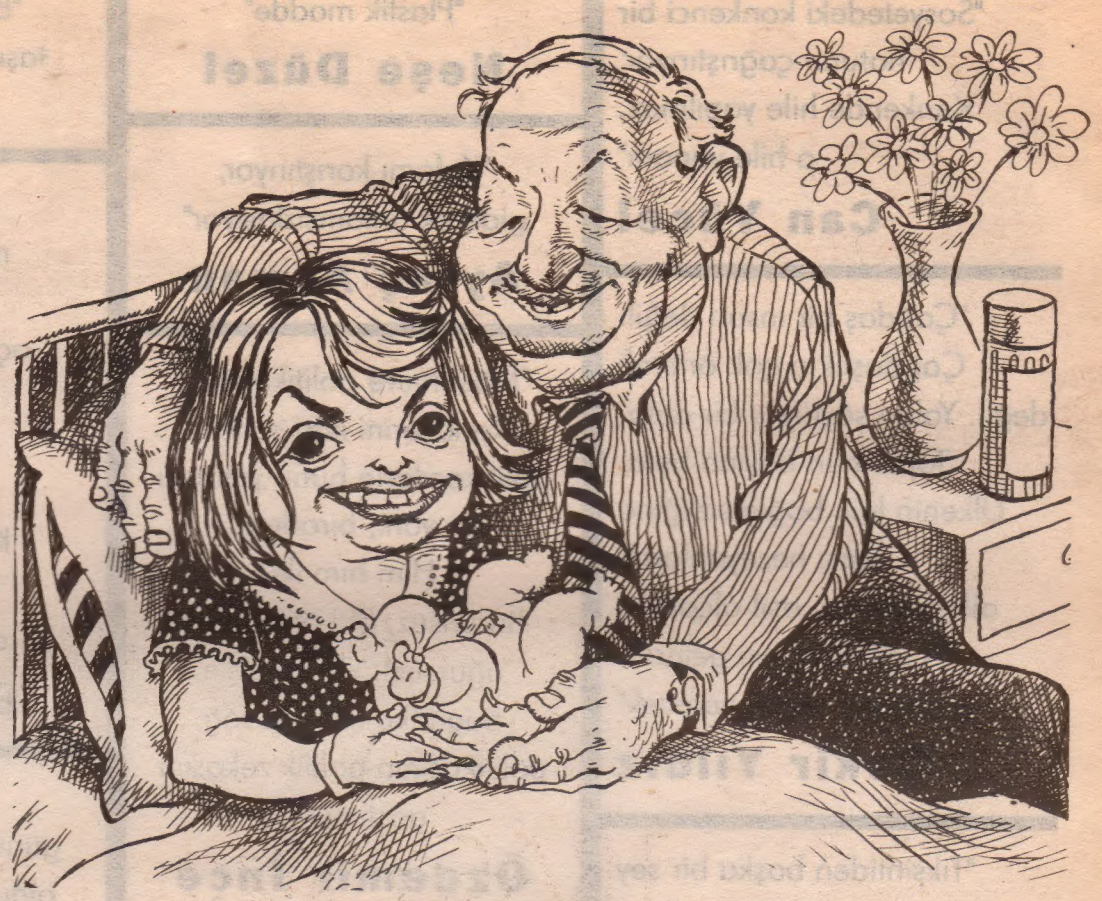

"Bir laleyi andırıyor"

Ali Poyrazoğlu

"Çete"

Hilmi Yavuz

"Kendi çıkarı için her yolu geçerli gören bir kişilik."

Nejat Yavaşoğulları

"Hırs simgesi"

Mehmet Ali Birand

"Bana onu soruyorsunuz, içimden de geliyor onun hakkında konuşmak. Ama üzülüyorum, bir güçlük var, kendimi tutuyorum. İlkokulda bir sınıf arkadaşım vardı. Çok üzülürdüm onun için. Çok dertlenirdim. Biliyor musunuz, kızardım ve severdim de. Bırakın şimdi Tracy'i filan, asıl onu anlatmak isterdim size... (Orhan Pamuk'un küçük kız arkadaşı gelecek ay Öküz'de)"

Orhan Pamuk

"O kadın bende hiçbir şey çağrıştırmıyor. Bir şey çağrıştırması için bir maddenin olması gerekiyor. İnsan beynini harekete geçiren maddedir. Madde olmaksızın düşünemezsiniz."

Ahmet Kaya

Akşamsefası

"Sosyetedeki konkenci bir hatunu çağrıştırıyor. Konkende hile yapılmaz, o hile yapanı"

Can Yücel

"Çağdaş bir insan değil. Çağdaşlıkta çok önemli değil. Yalan söylüyor bir defa, Toplumun başına bela. Ülkenin laik bağımsızlığına karşı hezeyanlarını alkışlayanlar, asıl alçaklar. Çağımıza ve gelecek kuşaklara hesap verecek"

Bekir Yıldız

"Tiksintiden başka bir şey ifade etmiyor"

Esin Afşar

" Kadın olarak o anne olamaz. O çocuğunu büyütmedi ki; anne olsun. Onun çocuklarını, bakıcılar mamalarla büyüttü. Meme de vermemiştir. Sadece doğurup bırakmıştır. Anne olamaz, evlat acısını bilmez"

GülşahTağaç (Tutuklu annesi)

"Ben bu kadını bir roman kahramanı olarak yazsaydım, inandırıcı olmazdı. Kötü diyeceğimiz çok şeyi kaplamış. Yalancı, düzenbazdır ve kadınlara yönelik bütün kötü sözler onda mevcut. En büyük hakaretlere, aşağılanmalara bile gülerek bakıyor. Ben bunun romanını yazsaydım, kötü bir roman olurdu"

Pınar Kür

"Hiçbirşey çağrıştırmama beceresine sahip olmayı çağrıştırıyor"

Tomris Uyar

"Plastik madde"

Neşe Düzel

"Kafamı karıştırıyor, giderek anlamsızlaşıyor"

Aytaç Arman

"Müsamere politikacısı... Kendilerini kurt sanan politikacıların bunu yutması da yani, birader!.. Hım hım ile burunsuz, biri ötekinden uğursuz!.. Türkiye'nin bugünkü merkez sağ politikasının politik zekasını gösteriyor"

Özdemir İnce

"Bir erkeği çağrıştırıyor."

Ayşe Düzkan

"Klinik bir vak'a. Aynı zamanda, Şeyh Bedrettin'den beri birikmiş bütün hesapların borçlusu gibi görünüyor..."

Eşber Yağmurdereli

"Kadınlara ihanetin adını çağrıştırıyor. Gerçekten söylemleriyle, yaptıklarıyla bu kadar çelişkili olan siyasetçi aklıma gelmiyor"

Akın Birdal

"Sevgisizlik, kötü oyunculuk. Zavallı bir duyarlı görünme çabası. Özellikle iyimserlik duygusu vermeye çalışan biri"

Muammer Ketençoğlu

"Hiçbir şey çağrıştırmıyor"

Müjdat Gezen

"Bir kadın duyarlılığı taşıdığına inanmıyorum"

Firuzan

"Eğer bu faili meçhul cinayetleri kısa sürede açıklamazsa, onu da suç ortağı ilan edeeğim, bu meydanda. Kamuoyuna 'Katil, çetenin reisi'dir' diye bağıracağım"

Baba Ocak

"Pamuk Prenses günümüzündeki cadı bize olgun elmalar sunuyor..."

Tuğrul Tanyol

"Afrika'daki timsahlara benzetiyorum"

Necmettin Çobanoğlu

"O da herkesin katili, bir sürü çoluğun çocuğun katilidir"

Emine Ocak

"Ev... arsa... Para... Ve Kara..."

Osman Hakan A.

"Saydıklarınızın hiçbirisi değil. O, saydıklarınızın yanından bile geçemeyecek zavallı bir insan"

Edip Akbayram

"Korkunç bir boşluk... Boşluk ve boşluk..."

Ali Günvar

"Kir ve günahlarını beyaz giysilerle saklıyor"

Yıldız Cıbıroğlu

"Milli felaket. Bahtsızlığımız, ülkemizin gelecek karanlığını çağrıştırıyor"

Menderes Samancılar

"Biliyorsunuz İnglizce'de soyadlar önce yazılır. Şimdi, bu hanımın soyad ve adının baş harflerini oku bakiyim: C.T... Başka delil aramaya gerek var mı?"

Tayfun Özyurt

"Cadı Kazanı'nın Abigail'i..."

Turgay Nar

"Beyaz İrin"

Osman Şahin

"Konu Mankeni, Paravan, PARA'van, Arsa Mafyası, Emlak Bayannamesi, Mülkiyet Arsızı, Moron'na Balığı, Borsa Simsarı, Parsa Sansarı, Mutsuzluk Çubuğu, Amerikan Bezi, Kapak Kızı, GAF Projesi, A.Ş.iret Reisi, Gençlik İksiri, Lüplüp Fikstürü, Dattiri Düttürü, Uçan-Uçuran Balon, Bal Dök Yala, Yalama, Kuşburnu, Kuşbeyinli, Servet Şişmanı, Susurluk Canavarı, Ezan Sesi Bayrak Sesi, Sus Sesi, Para Sesi, Profösör, Profasor, Profisor, Bacasız Sanayi, Dişi FE-el, Leşcinsel, Eski Kaşar, Yeniköy, Tatminsiz, Histerik, T.L.ferik, Androit, Hermoafrodit, Haz Tümseği, Fuckaradümbeleği, Evlat Tatili, Kartal Kartalkayar Fakirlerin Üstüne, Uysa da Kodak Uymasa da Fuji "

Albert Camus Vicdanı

Akşamsefası

ÖKÜZ 32 İÇERİK

→**2**-3-4-TRACY SORUŞTURMASI
→**6**- Oktay Taftalı: KOMPLE TEORİLERİ
→**7**- Orhan Pamuk: BEN VAR YA!
→**8**- Can Barslan: KÖYÜN DELİSİ EŞKIYA'DA
→**9**- Nihat Genç: ZİRVE SENDROMU
→**10**- Ayşe Sarp: EŞKIYA: GODOT BİR BAŞKA BAHARA
→**11**- Can Dündar: BEN TEMİZDİM, BENİ KİRLETTİLER DOSTLAR
→**12**- Küçük İskender: SADRAZAMIN SOL TAVŞANI, Yasin Adıyeke: İSTİLAHLI YAZILAR
→**13**- Şebnem İşigüzel: OSKARLIK FİLM SENARYOSU
→**14**- Lebi Derya Sayın: KARİKATÜR
→**15**- Mihri Belli: NURETTİN BEY'İN VİRTİÖZ PARMAKLARI
→**16**- Hacer Yıldırım: ÖNCE ÖZETLER
→**17**- Sunay Akın: DÖRT BACALI ŞAİR
→**18**- K.Serhat: AİLENİZİN FİLEZOFU
→**19**- Adnan Özer: AÇIK ELEŞTİRMEN Semra Can: KARİKATÜR
→**20**- **21**- Altay Martı: ZİHNİ BEY
→**22**- Mesut Ceylan: ORKUN KİTABELERİ
→**23**- Hüseyin Kuzu: NETLİK AYARI
→**24**- **25**- Su, Güler ve Can Yücel: MAAİLE
→**26**- Metin Üstündağ: HAYATIMIZDAKİ "TELEVOLE" KIVAMI
→**27**- Cüneyt Özdemir: BİZ NEW YORK'TA BÜYÜMEDİK
→**28**- **29**- Kutlu Esendemir: ET DEDE, BENİ EŞŞEK YAPMA
→**30**- Vedat Özdemiroğlu: VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI
→**31**- Kemal Gökhan Gürses: SOKAKTA
→**32**- Ayça Şen: BENİ MORON SANIYORLARDI
→**33**- Oktay Güzeloğlu: BEYOĞLU'NDA GARİBANIN OTOPSİSİ YAPILMAZ
→**34**- Tarık Tolunay: KABAK NECMETTİN
→**35**- Turgay Nar: AHMET UĞURLU İLE SÖYLEŞİ
→**36**- Senem A. Ertürk: HEM NAİFİM, HEM ÜSTÜN
→**37**- Can Kozanoğlu: SOSYOLOK ECEVİT
→**38**- **39**- Süveyda Ahker: ASU MARALMAN İLE SÖYLEŞİ, Charlie Celal: ŞİİR
→**40**- Ender Özkahraman: MARKO
→**41**- Metin Üstündağ: HAYAT BECERİKSİZİ
→**42**- Can Barslan: ŞEYEDİLER VE YORUMLARI
→**43**- Muhsin Kızılkaya: KÜRDİLİHİCAZKAR
→**44**- **45**- Metin Celal: OKUDUĞUM KİTAPLAR
→**46**- Tuncel Kurtiz: ÇİNGENE BARON
→**47**- Mesut Kara: ARTİZLER KAHVESİ
→**48**- Özgür Mumcu: BABAM İÇİN

AİLENİZİN EDİTÖRÜ

Merhaba!.

Haftalık Kültür - Fizik Dergisi ÖKÜZ'ün yıldırım hızıyla aylık olması içte, dışta Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nde ve Avrupa temsilciliklerimizde türlü tepkilere mazhar oldu!. Kimileri yazdı, dedi ki: Bir cephe daha kaybettik!. ÖKÜZ, aylık süreç içinde gücünden, trajından, keyfinden yitirir!. Kimileri de yazdı, dedi ki: Bir hafta ÖKÜZ okumaya yetmiyordu, böylesi daha hayırlı olur, inşallah!. Kimileri de: "ÖKÜZ Dergisi mi?. ÖKÜZ Dergisi de ne?. Pardon, yanlış numara", dedi!.

Öyle, ya da böyle, elinizde tuttuğunuz veya dizinize, masaya koyduğunuz veya yatakta, tuvalette okuduğunuz şu dergi, aylık periyodlu ilk ÖKÜZ oluyor!. Manevi değeri var yani! Aylık, ilk ÖKÜZ, fark edeceğiniz gibi tasarımı, konuları ve imzalarıyla daha yeni, daha kalabalık, daha oha ve değişik!. Aylık olunca biraz dinlenir, iki rekat uyuruz diye düşündük ve fekat gel gör ki, daha çok sabahladık, daha çok yorulduk, daha çok bişeyler yaptık ama şimdi unuttum!.

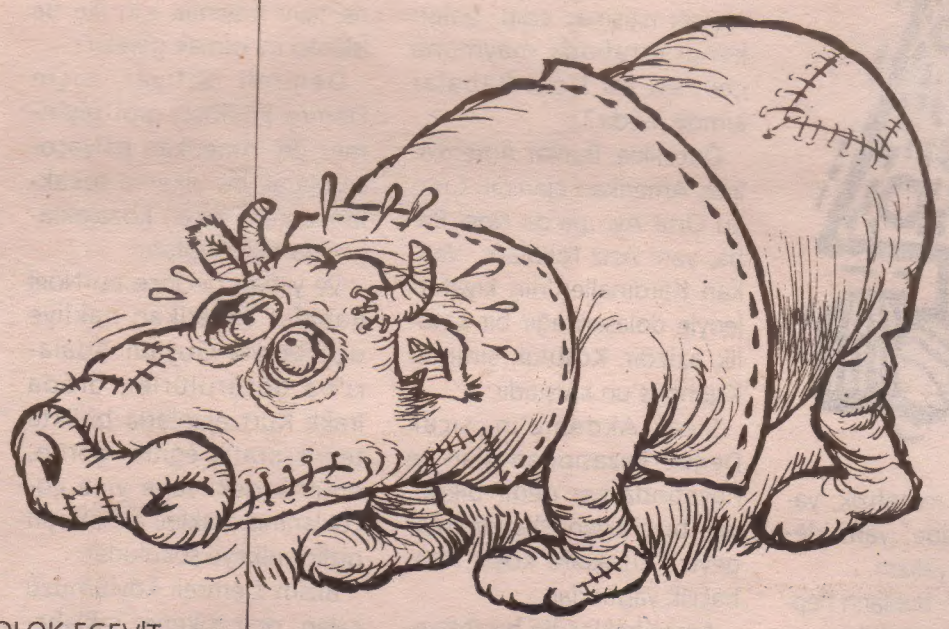

Değdi mi, değmedi mi, değiyor mu, değecek mi, değmeli mi, değmemeli mi, bilmiyoruz!. Her türlü öneri, eleştiri ve eserlerinize sahura kadar açığız!. Gülü soluncaya, sizi ölünceye kadar seveceğiz!. Çarşamba günü halk günüdür!.

metüst

SAYI: 32 - OCAK 1997
SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ. **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Kutlu ESENDEMİR **Öküz'e saman ve su verenler**: Adnan ÖZER, Ahmet ERHAN, Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Ayça ŞEN, Ayşe SARP, Arkadaş Z. ÖZGER, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL,Can BARSLAN, Can DÜNDAR, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Cezmi ERSÖZ, Charlie, Cüneyt ÖZDEMİR, Deniz KUTLUKAN, Derya SAYIN, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Eşber YAĞMURDERELİ, Ferhan ŞENSOY, Feyhan GÜVER, Gani MÜJDE, Güler YÜCEL, Güneri İÇOĞLU, Hacer YILDIRIM, Halil TURHANLI, Halit ÇAPIN, Hüseyin KUZU, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Küçük İSKENDER, K.SERHAT, Mihri BELLİ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan PAMUK, Oktay GÜZELOĞLU, Oktay TAFTALI, Ömer LAÇİNER, Özgür MUMCU, Semra CAN, Senem A. ERTÜRK, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN, Süveyda AHKER, Soner GÜNDAY, Su YÜCEL, Şebnem İŞİGÜZEL, Şevket SÜREYA, Tan CEMAL, Tarık TOLUNAY, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Turgay NAR, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yasin ADIYEKE **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Bayram USLU **Bilgisayar Tasarım:** Murat YÜCEŞAN, Cebrail OKÇU, Mustafa Devrim ÖZDİNÇ **DİZGİ:**Yasemin KALE, Vesile ÖZDEM **Montaj:** Kadri Çavuşoğlu **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE Tel: 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

Akşamsefası

Komplo Teorileri

OKTAY TAFTALI

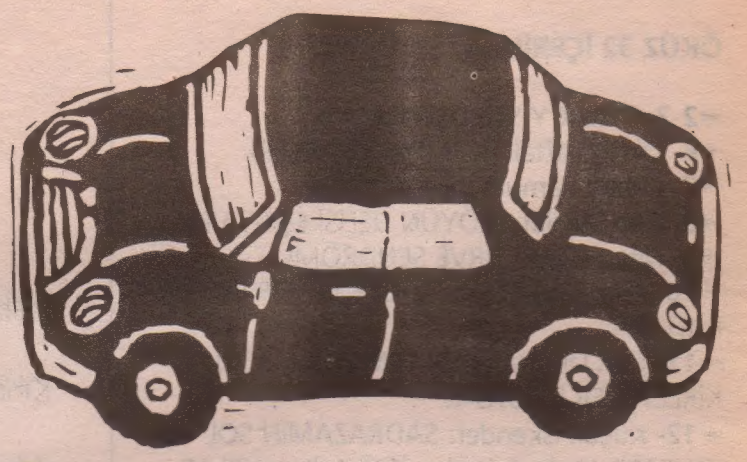

Bizim Demreli köylümüzü çalan, onu tüketim şaklabanına çevirip yine bizim çocuklarımızın üzerine salan bu komplo tarafımızdan teşhir edilmelidir

SOFİ'NİN NASIL BİR DÜNYASI VAR?

Benim küçük, güzel kızım Sofi! Felsefeyle ip atlanmaz. Bu işin öğrencileri bir tek "ide"yi kavrayabilmek için yıllarca akademyalarda dirsek çürüttüler.

Sen de geldin Philo-Sophia'yı bir batında beşiz doğurttun.

Büyük baban Hegel der ki, "Doğu'da felsefe olmaz, felsefe yapılmaz" ama sen bu ülkede 100 bin sattın. Pek güzel yaptın!

türkiye güzide bir "bilgi toplumu" idi, sayende "bilgi ve felsefe toplumu oldu". Herkes felsefe öğrendi.

Gerçi Uzak Doğulu deden prezident Mao der ki "felsefe bir sır değildir", yine o der ki, "Bir düzineden fazla kitap okumayın."

Yani, felsefe kolay bir uğraşıdır, az bir emekle bunun üstesinden gelinir.

Aldın oradan Şark kurnazlığını, verdin küçük burjuva popülizminin gazını, koskoca felsefe tarihini keloğlan masalına çevirdin. Pek güzel yaptın!

Yaptın yapmasına ama, bu ülkede "ussal değerlerin" tahrip edilmesine direnen son kaleyi de düşürdün.

Ussal değerleri üreten, toplum yaşamında geçerli .... çalışan bir disiplin olarak felsefe keloğlan. Ki, görünen de odur.

Şiiri, sanatı, pedagojiyi popülize edip, etkisiz ve güçsüz kılan komplo merkezleri, en sonunda, sayende felsefeyi de popülize edip etkisiz kılmanın yolunu buldular.

Dedelerin bilir, bütün düşünce tarihi "us" ve "vahiy" değerleri arasındaki mücadeleyi içerir.

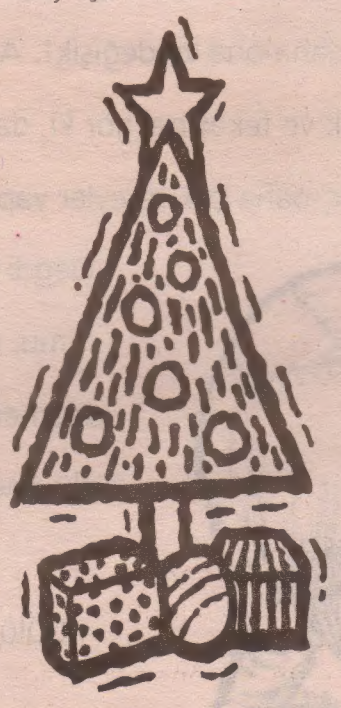

Yani fizik ve metafizik, yani ruh ve madde, yani idealizm ve materyalizm...

Sen de kalktın bunların hepsini pop yaptın, kurtuldun.

Ne oldu bilgelik ve entelektüalizm cılk oldu, birçok erdem; vakar, onur, izzet, vefa, paylaşmak, alçakgönüllülük, vd yalnızca "vahiy" tarafından temsil edilir oldu ve geride bir tek alt-kültür denen lumpen curuf kaldı, hepsi bu.

Ha, sen bu komployu da Tonybee'den öğrendin, ama bak teşhir edilmekten de kurtulamadın, küçük kızım benim!..

NOEL BABA KİMDİR?

Yılbaşı yaklaştıkça ortalıkta dolaşan Noel Baba sayısında gözle görülür bir artış izliyoruz. Peki, çocuklara ucuz ve tırışkadan hediyeler sunan ve çocuğun çocuk olmasını istismar edip, onları kendi etrafında maymuna çeviren bu Noel Babalar kimdir, nedir?..

Öncelikle: Bunlar Amerikalıdır, Amerikan ajanıdır. Çünkü Orta Avrupa'da Noel Baba, yani Aziz Nikolaus, Vatikan Kardinalleri'nin kıyafetleriyle dolaşan ağır bir katolik azizdir. Kötülük simgesi Krampus'un karşıtıdır.

Sıcak Akdeniz'in, sıcak Demre kazasından olan ve hayatında kar nedir bilmeyen bu ihtiyarı İskandinavlar geyikli kızaklara koşar, arabacılık yaptırırlar.

Amerikalılar da bu ihtiyarı alıp, palyaço kıyafetiyle dünyanın dört bir yanına salarlar.

Çoğunlukla dünyanın garibanhalkları, Hıristiyan olmasalar bile, içi boş hediyelerle çocuklarını iğva eden bu adamı sevgi ve ilgiyle karşılarlar.

Türkiye'de ise bu açık Amerikan komplosuna yalnızca İslâmcılar, o da din karşıtlığı nedeniyle tavır koymaktalar.

Ama birader, emperyalizm, kültür emperyalizmi, Pax Americana, uluslararası sermayenin etnik ideolojisi siyonizm ve bunların bir yan ürünü olan kosmopolitizm artık gariban halklar için bir yağma ve tehdit unsuru değil midir?

Bu Noel Baba şaklabanlığına tavır koymak için ille de İslâmcı mı olmak gerekir?

Demreli ihtiyar niçin Demre köylüsü gibi giyinmez de, Amerikan palyaçosu olarak bu ülkenin sokaklarına çam diker, kozalaklarını da bize toplatır.

Ve yılbaşı geçince bu Noel Babalar Amerikan nakliye uçaklarıyla Guyam Adaları'na götürülürler, orada Iraklı Kürt ajanlarla birlikte teorik-pratik eğitim görüp, önümüzdeki sene yine çocuklarımızın aklını almak için gizlice ülkeye sokulurlar.

Bizim Demreli köylümüzü çalan, onu tüketim şaklabanına çevirip yine bizim çocuklarımızın üzerine salan bu komplo tarafımızdan teşhir edilmelidir, derim.

MERCEDES NİÇİN SUSUYOR?..

Ben yıllardan beri Mercedes kullanırım, çok severim, konforludur, tavsiye ederim.

Motor, şanzıman, fren, debriyaj çok güvenlidir, az yakıt harcar, 350 beygir çeker, Arap çöllerinde bile hararet yapmaz... kısaca biz TIR şoförlüğü yaparken Mercedes bizi hiç yolda bırakmadı.

Ama güvenli araç Mercedes şimdi susuyor, sustukça prestij ve müşteri kaybediyor.

Demiyor ki, ben Susurluk'ta 200 km/saat giderken bile 3 saniyede dururum "fren yolum", "durma yolum" çok kısadır.

Demiyor ki, benim ön takımlara patlayıcı koydular, uzaktan kumandayla dağıttılar ağzımı burnumu, belki Türksat 1B'den izlediler.

Bu işte belki Amerikalılar da vardı, en azından bilgi sahibiydiler, bunu anlarım.

Ama Mercedes susuyor, demiyor ki, ben "manda kasayım" zırhlıyım, "panzer wagen"im, böyle kolay dağılmam, bu iş bir komplodur.

Mercedes susunca, ben de diyorum ki, acaba bu işte Alman parmağı da var mı yoksa? Güvenimi yitirdim önden motorlu Mercedes'e binmem artık. Mercedes'den inerim, neye mi binerim? Arkadan motorlu Wolkswagen'e...

"... Yaşlılar, yaşamlarına korkmadan bakmaya zorlarlar kendilerini ama bunu başaramazlar. iş işten geçtikten sonra, geride kalmış yaşamlarına bir anlam vermeye yeltenirler ve hiçbir şey görmezler. Yaşamlarının yönlendirici çizgilerini gözden kaçırırlar. Ölümle karşı karşıya gelince, boş bir yaşantısı olduğu düşüncesi sonsuz bir hüzün verir insana. Oysa, insanların birçoğu ölüm kapıyı çaldığında, ondan korkmuyor. Yaşamlarının toplamından korkuyorlar. Acıdan, yaşlılıktan, yalnızlıktan, terkedilmekten... Ölüm, yalnızca birkaç şair için gerçektir yeryüzünde. Diğerleri için gerçek değildir. Çünkü ölüm, insan duyarlılığı için gerçekten bir şeyler ifade etseydi, atom bombamız olmazdı, çünkü bomba ölümün ta kendisi."

(Orson Welles)

ORHAN PAMUK

Ben var ya

Ama bunda fazla ileri de gitmek istemiyorum ve şimdi aklıma gelince biran duruma heyecanla hakim olup sizi uyarıyorum: Ben var ya

Belki fark etmemişsinizdir diye dedim. Bir giriş olarak. Yani konuyu tam açmadan önce böyle diyorum. Ben var ya, diyorum. Böyle deyince, istiyorum ki, biraz duraklayın, yavaşlayın, kısacası, susun biraz da. Biraz da bana kulak verin, çünkü ben var ya, şimdi çok şey bir şey anlatacağım.

Yani anlatacağım şeyin çok öyle olduğuna dikkat çekmek için, bir giriş olarak böyle diyorum. Ben var ya, diyorum ve o an istiyorum ki, ha şimdi çok şey bir şey anlatacak diye düşünün. Biz aslında onun ne kadar öyle olduğunu fark etmemiştik, arada kaynayıp gidiyordu ve bir anda sonra kendine geldi ve duruma müdahale etti ve hakim oldu duruma "ben var ya" diyerek.

Desen: Orhan Pamuk

Aslında tam böyle de olmuyor. Ben var ya, derken benim varlığım ve önemim konusunda yalnızca sizi uyarmakla kalmıyorum, kendim de bir anda kendi varlığımın, kendi anlatacaklarımın heyecanına kapılarak birden kendimi uyarıyorum, hatta heyecanlanıyorum: Ben var ya, deyiveriyorum o zaman.

Ne anlama geliyor o zaman, anlıyorsunuz değil mi:

Ben var ya, ben aslında buradayım. Yani ben varım ve buradayım ve bu gerçeğe o kadar alıştınız ki, belki alıştığınız şeyleri fark etmediğiniz gibi beni de farketmiyor olabilirsiniz. Ben var ya diyerek, sil baştan yapıyorum. Tabii ki, ben var ya, deyince ben, hiçbiriniz sen var mısın bakalım, o kadar emin olma bundan demezsiniz. Bu kabalık olur. Ama kabalık olacak diye demez değilsiniz bunu, çünkü biliyorsunuz zaten var olduğumu. O zaman niye diyorum ben, durup dururken "ben var ya", diye? Kendime dikkat çekmek için. Ne bileyim, anlatacağım hikayenin, o ana söyleyeceğim lafın ne önemli olduğunu baştan sezdirmek için. Ben var ya diyorum ve istiyorum ki, bu önemli bir şeye başlangıç olsun.

Ama sıcak, kardeşçe, sevimli bir başlangıç. Ben var ya, derken, bir giriş töreni yapıyorum, ama şatafatlı bir tören de değil bu. Hani canım bu bildiğiniz ben. Bu masada hep birlikte içki içerken tanıyıp sevdiğiniz ben. Ben, alıştığınız kişi. İşte o.. Birden, bak ne diyorum işte, o alıştığınız ben var ya işte, işte bak şimdi bak şaşıracaksın, ama onda şu marifet, bu tuhaflık, şu önem, bu kıymetler de varmış, ama tabii siz farketmiyordunuz. Kırılmıyorum bundan. Ben de beni öyle önemsemiyorum. Ama bunda fazla ileri de gitmek istemiyorum ve şimdi aklıma gelince, biran duruma heyecanla hakim olup sizi uyarıyorum: Ben var ya.

Ya çok benimdir ben çok çok. Ben öyleyimdir ya. Bir bilseniz. Durup düşünseniz. Ben bile düşünmüyorum da bazan kalabalıkta kaybediyorum kendimi. Öyle bir kayboluyorum ki, o zaman siz mi bensiniz, ben mi sizim, hepimiz birbirimize karışmışız. Kendimizi zor farkediyoruz, kalabalık yekvucut bir millet olmuşuz. İçki içiyoruz ama unuttum neden içiyoruz. Gülüyoruz, ama galiba benim aklıma gülmek siz güldüğünüz için geldi, siz de ben gülüyorum diye gülüyorsunuz belki. O zaman anlıyorum kendimizi birbirimize fazla kaptırdığımızı da böyle hakim oluyoruz duruma: Bir dakika, ben var ya. Tak, bir sessizlik. Bunun gibi.

Böyle olmuyor tabii. Kimse ben var ya deyince yeterince düşünmüyor bu gerçeği, bir sessizlik de olmuyor. Ben bile aldırmıyorum, ben var ya dediğime. Ben varım evet tabii.

Ama bunu demiyordum ben. Şunu diyecektim asıl. Ben, burada önemli bir şeye dikkat çekeceğim. Kendimden başlıyayım. Peki şöyle diyeyim:

Ben var ya. İşte ben çok benim yani. Ama olmayabilirim de çünkü uyarıyorum, ben var ya diye sizi. Yani ben var ya. İşte ben oyum. Hani hatıralarınızı bir yoklasanız, o ben. Şimdi de karşınızda oturmuş içki içen. Ama siz hiç beni dinlemiyorsunuz. E bana hiç sıra gelmeyecek galiba. Bakın ben de anlatmak istiyorum. Aklıma gelen şey o kadar güzel ki, ne kadar en bu sen diyeceksiniz, bayılacaksınız buna. Bu fırsatı kaçırmak istemediğim için, yeter artık, bak birden ben heyecanlandım ve ben biliyor muyum sanki o anda ne dediğimi.

Ben var ya, demişim.

Akşamsefası

CAN BARSLAN

Köyün Delisi

Orkun adlı dostun, adama filmle ilgili bazı sorular sorarken arada "Yeşim Salkın Uğur Yücel'e vercek mi abi?" dediğini işittik... Sorunun içeriğine mi yanalım, yoksa içimizden birinin alt kültürden birine abi demesine mi yanalım, bilemedik...

DOSTLARLA BİRLİKTE EŞKIYA FİLMİNDE

İri yarı dostumuz Tevfik arkadaşın, Eşkıya filmine gitme önerisini coşkuyla karşıladık... Gerçi aynı öneriyi ikibuçuk saat önce Berkay arkadaşımız da yapmıştı ama (sanıyorum yeterince iri yarı olmadığı için) pek de sıcak karşılanmamıştı... Tevfik dedi ki "ayağı yere basmayan ve üzerinde yaşadığımız bu torpakların, aynı kaderi paylaştığımız bu insanların aynası olmayan tüm sanat yapımlarını reddediyorum... Bu bağlamda Eşkıya filminin, bize farklı bir boyut kazandıracağını umuyorum arkadaşlar... Üstelik Sezen Aksu da çok beğenmiş ve 34,5 saat boyunca ağlamış... Hadi dostlar, sinemaya!"

Dostlardan kimileri bu filmi daha önce görmüşlerdi ama, Tevfik arkadaşın vücudunun gölgesi üzerlerine düştüğünde bir kez daha izlemekte sakınca görmediler... Bu esnada Tacettin arkadaş yanıma geldi ve "Tevfik'in toprağa torpak dediğini farkettin mi?.." diye mırıldandı... Tabii ki farketmiştim ama onun yanıma gelip bunu fısıldaması beni dehşete düşürdü... "Kes sesini!.." dedim.. "Tabii ki farkettim ama bunu konuşmanın ne yeri ne de zamanı..." Tacettin de yaptığı hatayı anladı ve Tevfiğin duyup duymadığını göz ucuyla kontrol ederek "ben yarime ipek göynek alayım" adlı türküyü mırıldanmaya başladı... Sinemaya doğru yürürken, Tevfiğin içimizdeki hiç kimseden daha entellektüel olmadığı halde, sırf iri yarı olduğu için sözünün dinlenmesinin anlamsızlığını düşündüm... Buna karşı direnmemiz gerektiği hakkındaki ilk düşünce kırıntıları da o zaman düştü aklıma... Ya, ondan daha iri yarı bir dost edinecektik, ya da body salonlarına giderek vücut geliştirecektik...

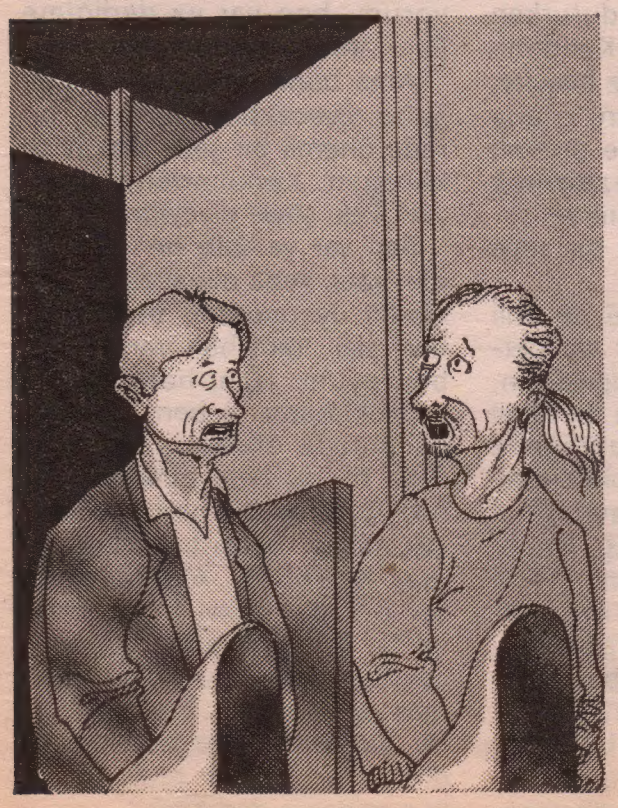

"Yandaki tuvalette Şermin adlı dostun sıkı bir şekilde yellendiğini duyduk... Zoorrrt!.."

Onun da (Tevfik) bilet parasını ödeyerek sinemaya girdik... Ülkemizin en son iki yükselen değerinden birisi olan Eşkıya filminin atmosferine kendimizi bırakmadan önce büfeye uğradık... (diğer yükselen değer ise Küçük İbo'ydu) Nahide adlı arkadaş büfeden sadece kendisi için bir adet frigo aldığında dostlar arasında soğuk bir hava esti... Oya'nın ise "sade gazoz" demesi gerekirken yavşak gibi "bir sprayt lütfen" demesi dostlar arasındaki gerginliği biraz daha tırmandırdı... Ancak hemen ardından bazılarımızın, bir film afişindeki Sharon Stone resmine takılması, dostlar arasında belirgin bir rahatlama sağladı... Salona girip de ışıklar söndüğünde hem duygu hem de mantık olarak hepimiz hazırdık... Ama ne yazık ki hiç olmaması gereken birkaç tatsız sürpriz yaşandı... Filmin başlamasından hemen sonra, bir fısıltı duyuldu; "şimdi eşkıya trenle İstanbul'a giderken Pirhasan'dan da Uğur Yücel binecek.." Hadi biz neyse de, Tevfik çok rahatsız olmuştu... Ortalık bir anda buz kesti... 120 kilo ağırlığında ve 198 santimetre uzunluğunda bir gövdenin öfkesine diliyorum ki hiç tanık olmazsınız... Filmi daha önce gördüğü anlaşılan ve münasebetsizce anlatan bu sesin sahibi dostlar arasından biri miydi bilemiyorum ama Tevfiğin "Kes ulan sesini!.. Oraya gelirsem dilini g.tünden çıkartırım senin!.." diye gürleyen sesi sadece dostlar arasında değil, diğer sinemaseverler arasında da sessiz bir dehşet yarattı... Ondan sonra salonda sadece iki ses duyuldu... Bir tanesi Tevfiğin cips yediği sırada çıkan çısırtı ve hışırtılardı... Diğeri ise çok derinden gelen bir ağlama sesi... Sibel adlı dost Tevfik'in bu sert çıkışında dil ve g.t sözcüklerini kullanarak yaptığı betimlemeden dolayı uzun bir süre kendisini toparlayamadı... Aslına bakarsanız bu kelimelerin kullanılış biçimi hepimizi biraz yaralamıştı... Yaşamsal sorunların üzerini kaplayan sanal gerçeklik aldatmacası ya da Amerikan didaktizminin erittiği naif Sovyet Sineması konularındaki uzun tartışmalarına alışık olduğumuz bir sesi "dilini g.tünden çıkarırım" derken duymak, hepimizin duygularını biraz acıtmıştı... Herneyse..

On dakika arada fuayeye çıtığımızda herkes çeşitli oranlarda etkilenmişti... Şermin adındaki dost, Sezen Aksu'yu teyit edercesine içtenlikli bir ağlama krizine girmişti... Bekir'se ona çok sinir olmuştu... "Ne var abi böyle zırlayacak" dedi bana... "Hadi bir şarkıcı, ülkedeki yükselen her hareketten yararlanmak uğruna kendisini ortaya atıyor... Cumartesi annelerinden, Okan Bayülgen'e kadar her tür ilgi odağına kıyısından köşesinden yapışıyor... Yakında Küçük İbo'ya beste verirse şaşırmam... Ama buna nooluyor ki?.." Bu konuşmayı tuvalette yapıyorduk... Yanyana iki pisuvarda küçüksu dökerken, kapalı kabinlerdeki birisinin bir şarkı mırıldandığını duyduk... "Seni lapacı... Seni yıkamacı yağlamacı!.." Bekir'le birbirimize donakalarak baktık... Bu, dostlar arasından birisinin sesiydi... Daha dün, Rock müziğinde izlenimcilik ve Blues'in Rocker'lara etkisi hakkında uzun uzun konuşan Tarcan adındaki dost, bir tuvalet kabininde yıkamaca yağlamacı adlı parçayı söylüyordu... Acı acı gülümsememek ve soru işaretleriyle dolu duygusal bir ifadeye bürünmemek mümkün değildi... Fakat yaşadığımız şoklar daha bitmemişti... Hemen bitişikteki kadınlar tuvaletinde Şermin adlı dostun sıkı bir şekilde yellendiğini duyduk... Diyebilirsiniz ki yellenme sesinden onun Şermin olduğunu nasıl bilebilirsiniz ki... Tabii ki yellenme sesi, konuşma sesi gibi her insanda kendisine özel bir ses değildir ama, bir yandan yellenirken, bir yandan da Eşkıya filmi için hala hıçkırıklara boğulan bu sesin sahibini tahmin etmek çok da zor değildi... On dakika aradaki bir başka şok ise Orkun'un sinema büfecisine gizlice sorduğu bir soruyu tesatüfen duymamız olmuştu...

Tevfik "kes ulan sesini.. Oraya gelirsem dilini g.tünden çıkartırım senin!." diye gürledi.

Orkun adlı dostun, adama filmle ilgili bazı sorular sorarken arada "Yeşim Salkın Uğur Yücel'e vercek mi abi?" dediğini işittik... Sorunun içeriğine mi yanalım, yoksa içimizden birinin alt kültürden birine abi demesine mi yanalım, bilemedik...

Film bitip de kendimizi İstanbul'un kalabalığı ve ayazı içine attığımızda kaçınılmaz bir etkinlik başladı... Tartışmak!.. Fakat filmi beğenmeyenlerin başına çok büyük bir şanssızlık geldi... Tevfik Eşkıya'yı olağanüstü bulmuş ve adeta çarpılmıştı... Fakat içimizden bazıları filmde ölmek üzere olan adamların nasıl olup da son nefeslerinde o kadar edebiyat yapabildiklerini ayrıca anlatımın felsefik yetersizliklerini sorgulamaya çalıştılar... Tevfik, filmi eleştirmeye kalkan Tacettin'le Orkun'u boğazlarından tutup, önünden geçmekte olduğumuz Sayısal Loto bayiisinin içine fırlatıp atarken ben çevredeki tabelalara göz gezdiriyor ve bir vücut geliştirme salonu arıyordum...

Akşamsefası

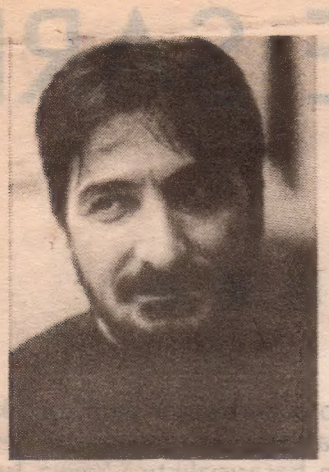

NİHAT GENÇ

Zirve Sendromu

"Gidin sorun dağcılara, şarkılarını dönüşte söylerler!"

Mehdi beklentisi, nasıl olmuşsa, yüzyıl sonu diye kutsallaştırılmış bir yüzyılın dönüm noktasında ortaya çıkmış. İsa'nın doğduğu günden bugüne, her yüzyılbaşı insanlar mehdi gelecek diye, şehirleri, evlei, sarayları terkedip dağlara çıkmış. Tarih, yüzyıl beklentisinin büyük sosyal karışıklıklarıyla dolu.

Mehdi gelmedi diye, kalbi mi kırıldı hristiyanların? Hayır, şehvetle iktidar isteyen yüzlerce mehdi geldi geçti tarihin sayfalarından!

Yüzyıl başını, dorukları, zirveyi, yıldızlar gibi pırıl pırıl parlatan duygu nedir? Neden yüzyılbaşlarından umudluyuz? Çağların sabahı mıdır? İsrafil'in boruu mudur? Tarihin horoz ötüşleri midir?

Onca yolunu gözledik, oturup halleşelim, şu yüzyılbaşlarını. Altılı ganyancı için haftada altı kez mehdi beklentisi vardır, milli piyangocu için, ayın 9,19, 29'u. Tezkere, diploma, doğum, evlilik, neresi başlangıç, neresi finiş!

Anca, itiraf edelim, içimizde gizlenmiş bir kralın doğum günü vardır! Hayatımızın değişeceği o gün! İçimizde en uzun konuştuğumuz gündür, o gün. Bir gün mutlaka herşeyin değişeceği, uçsuz bucaksız tarih çağlarının, insanlık tarihinin en heyecanlı hikayesidir!

Bilmem hücrede kaldınız mı? Zaman katı, ışık katı, hava katı. Çıkacağınız anı düşündüğünüzde, birden bir şaraf kokusu uçuverir sizi. Daracık hücre, karanlık sularda yolalan bir tekneye dönüşüverir. Her dakikası suratını yıpratan dakikalar su gibi akan destanlara dönüşür!

Kimbilir tarih boyu insanlar, evlerinde, kiliselerinde, kasabalarında böylesine büyük karanlık hücrelerde hissetmişler kendilerini! Efsanevi ve inanılması güç mucizeler beklemeye bu yüzden alışmışlar! Kimbilir hayat yetmemiş onlara! Dağlar, tarlalar, imparatorluklar, çocuklar, meyveler, törenler yetmemiş! Değiştirmek istemişler. Değiştirecek güçleri olmamış!.. Ve kim yarattıysa o değiştirir ancak diye düşünmüşler! Çığlık atan martılara tuhaf sorular sormuşlar: Hayat bu kadar mı? Martılar dönmüş, hayır, etten kemikten düşünceleriniz olursa, anlayamazsınız... Tüyden ve sesden ve mucizeden olmalısınız, beni takip edin, uçmalısınız!..

İstemesek de uçar düşünceler! Hayaller uçar, beklentiler uçar! Uçup zirvelerin başına konarlar! Savaş arabalarının, ölümün, korkunun, büyük mahkemenin, iri kuşların, özgürlüğün o yalçın zirvesine... Bilmediğimiz yemyeşil tarlalar, uçsuz bucaksız vadiler, ya da ne bileyim, şarabı bol, ikramı bol cennet kahramanları mı yaşar orada!..

Modern çağlar herşeyi değiştirdi! Hayal nerede duruyor! Şarabın ham maddesi üzüm, düşüncenin hayal! İkisi de uçurur. Ve gider bir dağın başına bırakır bizi. Neden insanoğlu yüzyılın başlarına kurulup oturmak istemiş... Yüzyıl başlarında bir bekleyen, bir kurtarıcı mı var, gerçekten. Ne dinlerin, ne ideolojilerin, ne şarlatanların, ne filozofların suçu bu? Uçsuz bucaksız hayallerimizin, umudlarımızın, bekleyişimizin bir büyük oyunu bu!..

Hayat, yaka paça götürürken bizi... Tek bir çıkış yokken... Duygularımıza herşey kayıtsızken... En sevdiklerimizin yüzü şeytansı, zalim ifadelerle örülürken, elimizden tutar bu büyük oyun, alır uçurur bizi!..

Simsiyah gözlü, serin bir rüzgar gibi baygın bakışlı, uçsuz bucaksız zirve, var mısın, yok musun, kaf dağı mısın, mehdi misin, kardeş misin bize!..

Artık siz karar verin!..

Hepimiz, biz insanoğulları, burada çok bereketli zirvelerimiz var! Biz, yani hepimiz insanoğulları! Çok susadıkğımız zirvelerimiz var! Her gün oraya koşmuyor muyuz? Her gün o tepeden yamaçlardan yorgun argın, bitkin düşmüyor muyuz? Her gün birbirimizi bu muhteşem harika serüven için öldürmüyor muyuz? Yüksek sesle küfür edip, en sevdiklerimizin gırtlağına yapışıp, birbirimizi yakmıyor muyuz? O zirve için sefil bir hayata kanıyoruz! O zirve için cehennemlere rıza göstermiyor muyuz?

Ve o zirve için, ey biz insanoğulları, ölüme tapmıyor muyuz?

İşte böyle uzun ve yorucu bir hikaye!..

Benim arkadaşlarım. Benim arkadaşlarımı hayallerinden tanırım. Psikolojik bir takıntıları oluştu onların da... Hayatlarını planlarken, bir hristiyan olmadıkları halde, ikibinyılında en güzel filmimi çekeceğim, ikibinyılında bu ülkeyi terkedeceğim, romanımı yazacağım, evleneceğim, ikibinyılında başbakan olacağım, zirvelerini hayal ettiler!..

Şimdi onları ve ülkemi seyrediyorum! Hızlanın siyasal karmaşanın içinde hepsi birbirinin boğazına yapışmış, birbirini öldürerek, yokederek zirveye koşuyorlar!..

Bana sorarsanız, gittikçe hızlanan bu büyük siyasal karmaşanın en büyük sebebi, ne ideolojiler, ne aptal milliyetçiler, ne zavallı İslamcılar... ne köylüler, ne silahlı kasaplar!..

Hızlanan siyasal karmaşanın sebebi: Hızlanan zirve yarışı! İkibinli yıllarda devrim olacakmış, ikibinli yıllar Türk çağı olacakmış, bilmem ne olacakmış!..

Şu ikibini bir devirsek!.. Gerisi...

Bir devirelim şu zirveyi, önümüzde uzun ve sakin bir bin yıl bizi bekliyor!..

GİDİN SORUN DAĞCILARA ŞARCILARINI DÖNÜŞTE SÖYLESİNLER!..

Akşamsefası

Godot bir başka bahara...

AYŞE SARP

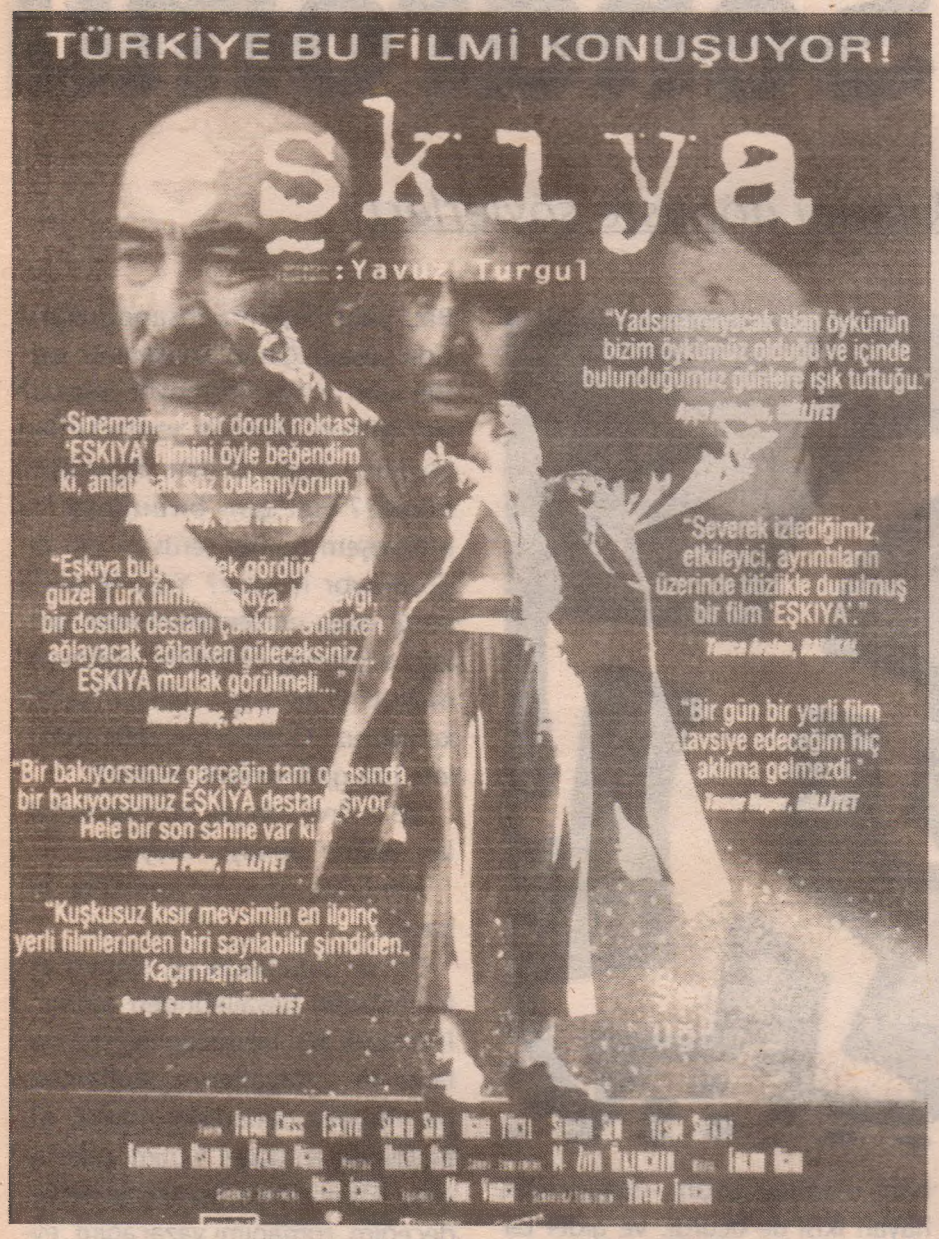

Cumali (Uğur Yücel) bir kent eşkıyasıdır. Mafyalaşan varoş insanının hikaye adamıdır. Baran (Şener Şen) bir kır eşkıyasıdır, dağ eşkıyasıdır. Aşk ihanetinin otuz yıl hapislerde yatırdığı adamdır. Sevdalısını elinden alan adamı bulmak, öcünü almak için büyük şehre gelir. Baran dağdan kalkar İstanbul'a iner... İstanbul'da Cumali sanki onu bekler, iki eşkıyanın önce yolları sonra kaderleri kesişir.. Yeşim Salkım uyanık kenar mahalle kızıdır, Özkan Uğur onun abisi sandığımız sevgilisi, Romina Kasımpaşa orospusu..

Ve seyirci "Eşkıya"yı izler.. Ve seyirci ağlar.. Ve seyirci alkışlar..

Eşkıya'da oyuncuların üzerine inanılmaz bir "ışık" düşer, bu filmde teknoloji vardır bu kadar önemli adamların yüreklerinde beş yıldır yaşattıkları bir projede, "emek" vardır. Ancak, sözkonusu film "Muhsin Bey", "Züğürt Ağa" gibi filmlere imzasını atmış Yavuz Turgul'dan geliyorsa, teknolojiden bu kadar yararlanılabilecek bütçelerle ortaya çıkmışsa, Türkiye'nin toplumsal gerçeğine yakın bir yerde durma iddiasını taşıyorsa, Uğur Yücel, Şener Şen gibi Türk sineması için önemli iki oyuncuyu barındırıyorsa, sinemayı yüreğinde hisseden ve biraz takip eden izleyici için beklenti vahim boyutlara ulaşır.

Bu beklenti yıllardır kendini sakına sakına oyunculuk yapmayan oyuncunun beklentisi kadar vahimdir. Uğur Yücel Yavuz Turgul'un gözüne, sözüne, duruşuna, gustosuna hayrandır ve bekler. Ortalıkta kötü şeyler olmaktadır en iyisi kendini sakınmak, Yavuz Turgul'u beklemektir. Bekleye bekleye steril bir oyunculukla İngiliz sinemasının Hollywood'u görmeden hep tek tip oyunculuk yapmak zorunda bırakılan oyuncularına benzer Uğur Yücel... O beklerken kendisine iyi geldiği için müzik yapar, parasız kalınca reklam filmi çeker, ustası olduğu yerde, sahnede, kendi hikayesini anlatır. Çok para kazanırsam daha iyi film yaparım diye düşünen yönetmenin beklentisi de aynı vehameti içerir... Yönetmen bekleme sürecinde "imaj" pazarlar.. İmajlar kakofonisinin trajikomik boyutlara ulaştığı Türkiye'de pazarlamanın önemini keşfeder.

Sonuçta herkes birbirini bekler, izleyici oyuncuyu, oyuncu yönetmeni, yönetmen en güzel işini çıkarmak için en güzel şartları.

Bekleme sürecinde sinemaya en sıcak kalan izleyicidir. İzleyici bir bilet alır Coenh Kardeşlerin "Fargo"sunu görür, bir bilet alır Tarantino'nun "Rezervuar Köpekleri"ni izler, bir bilet alır Kassovitz'in ilk filmiyle kendinden geçer, "Nefret"i hafızasında unutulmayacaklar köşesine yazar.

Sinemasever unutmaz. Sözkonusu yönetmen Yavuz Turgul'sa "Züğürt Ağa"nın tadı damağında gidecektir "Eşkıya"ya; dünya sinema antolojilerine geçecek ustalıkta bir senaryoyu bilerek, Züğürt Ağa'nın senaryosunu bilerek izleyecektir bu filmi. Yavuz Turgul'u tanıyan izleyici "Muhsin Bey"in naifliğine sığınan izleyicidir hâlâ; sinemada "popüler" iş yapmakla "popülist" iş yapmanın arasındaki farkın farkında olarak bakacaktır "Eşkıya"ya...

Ve sonunda aynı izleyici amatör bir yönetmen heyecanıyla sinemaya gider Eşkiya'yı izler.. Ağlanacak sahnelerde birbirinden onay alan, gülünecek sahneleri üç saniye önceden hissedenlere katılma telaşı içindeki bir başka seyirciyle garip kahkaha ve gözyaşı kanonlarının eşliğinde izler "Eşkıya"yı.. Bunda kimin ne suçu olabilir ki? Türk toplumu sürü psikolojisiyle yaşamaya alışalı yıllar olmadı mı? Ne yani, Yavuz Turgul "Sezen Aksu'nun ağlayarak izlediği film" olarak ta anılan bir film yapmaktan da mı kendini sakınmalıydı? Hayır ve belki evet. Ama Türk sinema tarihinde önemli filmlere imza atmış iki isim. Yavuz Turgul ve Nesli Çölgeçen'den iyi bir şeyler bekleyen bu ülkede sinemaya gönül vermiş gençleri de böylesine hayal kırıklığına uğratmamalıydı.

2000 yılına üç kala böylesine tekrar hallerle dolu, emin olunduğu için aynı oyunculukla sağlama alındığı düşünülmüş, Amerikan kült sinemasını biraz takip edenlerin "çatışma, ateş etme" planlarının Türkçesini bir daha seyrettiği ortalamanın da altında bir senaryoyla karşımıza çıkmamalıydı. Pazarlamanın önemini yeni keşfeden bir sinemacıymış gibi davranarak.

Türk sinemasında Yavuz Turgul lezzeti'ne de amblem-logo yaratma kaygısına düşmemeliydi. "Şimdi gülünüz", "şimdi ağlayınız" ya da "az sonra güleceksiniz", "az sonra ağlanacak" türünden işaretlemelerle dolu sarkan diyaloglar ve dolayısıyla tam da ne olduğunu hissedemediğimiz geçmeyen tiplemelerle, ki bunların başında Cumali geliyor, tok karnına bizi yemeğe zorlamamalıydı. (Dolayısıyla senaryo geniş kitleleri sürükleyecek başarıda değil, sürü psikolojisini destekleyen başarısızlıktır.) Yavuz Turgul "köyden indim şehre" temasını bu kez günümüz toplumsal değişimine denk düşürmeye çalışarak anlatmasa, senaryonun zayıflığı yüzünden bu tema kabak tadı vermeseydi.

Denk düşürmeye çalışarak diyorum, çünkü o anlamda Eşkıya'nın küçük guruplar sosyolojisinde güncelin de gerisinde kaldığına inanıyorum. Büyük şehir insanıyla taşra insanının yaşantısı arasında gittikçe incelen bir çizgi vardır ki, bu çizginin her geçen gün daha da incelmesine neden olan, iki ucu mızrak bir toplumsal gerçeklik şu an Türk insanının yaşadığı en büyük gerçekliktir. Bu toplumsal gerçeklik büyük şehir varoşlarında varolmak için mafyalaşmaktan daha vahim bir sosyolojik durumu ortaya koymaktadır, medyalaşmak... Medyalaşmadan mafyalaşmanın artık kimsenin gözünde beş kuruşluk değeri yoktur. Cumali ve onun yanında neden bulunduklarını bile anlayamadığım (sanırım filmin sonundaki ihbar için) mahalle arkadaşları bu anlamda eksik kahramanlardır. Yeşim Salkım ve diğer kenar mahalle kızları yeteri kadar anlatılamamıştır..

Ve izleyici beklemeye devam eder.. Umutsuzluk yumağı ülkesinde bir gün birilerinin dünya sinemasına damga vuracağı günü bekler..

Aynı izleyici, yıllarca kendini sakındığı popülist varoluş biçiminin ortasına şap diye oturduğu için Yavuz Turgul'a, içinde ışık taşıyan, gözönündeki birkaç güzel adamdan biri Uğur Yücel'e artık mesnevi boyutlara ulaşan "oyunculuğu bekletme süreci" için, Şener Şen'e en antremanlı sinemacı olmasına rağmen bu duruma müdahale edemediği için kızar...

Aynı izleyici filmde kullanılan ışığa, teknolojiye diyecek söz bulamaz. Kamuran Usluer'in performansı aklına takılır. Şener Şen'in Kemal İnci'den intikam almak için vardığı mekanı ve aralarında geçen diyaloğun tadını çok sever. Şener Şen her şeye rağmen bir Anthony Hopkins perfonmansındadır, saygıyla önünde eğilir, filmin kült müziği diline dolanır...

Ama vahim boyuttaki beklentisi asla doymamıştır, hatta sinirden daha da çok acıkmıştır. İzleyici beklemeye devam eder..

Buna hakkı var mıdır izleyicinin? Vardır.. Godot'yu bekleyene "Neden bekliyorsun kardeşim, ben adamın kendisine sordum, daha uzun bi süre gelmiycem, dedi. Zorlama da kabul et gerçeği" diyen olmuş mu ki?

Perde iner. Aynı izleyici, kaldığı yerde, hiçbir şey olmamış gibi beklemeye devam eder.

Akşamsefası

Şimdi en iyisi "pişmanlık yasası"ndan yararlanarak günah çıkartmak

CAN DÜNDAR

"Ben temizdim, beni kirlettiler dostlar!.."

Tertemiz bir hayatım vardı. Mazbut bir aile babasıydım. Evden işe... işten eve... düzenli bir hayat, içkisi-kumarı olmayan gündelik koşuşturma...

Sonra "hayatımıza biraz renk katmak için" eve şifreli kanal taktırdık.

Gerçi özel televizyonlar sayesinde –tek dansözlü dönemden, çok dansözlü döneme geçtiğimizden beri– renkten yana bir sorunumuz yoktu, gırtlağımıza kadar rengarenk kesilmiştik, ama yine de "şifre"nin tadı başkaydı. Adeta yeni bir kulübe giriyorduk. Kapıda "parola"yı bilenleri alıyorlardı ve o dünyaya girdiğiniz andan itibaren en güzel filmler, en sıkı maçlar, en erotik diziler sizi bekliyordu.

"Parola"yı söyleyip içeri daldığımız ilk günden büyülendik gerçekten de... Filmler süperdi... Maçlar da öyle...

Hele o geceyarısı sonraları...

"Şifresiz hayat"ında Tutti Frutti'nin ötesine geçememiş zavallı bizler için kırmızı noktalı geceler, birer hayat dersi mahiyetindeydi.

Biz ki, daha 5 yıl öncesine kadar, balerinlere bile şalvar giydiren bir zihniyetin tahakkümündeydik. Şimdi kırmızı noktayı görünce, barikatı açılmış İspanyol boğaları gibi pür dikkat kesiliyor ve "kaybolan yıllarımız"a ağıt yakıyorduk. Kırmızı nokta, hayatımızın tek uyarıcısı haline gelmişti. Kulübe girmiştik işte... Zamanla trafikde durduğumuzda bile yeşil yanana kadar önümüzden "erotik yayalar" geçeceğini sanar hale gelmiştik.

"Şifre", hepimizi etkisi altına almıştı.

Tabii biz yoldan çıktıkça eleştiriler de yükselmeye başladı. Ne de olsa burası "mazbut, temiz bir toplum"du. Müslüman mahallesinde şifre satmak da neyin nesiydi? Çocuklara ayıp olmuyor muydu? Ekranların al takke-ver külah görüntülerle doldurulması da ne demek oluyordu?

Ama "şifreciler" aslanlar gibi savundular kendilerini ve abonelerini... Bütün Batı'da vardı bu işler... Adı üstünde; bu "şifreli kanal"dı... Burada ayıp, yasak, günah olmazdı. Ayıp sayanlar, evine şifre takmazdı. Utananlar, şifreli kanalı açmazdı. "Ya çocuğum seyrederse" diyenler şifre kilidini söküp yatardı...

O kadar basitti işte...

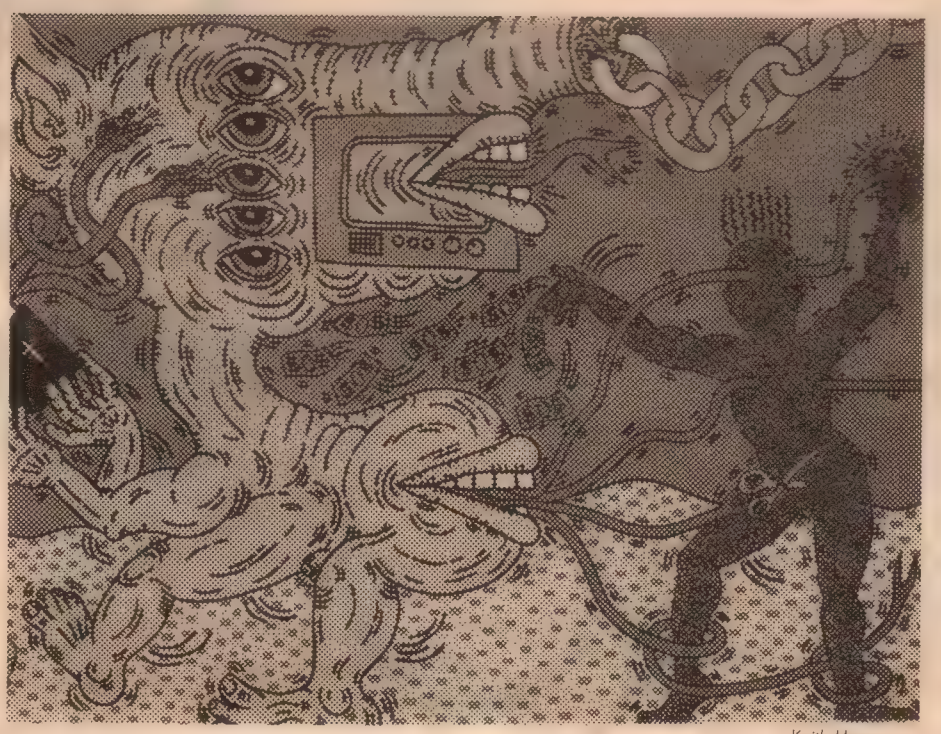

Keith Haring

Rahatladık...

Mademki Batı'da vardı, demek utanacak bir şey yoktu. Savunduk şifreli kanalımızı... "Tabii olacak böyle şeyler" dedik. "Erotizmi kirli bir şey sanan yasakçı, ayıpçı, sansürcü zihniyet"i beş paralık ettik.

Kırmızı noktamıza sahip çıktık.

O bizim yegâne "afrodizyak"ımızdı...

Sonra günlerden bir gün o "meş'um açıklama" geldi.

Şifreli kanalımız "temiz yayın" dönemine geçiyordu.

Kırmızı noktamız söndü. Bir geceyarısı, lolipopu elinden alınmış yetimler gibi kalakaldık ortalıkta...

"Azdınız siz" diyordu şifreciler... "Bundan sonra size kırmızı nokta yok... Artık paşa paşa temiz aile filmleri seyredeceksiniz!.."

Yıkıldık.

Kendimizi kullanılıp atılmış kirli bir mendil gibi hissettik. Biz ki en temiz duygularla namahreme şifre çözüp, harama göz süzmüştük. Şimdi içkisine ilaç katılıp iğfal edilmiş kenar mahalle kızları gibi yorganlara sarılıp ağlamaktan başka çaremiz yoktu...

Oysa daha bir gece önce bizi tatlı dillerle kandırmaya çalışan, "Uyumayın, seyredin... Utanmayın, ayıp bir şey değil yaptığınız... Bunlar Batı'da da var..." diye yüreklendiren onlar değil miydi?

O gece, –yani son ayların kırmızı noktasız ilk gecesinde– beynimde kırmızı noktalar uçuşurken, elimde şifre çözücümle naçar uyuyakaldım.

Ertesi sabah toparladım kendimi.

Düşündüm; belki de haklılardı.

Gerçekten pislenmiştik biz...

Ayıptı yaptığımız...

O neydi öyle, her gece uykusuzluktan patlamış gözlerle kırmızı nokta kovalamalar?.. 900'lü hatlarda yalnız gecelerimizi paylaşmak isteyen dilberlerle yatmalar?.. Kirli düşlerde gece keyfi yapmalar?..

Kanalımız temiz, biz pistik...

Şifrelilerce kirletilmiştik...

Ama sonunda "de-şifre" olmuştuk işte...

Şimdi en iyisi "pişmanlık yasası"ndan yararlanarak günah çıkartmak ve tertemiz, şifresiz bir yeni hayata başlamaktı.

"Namus cinayetli Türk filmlerinde olduğu gibi" beni "kirletenleri" "temizlemeyi" düşündüm önce...

Sonra vazgeçtim.

Madem ki onlar bu "nedaletten nedametkâr"dılar, o halde bundan hayırlı bir sonuç çıkarmak ve hızla arınmak icabediyordu.

Arındım...

İzlediğim bütün kırmızı noktaları sildim beynimden... Tekrar hayatımın tek dansözlü dönemine döndüm. "Ben temizim... tertemizim" diyen beyaz elbiseli kızın reklam filminden başka bir şey seyretmez oldum. "Temiz toplum" kampanyalarında baş imzacılar arasında yeraldım.

Arada eski huyum depreşiyor, gizlice kalkıp, şifremi kurcalıyordum ama karşımda "namuslu aile filmleri" görüp huzura kavuşuyordum yeniden...

Tedavi oluyordum yavaş yavaş...

Sıradan filmlerdeki öpüşme sahnelerinde bile "yeniden kirlenirim" endişesiyle kanal değiştirir olmuştum.

"Pis"ti onlar... ben "temiz"dim..

Fakat, heyhat!.

Günün birinde ne oldu, biliyor musunuz?

Şifreli kanalım yine fikir değiştirdi... Hem de pişmanlık dilekçesi verdikten birkaç ay sonra...

O birkaç ay içinde ne kadar temiz müşteri varsa doluşmuştu kulübe... Şimdi göz göre göre kirleneceklerdi...

Ekranda yeniden kırmızı noktalar uçuşmaya başladı... Şifremden her gece "göğüs, kalça, baldır" şekline bürünmüş kirli günahlar yayılmaya başladı.

Bir boşluğa düştüm...

Tedavisi henüz devam ederken damarlarına yeniden uyuşturucu zerkedilen eroin bağımlıları gibi faltaşı gibi açıldı gözlerim...

Gırtlağıma kadar pislikle, safiyane temizlik arasında sıkışıp kaldım.

"İlk karar bir hataydı, olur böyle şeyler" diyordu şifreciler...

Ahmet Vardar'a şikayet etmeyi düşündüm bir ara... "Temizlik" için mafyaya gitmeyi planladım. "Pis"ikologlarla konuşmayı denedim.

Olmadı...

Hâlâ kendimi kandırılmış, kirletilmiş, pisletilmiş hissediyorum.

Kırmızı nokta görünce, kırmızı perde görmüş kızgın boğalar gibi öfkeleniyorum.

O yüzden şifrecilerimden beni kurtarmalarını rica ediyorum...

Bir açıklama yapıp, şu temizlik işine bir açıklık getirsinler.

"Üç aylardı", "periyod dönemimizdi", "başımız ağrıyordu", "o yüzden günaha ara verdik" desinler.

Ve o dönemde "kirletilenler" için bir "temiz kağıdı" versinler:

"Sayın abonemiz... kanalımız temiz olduğu dönemde pis... pis olduğu dönemde temiz kaldınız...

"Bizden ömür boyu pislik için abonelik kazandınız...

"Doya doya kirlenin...

"Televizyon tanrısı taksiratınızı affetsin... Amin!.."

Akşamsefası

K.İSKENDER

Sadrazamın sol tavşanı

orkinos'a

Cehennemi getirdim. Aklının camından dışarı baksın diye.
Bölündü yalanlarına kalan dünyadaki
hayvanlarım üçe:
BİR: (tende doğan dağa sadaka olamaz şafak)
İKİ: (alkolü alkole ekleyen bir göl tanırım
psikiatristtir)
ÜÇ: (ölçüsüz dialoglar, mesafeli dostluklar ve kanlı .arrak)
deli yoncanın yapraklarında biriken terimle yıkanırsın belki deli yoncanın yapraklarında biriken terimle yıkanırsın belki mahlasıma sarılıp yatarsın ölüm vardiyası çalmadan canını, başka şehirlerde yaşayan kadınlar annenin pişirdiği yaprak dolmasında kapalıdırlar!
Süsünü göğüsledim. Allah'ının kalbi tekler diye. Çekildi kılcal vampirlerine dadanan kanım üç suya:
BİR: (aşkın ağzı bozuktur derdi avcundaki bilge)
İKİ: (bir başka dile çevrilir sanırsın bedenini)
ÜÇ: (plastik dudaklarla değiştiririm göz çukurlarımı)
tahrik'e açık bir fırsatsındır
gölgene yüklenmek e sanatıdır düşündüğümde
uyurken, sağa dönsem bir çivi ağacısın
bir rengi noksan gökkuşağısın sola dönsem uyurken..
Uygarlık filtresiyiz. Arkadaş evleri bize saklansın diye. Üniversite kapılarında iktidar köpekleri faşizme yumulmuşken ortadoğu'daysak, ortadaysak ve sonuna kadar doğruysak bize ölüm, bize kasık, bize lider lazım değil sevgilim

bize adam gibi bir BİZ lazımdır şimdi
uzun, upuzun saçlarımızla astığımız polislerin önünde!

mesela bir akşam Deniz Gezmiş kalsın ortak yatağımızda
Cure'dan this is a lie
mandalina soyalım, suikastler planlayalım,
sahile inelim gecenin manitası yağmura takıldığı karanlıklarda
güzel bir memleketten sözedelim tütün içerken
ne çıkar, bir parça ibinelik karışversin sosyalizme!

sözün kısası bebeğim, diyeceğim şu ki:
hususi kalalım kavganın en canalıcı anında bile!
yirmi birinci yüzyılın altın çarmıhına
isa misali çakılırken onurlu mücadelemiz,
başağrısı sevdalarla tükenmekmiş
inan, işte bugün, bir tek bu yakışmaz bize!

İstilahlı yazılar

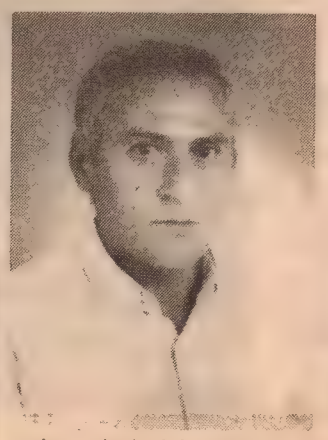

YASİN ADIYEKE

Biz insanların sömürüsüz bir dünya sevdası, kardeşçe paylaşacağımız özgürlük nişanı bir gün mutlaka gerçekleşecektir. Tabii geçmişimizin hesabını yapıp, geleceğimiz için günübirlik yaşamdan kendimizi alıkoyarsak!..

Geçmişimizi incelediğimiz zaman tarih Türk milliyetçiliğini coğrafi açıdan bölgesinde etkin ve bağlayıcı rolleri iyi oynayabilen, dünya barışının öncülüğünü yapan barıştan yana, milli birlik ve bütünlükte bir yumruk gibi olan 1920'li yılların savaş yorgunu Türkiye şimdi iç barışı sağlayabilmek için imza kampanyaları yürütmektedir. Ne kadar acı bir durum 1996 Türkiyesi için. Değişmeyen siyasi zihniyetin gelecek için hiçbir şeyi lisanı edep edememesi herhalde faşist düşüncenin iyiden iyiye maya tutmasıdır.

Atatürk milliyetçiliği yerine dikta rejimlerinde olduğu gibi mafya milliyetçiliğine yatkın siyasi otorite sosyo-ekonomi ve siyasal alanda baskısını artırırsa, devlet ve milleti birbirine küstürür, güven açısından birbirine olan bağımlılık iyiden iyiye kopar, geleceğin acılarını daha şimdiden duyarız. Tıpkı Doğu ve Güneydoğu'da olduğu gibi.

Siyasi doktrin tarikata hoş görünmek için bir amaç uğruna yeni filizlenen körpe beyinleri medeni dünyadan uzak bırakmasının acılarını herhalde bizden sonraki kuşaklar hiçbir yargılama hakkına sahip olmadan ödeyecektir. Çünkü hırs ve tema ile bütünleşen egemen güçler kapitalist sermayenin faşist düşünceyle birlikte dünya üzerindeki egemenlikleri hiçbir alternatif tanımadan kendi geleceklerinin garantisini belgelemiştir.

Sefalet ve kaygının yoğun olduğu ülkemizde insan olma şuur ve onurunun yok sayılması ne kadar gülünç. Ne acıdır ki köylerden kentlere göçün artmasıyla çığlıkların artmasının kent kültürüne alışmak için kendi kültürüne sünger çekerek örf, adet ve geleneklerine yabancılaşarak, batı kültürüne ulaşmanın zorluğuyla savaşmaktadır. Belki de bu durumun daha derinden yansımaları tepkisel de olsa mayası baskı ve sömürünün artmasından şiddet ve zulümden kaçarak göçün artmasıyla hayata karışan insanların isyan çığlıklarıdır. Belki de köylerini, topraklarını bir yok pahasına terk ederek şehir varoşlarının birer göz odalarına sığınmalarının çığlıklarıdır bu isyan çığlıkları.

İnsanlığa yakışan sömürü ve zulmün acıları olmayan sevgi güneşinin kucakladığı kardeşçe ve özgür günlere...

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Oscarlık Film Senaryosu

O, uluslararası teröristlerle kolkola geziyordu. Dünya turu Susurluk'ta noktalandı. Sonradan anlaşıldı ki yıllardır aramızda bir gölge gibi dolaşmıştı.

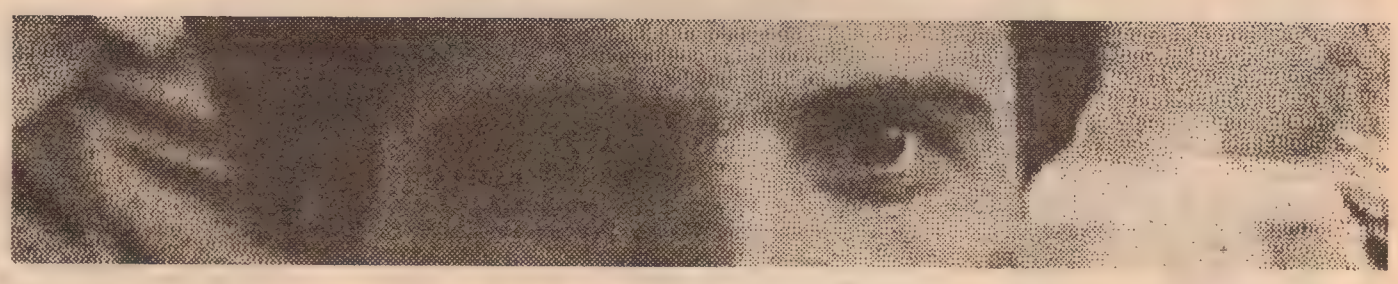

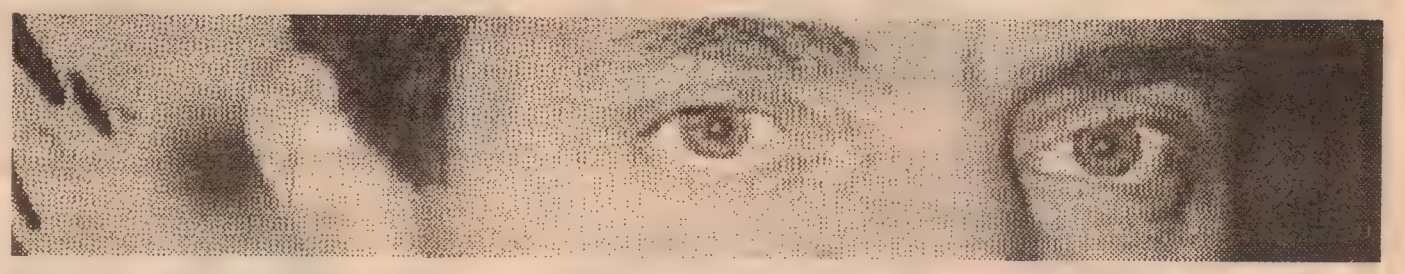

Nemli topraklarda her taşın altından solucan çıkar. Susurluk kazasından sonra her taşın altından Abdullah Çatlı çıktı. Eylemleri çok, elimizdeki fotoğrafı tekti. Fotoğraftaki mahçup gülümseyişin bir ucu Azerbaycan'a, diğer ucu CIA'ye değiyordu.

Şık matem giysileri içinde "Babam bize gurur bıraktı" diye haykıran kızı, adı kanlı Bahçelievler ve Balgat katliamına karışan babasını ne olursa olsun seviyordu. Belki bilemediği sevmek ve gurur duymak arasındaki farktı. Bu farkı bilebilecek kadar yetişkin arkadaşları Çatlı'nın o meşhur fotoğrafını anahtarlık yaptılar. Yerinde bir eşantiyondu. Çatlı devlet adına her kapıyı açmıştı. Nevşehirli ülkücüler anahtarlık için "İsteyen silahının kabzasına kazıtsın. Biz, anahtarlığı vatandaş da silahı olmayan da taşısın diye düşündük" demişlerdi.

Çatlı'nın hayat hikayesi oscarlık film senaryosu gibiydi: Adı Susurluk'tan önce Ağca'nın kaçışına yardım ettiği gerekçesiyle Roma'da mahkemeye çıkarılmasıyla yeniden duyulmuştu. Anahtarlık olan o meşhur fotoğrafı Roma hatırası. Yakayı Paris'de ele verdi. Suçu uyuşturucu kaçakçılığıydı. İsviçre'deki cezaevinden 7 yıllık cezasının yarısı bile dolmadan kaçtı. Susurluk'tan sonra ortaya çıkan iddia firarının ardından devlet hizmetine girdiğiydi. Ermeni anıtına attığı molotof ilk işiydi. Tansu Çiller fanatiklerin içinde beslediği Ermeni düşmanlığına sığınarak Çatlı'yı bu işiyle göklere çıkarıyordu. Azerbaycan'da darbe girişiminde de Çatlı'nın adı geçti. Topal cinayetinde kilit adam olduğu anlaşıldı. Ortada bir de Tarık Ümit'in sorgusunu yaptığı iddiası vardı. Bunca kirli işin arasında bir de Suriye4ye geçip Apo'nun peşine düştüğü söylentisi çıktı. Son bomba da Kıbrıs'ta patladı. Nokta dergisine açıklamalarda bulunan kişinin iddialarına göre kendisini Kıbrıs'ta sorguya çeken kişi Abdullah Çatlı'ydı. Genç kadın Çatlı'yı "iyi konuşan, temiz, yakışıklı" diye tanımlamıştı. Kendisini bizzat tanıyan herkes aynı şeyi söylüyordu.

Çatlı soluk soluğa izlediğimiz Susurluk filminin bebek yüzlü katiliydi. Bir yüzümüz onu lanetlerken, diğer yüzümüz şaşkınlık içindeydi. Yoksa bu toplumsal şizofreninin başlangıcı mıydı? Sarı saçlı kadın onun kahraman olduğunu ilan etti. Bu hayatta kötüler, üzerine kan sıçratmışlar için de kahramanlık kontenjanı vardı.

Çatlı tip olarak da pek benzemediği diğer ülkücüleri aşıyor, bağlantıları Amerika ve İtalya'ya kadar uzanıyordu. O, uluslararası teröristlerle kolkola geziyordu. Dünya turu Susurluk'ta noktalandı. Sonradan anlaşıldı ki yıllardır aramızda bir gölge gibi dolaşmıştı. Adını duyduğunda sağ elini kalbinin üstüne koyup, "Eyvallah abimiz, Çatlı abimiz" diyen ülkücüler bile reislerinin nerede, nasıl yaşadığından haberdar değillerdi. Mehmet Özbay kimliğiyle, Mehmet Bey olarak düğünlere gitmiş, komşuları tarafından pek sevilmişti. Anlaşılan Çatlı gerçekten profesyoneldi. Kanlı iş hayatıyla özel hayatını birbirinden ayırmayı başarmıştı. Karısı ve iki kızıyla sıradan bir aile babası gibi duruyordu. Ölümü de sıradan vatandaşın başına gelecek biçimde olmuştu. Demek trafik canavarı ondan daha güçlüydü.

James Bond gibi dünyanın dört bir köşesinde değişik görevlerle karşımıza çıkan Çatlı'yı Türkiye'nin miladı olan Susurluk ile tanıdık. kötüydü, öldürmüştü. Türk ulusuna o mercedesin içinde olmakla bir iyiliği dokunmuş oldu. Kendisiyle ilgili her şeyi öğrenmiş olduk. Yemeklerden de büyük bir ihtimalle kuru fasulyeyi seviyor olmalıydı. Çatlı tartışmasında en yerinde iddiayı Can Dündar ortaya attı: Ya yaşıyorsa!.. Ancak bu dev prodüksiyonlu Amerikan filmlerinde mümkündü. Ancak, yine de doğanın bir kanununu hatırlamakta fayda vardı: Nemli topraklarda taşların altında çıkan solucanları da ortadan ikiye bölseniz bile ölmez.

Akşamsefa

Leb-i Derya Sayın

Akşamsefası

MİHRİ BELLİ

Nurettin Bey'in Virtüöz Parmakları

Dişçi koltuğuna oturur oturmaz politik tartışma başlardı. Aşırı sağcılığı ile övünenlerdendi o. Gençliğinde Turancı akıma yakınlık duymuştu. Hala, gerçekten öyle miydi, sanmıyorum.

Dişçi kliniği Anafartalar Caddesi üzerindeydi, Ankara'nın Ulus Meydanı'na birkaç yüz adım uzaklıkta. Saman Pazarı doğrultusunda yürürken, solda eskice üç katlı bir binanın birinci katında.

Tozlu merdivenleri çıkınca, merdivenler kadar tozlu diş hekimi tabelalı kapıya varırdın. İki oda idi klinik. Caddeye bakan oda bekleme salonu. Yayları yaylıktan çıkmış eski püsküü maroken koltuklara oturur, ilk ve son badanasını Cumhuriyetin ilk yıllarında görmüş olan çıplak duvarlara bakabaka beklerdin sıranı.

Arka oda muayenehane idi. Diş hekimliğinin, tarih boyunca geçirdiği evrelerin sergilendiği bir müzeye benziyordu daha çok. Cumhuriyet ile yaşıt eski dişçi koltuğu ile, devir hızı herhalde saniyeye göre değil, dakikaya göre ayarlı çıkrık misali dişçi aleti ile, fesli gençlerin poz verdiği duvarda asılı sararmış İstanbul Dişçilik Fakültesi mezuniyet fotoğrafı ile gerçekten müzelik bir yerdi orası.

Kliniğin klinik denecek hali yoktu ama, Nurettin Bey gerçekten mesleğinin ustası idi. Yunan İçsavaşında, 7.07.1947 günü kıralcı - faşist ordunun bir domdom kurşunu alt çenemden koca bir parçayı alıp götüreli beri dişçi klinikleri uğrağım olmuştu. Çok dişhekimi gördüm, ama Nurettin Bey gibi eli hafifini görmedim. Sanki virtüöz parmakları vardı onda.

Altmışında ufak tefek bir adamdı. Hipokrat'ın yeminine sadık kaldığı sürece hekim ile hasta ilişkilerinde siyasi tartışmanın yeri olmaması gerekir değil mi? Ama Nurettin beyde öyle değildi. Dişçi koltuğuna oturur oturmaz politik tartışma başlardı. Aşırı sağcılığı ile övünenlerdendi o. Gençliğinde Turancı akıma yakınlık duymuştu. Hala, gerçekten öyle miydi, sanmıyorum.

Belki de tartışmayı kızıştırmak için karşı cephenin en sağında yerini alıyordu. En hararetli tartışmalar dostça ilişkilere gölge düşürmedi hiç.

Genellikle tartışmadan galip çıkan ben olurdum. Savım basitti: "Madem vatanseversin, niçin bizim safımızda değilsin? Amerikan uydusu bir ülkenin bilinçli vatandaşı olarak senin, anti - emperyalist mücadelede, Tam bağımsız, gerçekten demokratik Türkiye diyenlerin safında yer alman gerekmez mi?" Nurettin beyle sonunda görüş birliğine varırdık. Gerçekten vatanseverdi çünki.

Ayrılırken "Anlaştık değil mi? Bak bu vardığın noktadan başka yere kaymayasın" derdim. Ama aylar sonra bir kez daha karşılaştığımızda o, ilktenki yerine dönmüş olurdu.

Politik tartışmaların ilginç şekillere büründüğü de olurdu. Tam ağzını bir karış açtığın ve burgu aleti ile tepene dikildiği anda, "Söyle bakalım. Siz iktidara geldiğinizde bizim apartıman ne olacak?" derdi, yarı tehdit yollu. İstanbul'un Erenköy'ünde dişinden tırnağından arttırarak üç dört daireli bir küçük apartıman dikmişti, çalışamıyacağı günlerin garantisi olarak.

"Bir dairesinde sen otursun öte-kilerde çocukların. Helal para ile edinilmiş mülk seninkisi. Bizim derdimiz haramzadelerle." derdim. (Sevim Belli'nin bu konuda eleştirisi var. "Oh! Halkın malını bol keseden dağıt bakalım" diyor. İşte böyleleri halkı bize düşman eder!)

"Helal para" dedim. Gerçekten öyle idi, emeğinin karşılığı idi Nurettin beyin kazancı.

Seninle bir saate yakın bir süre uğraşmış durmuş. Gitmek üzere, Soruyorsun:

"Borcumuz ne kadar?" diye.

- "On lira" diyor. (1960'ların on lirası. Ama gene de gülünç bir ücret)

"Şaka mı ediyorsun. Benimle bir saat uğraştın. Al şu elli lirayı" diyorsun.

Uzun tartışmalardan sonra nihayet onbeş liraya çıkıyor.

- "Haydi onbeş ver ve git" diye seni kovuyor.

Nurettin bey ile ücret pazarlığı böyle idi.

Onun başka marifetleri de vardı. O ufak tefek altmışında adamın Don Juanlığı elden bırakmadığı da söyleniyordu.

Dişçi koltuğuna oturmuşsun. Tedavinin en can alıcı anı. "Ağzını açık tut, sakın kapama" demiş dişçi sana. Tam o sırada telefon çalıyor. Telefona koşuyor Nurettin bey. Telefondaki bir bayandır. Bu besbelli. Başlıyorlar karşılıklı yarenliğe. Yarenlik uzuyor da uzuyor. Senin ağzın hep bir karış açık. Sonunda "kısa kes" anlamında sesler çıkarmaya başlıyorsun. Ama ne fayda.

Bir keresinde kliniğe adımımı atmıştım ki, "Senin dergiler nerede satılır?" diye sordu.

"Allah Allah" dedim gülerek.

"Gülersin değil mi?" dedi, "Benim için değil, bizim oğlan istetmiş". Fransa'da okuyan oğlu Milli Demokratik Devrim üzerine bir tez hazırlıyormuş, o ismarlamış.

Bir süre sonra ülkeye geldiğinde oğlu Sol Yayınlara gelip beni aradı. Tezi üzerine görüştük.

Ona ilk sözüm "Ben babanı severim" oldu. Şaşırdı. "Nasıl olur? Biz ise durmadan kavga ediyoruz. Görüşleriniz taban tabana zıt" dedi.

"Günahları çoktur ama ben gene severim. Baban temiz insandır. Yurtsever insandır. Öylesi özünde bizdendir" dedim.

Delikanlının sevindiği gözlerinden belli idi.

12 Martlar, 12 Eylüller yüzünden uzun yıllar yurt dışında gurbette yaşamak zorunda kaldım. Avrupa'nın zengin ülkelerinde de dişçi kliniklerine gittiğim oldu. Pırıl pırıl bembeyaz bir hemşire üniforması içinde bir genç bayan adını kaydediyor. Seni pırıl pırıl bir bekleme salonuna kabul ediyorlar. Ardından aletleri en son teknolojinin ürünü bir klinik odasına giriyorsun. Ama nerede Nurettin beyin virtüöz parmakları?

Sonunda ücret olarak senden istedikleri de analarının nikahıdır.

"Sıla hasreti nedir?" diye sorsalar, benim vereceğim karşılıklardan "Nurettin beyin dişçi kliniğini her hatırladığımda duyduklarımdır" olurdu herhalde.

CEZMİ ERSÖZ

Firari uykuları

Biz firariler, izinli mahkûmlar,
uzun yol şoförleri
otobüs muavenleri,
intihar sürgünleri...
Bizim gözlerimiz bataklık gibidir
ışıksız, issız, ketum
orada bütün yanaşma ruhlu
insanlar boğulur..

Şimdi sabah içtimasıdır.
Adım nöbetçi subayının defterine
firari yazılır.
Bütün jandarmalara bildirilmiştir.
03-05 nöbetinden firar ederim
Buradan bir gökkuşağı gibi geçen
trene bir gölge gibi sarılıp
esmer kıza giderim
Esmer kızın başı yaralanmış bir
güvercin gibi ellerimdedir.
Damarlarımda duyarım kampana
seslerini, korkarım
Çünkü firarilerin uykularından
yapılmış ceketim
ve gözlerimdeki hüzün ele
verebilir beni
03-05 nöbetinden firar ederim
Ki bu vakitler iftira bir
mikrop gibi yayılır
kadınlar ya yorgundurlar
ya katilleriyle sevişirler
Benimse içim paramparça
esmer kızın büyülü
sessizliğine koşarım..

Akşam simitlerini ısıtan o kandil
parmaklarına dokunmak için
03-05 nöbetinden firar ederim.

Akşamsefası

Önce Özetler

HACER YILDIRIM

Kafirin peştemaline çıngırak bağlana

Hamama gitmek iyi bir şey, hele Osmanlı döneminden kalan tarihi büyük kubbeli, süslü hamamlarda yıkanmak. Bu hamamlarda nalınlarınızı (takunyanızı) giyip, bir güzel terlersiniz. Gerçi şimdilerde bu tarihi hamamların eksilmeyen ziyaretçileri turistler. Hamamdan içeri girip ya fotoğraf çekiyorlar ya da peştemalsiz, nalınsız yıkanıyorlar...

Osmanlı döneminde olsaydı bu "kafir" turistlerin hamama bu kadar kolay girmeleri mümkün değildi.

Osmanlı döneminde çarşı hamamlarına giden, azınlık mensuplarının nalın giymeleri yasaklanmıştı. Bunun nedeni ise, hamama giden müslümanların azınlık vatandaşlarından ayırt edilmesi ve ona göre muamele görmeleri içindi. Fakat daha sonra bu yasak yeterli görülmedi. Çünkü, müslümanların da ayaklarından nalınlarını çıkaracağı, böylece ayırımın farkedilmeyeceği düşünülüyor. Ve hamam da azınlıkların nalın giyme yasağına bir madde daha ekleniyor:

"Gayrimüslümlere verilecek peştemallere birer halka takıla"

Hamam kuralları, Sultan İbrahim tarafından 1640 yılında şöyle bildiriliyor:

Hamama gusül (abdest) için girenden bir akçe alına,

Kese sürünüp tıraş olandan iki akçe alına,

Tellak müşteriyi tıraş ettikde boynuna peştemal tuta ki teri müşteri üzerine akmaya,

Müşteriye riayet olunup pak ve kuru peştemal ve silecek verile,

Tellak müşteri çıktıktan sonra müşteriyi bahşiş için göz hapsine almıya,

Kafire (azınlık vatandaşlarına) kafes yanında soyunup, kafire nalın verilmeye, peştemallere halka alamet konula

Kafir için müslümanlardan ayrı kurna verile, müslümanlara zahmet vermiyeler ve halvete (içli-dışlı olma) girmeyeler,

Kafirin avratı dahi erleri gibi müslüman avretlerden ayırılıp en aşağı yerde soyunup kurnaları dahi ayrı ola....

18. yüzyıl başlarında III. Ahmed zamanında Sadrazamlığa kadar yükselmiş ve tanınmış vezirlerden Kalaylıkoz Ahmed Paşa azınlık vatandaşları hakkındaki bu hamam yasağını da yeterli görmemiş olacak ki bu yasağa başka bir madde daha ekliyor:

"Kafire verilecek peştemallere bir çıngırak bağlana"

Ve azınlık vatandaşları bu çıngırak sesiyle müslümanlardan ayırt ediliyor. Çıngırak sesini duyan müslümanlar ve tellaklar, " Ahaa, bir kafir geliyor" diyerek hamamda iyice terliyorlar.

Ne diyelim hamam bu başka bir şeye benzemez...

Gülbahar, iki yıl önce yürüyordu

Oturma eyleminin eksilmeyen ziyaretçilerinden biri olan Gülbahar Gündüz 34 yaşında. Çocukluğu, Erzurum'da geçiyor. İlkokulu bitirdikten sonra yoksulluk nedeniyle okula gönderilmiyor. Erzurumlu erkeklerin eşlerini dövmelerine tanık olması, şiddetten nefret etmesine neden oluyor. Çocukken en çok hayvanlarla oynuyor. Babasının kurban bayramı için aldığı koyunu kesildiğinde hıçkıra hıçkıra ağlayarak koyunun kesik kafasını alıp kaçıyor. "Onlara koyunun kafasını yedirmedim".

17 yaşında Tuncelili bir öğretmenle evleniyor, bir çocuğu oluyor. Gülbahar çocuğu henüz 1 yaşındayken karakolla tanışıyor.Kocası, Kahramanmaraş olaylarının protesto edildiği bir eyleme katılınca, eşiyle birlikte gözaltına alınıyor. Eşi bir ay, Gülbahar bir buçuk ay gözaltında kalıyor. İkisi de işkence görüyor. Sonra İstanbul'a taşınıyorlar.

Gülbahar, 1995 yılının Mart ayında Tunceli'ye bağlı Ataçınar köyünden bir akrabasından gelen telefonla apar topar Tunceli'ye yola çıkıyor. Akrabası köylerinin askerler tarafından yakıldığını söylüyor. Köye gitmeden önce Tunceli'nin Mazgirt ilçesinde bir akrabasının yanında kalan Gülbahar eve baskın yapan polisler tarafından gözaltına alınıyor. Gülbahar Tunceli Emniyet Sarayı'na götürülüyor, gözleri bağlanıyor:

"Gözlerimi bağladılar, kafama silah dayadılar. Polisler 'Bizim dediklerimizi yaparsan, sana bir şey olmayacak' deyip bir sürü isim sıraladılar. 'Bize isim ver, köyünüzü asker değil PKK'liler yaktı diyeceksin. Bu kağıdı imzalayacaksın. Yoksa seni öldürürüz, çatışmaya girdi' deriz dediler. Bunların hiçbirini kabul etmedim. Gözlerim bağlıydı, nasıl bir yerde olduğumu bilmiyordum. Kollarımı yana açtırıp, ayaklarım üzerine durmamı istediler. Sonra herkes, tekme, tokat, beni dövmeye başladı, kafamı duvarlara vuruyorlardı, küfrediyorlardı..."

Gülbahar'a böyle günlerce işkence yapılıyor. O bütün bunları protesto etmek için ölüm orucuna başlıyor.

Uyumasına izin verilmiyor.

"Ne zaman uyuyacak olsam biri gelip tekme atıyor, ya da yumrukluyor. Bir ara gözbağım kaydı. Bir koridorda olduğumu gördüm. Bu yüzden gelen geçen bana vuruyordu."

Gülbahar, aldığı bir darbeyle yere düşüyor. Şiddetli, kanama geçiriyor.

"Bacaklarımı hissetmiyordum. Belimi doğrultamıyordum. Onlara,bacaklarımı hissetmiyorum,dedim. İnanmadılar "Biz sana hissettirmesini biliriz" deyip, bacaklarımı çivilerle yırttılar. Yerden kalkamıyordum. Hiçbirşey hissetmiyordum artık. Bir ara biri geldi, doktordu sanırım nabzıma baktı gitti. Yürüyemiyordum....

Sonra, beni bir battaniyeye sarıp Tunceli Devlet Hastanesi'ne götürdüler."

Tunceli Devlet Hastanesi'nde kaldığı süre içerisinde de Gülbahar'a polislerin işkencesi devam ediyor. Doktorlar ne zaman Gülbahar'ın yanından ayrılsa bir polis içeri girip Gülbahar'ı yatağında dövüyor. Durumu doktorlara anlatınca da polisler ve doktorlar arasında tartışma çıkıyor. Polisler Gülbahar'ın tedavisini yarıda keserek yine battaniyeyle, başka bir sağlık ocağına götürüyorlar. Orada Gülbahar'ın durumunun iyi olduğuna dair rapor alıp yeniden gözaltına alıyorlar. Yeniden başlıyor işkence faslı...

Sonra tutuklanıyor Gülbahar, Malatya Cezaevi'ne gönderiliyor. Durumu ağırlaşınca Ankara Numune Hastanesi'ne kaldırılıyor. Numune Hastanesi'nde Gülbahar'ın ayakta tedavi edilmesi gerektiğini söyleyen bir doktorla, yatakta tedavi edilmesini söyleyen başka bir doktor arasında tartışma çıkıyor. Polislerinde isteğiyle Gülbahar ayakta tedavi ediliyor. Hergün hastaneden cezaevine gidip geliyor, yürüyerek değil battaniye ile taşınarak. Burada da tedavisi yarıda kesiliyor Gülbahar'ın. Gülbahar, Ankara Kapalı Cezaevi'nde arkadaşlarının yardımıyla kendi tedavisini kendi yapıyor.

"Hergün egzersiz yapıyordum. Sıcak su masajı yapıyordum. Sonra tahliye edildim. Ardından beraat kararı verildi. Çünkü hiç suçum yoktu."

Gülbahar'ın tedavisi İnsan Hakları Vakfı'nda sürüyor. Uluslararası Af Örgütü Gülbahar'ın tedavisinin yurtdışında yapılmasını ve masraflarını üstleneceklerini bildiriyor. Gülbahar,Pasaport Şubesine, İçişleri Bakanlığı'na başvuruyor "Yurtdışında ülkemizle ilgili kötü propaganda yapacağı gerekçesiyle" Gülbahar'a pasaport verilmiyor...

Geçen sene bugün vurdular onu

8 Ocak 1996... **İçişleri Bakanı Teoman Ünüsan:** Son aldığım bilgiler Metin Göktepe'nin duvardan düşmüş olduğu şeklinde. Bir polis bir gazeteciyi tanıklar önünde gözaltına aldıktan sonra böyle bir şey yapamaz. Olay esrarını koruyor. Göktepe'nin salıverildikten sonra bir saldırıya maruz kalmış olabileceği de sözkonusu. Tek başına evine giderken, işinden çıkarken sivil bir araçla alıkonulmuş ve daha sonra cesedi bulunmuş olabilir. Ama merhum gazetecinin kafasında ve kaburga kemiklerinde darp var. Hiçbir polisin böyle bir şeyi yapmaya göze alabileceğine inanmıyorum.

9 Ocak 1996... **İstanbul Emniyet Müdürü Orhan Taşanlar:** Metin Göktepe gözaltına alınmadı. Gözaltı kaydı yok. Olayın polisle bir ilişkisi yok. O gazeteci değil, militan.

DYP Milletvekili Mehmet Ağar: Biz geçmişte yaptığımız işlere sahip çıkacağız. Üzüntü verici bir olaydır. Metin Göktepe'nin bir örgüt üyesi olması, şuraya-buraya girip çıkması hiç önemli değildir. Bugün bir vatandaştır. Onun hakkı aranacaktır.

10 Ocak 1996... **Başbakan Tansu Çiller:** Gözaltı kaydı yok. Güvenlik kuvvetleri terörle mücadelede başarılıdır.

Ocak 1997... Sen aramızdan ayrıldığın gün bunları söylemişlerdi. Sonra ne oldu biliyor musun Metin'ciğim, çok komik bir şey oldu. Bir kamyon, evet, bir kamyon, bütün bu söylenenleri tersine çevirdi. O dönem bakandı, milletvekiliydi, başbakandı her söyledikleri ciddiye alınırdı ya; hani öldürülen her gazeteci için cevapları hazırdı ya onların, "gazeteci değil, teröristmiş" diye... Metin'ciğim, onlar ne milletvekili, ne adalet bakanı, ne de başbakanmış... Adalet bakanı değil, "çete militanı", başbakan değil "çete reisi" diye yorumlar yapılıyor şimdi...

Metin'ciğim, biz gazeteciyiz... Kamyon değil, TIR çarpsa, TIR değil, devlet çarpsa da!..

Akşamsetası

SUNAY AKIN

Dört Bacalı Şair!

Memo ve annesi için kiralık ev bulmuştum. 9 Ocak günü telefon açtım Cemal Süreya'ya... Zuhal Tekkanat'ın sesi titriyordu: "Maalesef kaybettik."

Yeni Yaprak dergisinde yayınladığımız "Ölüyorum Tanrım" dizesiyle başlayan "Üstü Kalsın" adlı son şiiri geldi aklıma. Kehanetlerde bulunurdu Cemal Süreya. Ömrüne biçtiği kırlangıç hesabında yanılmıştı. İyi bir ornitolog değildi ama çok iyi bir şairdi. Bu yüzden, kuş hesabında yanıldı şiirde ise boşa zar atmadı.

Cemal Süreya'nın ölüm haberini alınca Kadıköy mendireğinde gezindim saatlerce. Cihanserasker Sokağı'nda bulunan Başak Apartmanı'nın giriş katındaki evine gidemiyordum bir türlü. Kumkapı açıklarına demirlemiş olan gemilere bakarken Titanik'i anımsadım birden. Şairin ölümü de Titanik adlı dev geminin batışı gibi inanılmaz olmuştu. Rüzgara karşı söylediğim dizeleri kayalıkların arasında ateş yakıp şarap içen üç adamın duyduğunu sanmıyorum:

Buzdağına çarptın mı bilmiyorum/ ama Titanik / gibi oldu batışın / bir sen vardın çünkü /şiirin dört bacalı şairi

Nedense Küçük İskender takmış bu dizelere. Bir mizah dergisinde Oğuzhan Akay ile yaptığı bir söyleşide "şiirin dört bacalı şairi" diye bir imgenin olup olamayacağını sorar. Lisedeki edebiyat sınavında kağıda yazdırılan soruları anımsatan bu çırpınışa küçük bir can simiti atalım:

Titanik, 271 metre uzunluğunda, 46.328 ton ağırlığında denizlerin en büyük yolcu gemisiydi... Ve de, dört bacası vardı. Yani, sevgili hocam Cemal Süreya gibi büyük, çok büyüktü. İngiliz White Star Line gemicilik şirketine bağlı olarak Southampton limanından 10 Nisan 1912'de ilk seferine doğru yola koyulan Titanik az kalsın New York gemisiyle çarpışıyordu. Yolcuların yüreklerini ağzına getiren bu olaydan sonra burnunu New York limanına doğru çeviren Titanik'e, New Foundland açıklarında 14 - 15 Nisan gecesi, saat 2:20'de sancak tarafından bir buzdağı çarpar. Çarpmanın şiddeti

yolcular tarafından duyulmaz bile Sanki, yan kamarada bir çarşaf yırtılmıştır. Su geçirmeyen 16 bölmesi olan Titanik "Batmayan gemi" olarak tanıtılmıştı. Kaptan Smith kendinden oldukça emindi: "Tanrı bile bu gemiyi batıramaz."

Cemal Süreya'nın ölümü üzerine yazdığım şiirde Titanik imgesini kullanışımın nedenine biraz daha kürek çekelim... Bu dev gemiyi batıran "Aysberg" İsmail Uyaroğlu'nun bir şiirinde çıkar karşımıza:

Kelimelerin altında / Yüzer asıl anlamı / Görünmez, derinlerdedir / Aysberge benzer şiir

Titanik, "hiçbir toprağın beslemeyi kabul etmediği" insanları Amerika'ya taşımak amacıyla yapılmıştı. Yani, bir göçmen gemisiydi. Cemal Süreya'nın şiirinde de, göç olgusunun geniş bir yer kapsadığını şiirimizin kıyısında balık tutmaya çalışan herkes bilir. Göçebe insanları taşıyan Titanik ve "Göçebe" adında şiir kitabı olan Cemal Süreya!.. Biraz daha derinlere iniyoruz: Geminin batacağı anlaşılınca güverteye çıkartılan orkestra "Tanrım Sana Daha Yakın" ilahisini çalmaya başlar. Şüphesiz ki, bu, orkestranın çaldığı son müzikti. Cemal Süreya son şiirinde kime seslenmişti?

Derine, daha derine inelim: Batmakta olan Titanik'in verdiği imdat işaretleri 20 mil açıktan seyreden "Californian" adlı gemiye ulaşır. Ama, telsizci görev başında uyuduğundan sinyaller alınamaz. 8 Ocak, Pazartesi günü, Gazeteciler Cemiyeti'ndeki rakı masasından ayrılan Cemal Süreya'nın ardından bir arkadaşı masadakilere şöyle seslenir: "Bakın, bu Cemal'i son görüşümüz." Arkadaşı nasıl böylesine emin konuşabilmişti? Yanıtı çok basit. Çünkü Cemal Süreya, imdat işaretlerini vermişti o gün. Uyuyan yalnızca "Californian" gemisinin telsizcisi değildi!..

Titanik'in içinde Paris'in ünlü kafelerinin bir berzeri olan Cafe Parisien de vardı, bir Türk hamamı da... Çölde geziniyor izlenimi edinmek isteyenler için düğmesine basınca yürüyen bir deve de vardı, Lyon usulü pişirilmiş tavuk da... Titanik hem batılıydı, hem doğulu. Tıpkı, Cemal Süreya gibi.

Cemal Süreya, üstünde çalışmakta olduğu şiirlerini de kendisiyle beraber ölümün soğuk sularına çeker. Paris'te yaşayan Lübnan asıllı Amin Maalouf'un tadına doyum olunamayan "Semerkant" adlı kitabının son bölümünde Ömer Hayyam'ın elyazması rubailerinin de, Titanik'te bir kasada olduğu yazılıdır. Okyanus'un karanlık suları Titanik ile birlikte şiiri de yutar. Böylelikle, Ömer Hayyam'ın şu dörtlüğündeki kehanet de gerçekleşmiş olur:

Ömür soluğumuz nereden geliyor diye soruyorsun / Uzun bir öyküyü özetlemek gerekirse / Derim ki Okyanus'un dibinden / Her şeyi yeniden yutan Okyanus'tan

1517 yolcu ölür kazada. Filikalardaki yolcuları ise "Carpathia" adlı gemi kurtarır. İlk seferinde batar Titanik. Cemal Süreya da Sunay Akın'ın ilk şiir kitabı olan "Makiler'in adını koyar ve önsöz yazısında zarını atarak, yaşantısının geri kalan kısmını Tanrı'ya bahşiş olarak bırakır. Sunay Akın'ın ikinci şiir kitabı olan "Antik Acılar" hocasının ölümünü Titanik'in batışına benzettiği "Cemal Süreya" şiiriyle başlar... Ve ne gariptir ki, o yıldan sonra okyanusun karanlık sularında bulunan Titanik'ten eşyalar ilk kez günışığına çıkarılır ve "antika" olarak satılır. Ne acı!..

CEMAL SÜREYA

1
Buzdağına çarptın mı
bilmiyorum
ama Titanik
gibi oldu batışın
bir sen vardın çünkü
şiirin dört bacalı şairi

Dalgaların kıyıya vurduğu
eşyalarını toplama telaşında
imgenin derin sularına
nefesleri yetmeyen
İodosçular

Bir gemi gibi batmak
yakışırdı sonuna
filikaya biniş sırasına
benzeyen yaşantının:
- Önce kadınlar
ve çocuklar

2
Gülcemal vapurunu
hiç görmedim ama
tanıdığım Cemal gül idi...

Akşamsefası

ORMANDA: FANTOM HERKESLE ANLAYACAĞI DİLDEN KONUŞUR!.." DEĞİLDİ

TÜRK SİNEMASINDA Kızılmaske

İlk macerası 1936'da bir ABD gazetesinde yayınlanan çizgi roman tarihinin unutulmaz kahramanlarından FANTOM-PHANTOM-KIZILMASKE.. yerlilere göre Bengalle ormanlarında 400 seneden beri yaşamaktadır ve kötülerin amansız düşmanıdır.Lee Falk'un yarattığı bu kahramanın macera eraları dünyadaki belli başlı 500 gazete ve dergide yayınlandı ve zamanında birçok filimide çekilen kızılmaskeyi ise holivutlu yapımcı şu sıralar yeniden pazarlıyor.

Türk sinemasında ise 3 tane KIZILMASKE çevrilmiştir. ilk ikisi aynı yıl 1968'de 3.ise 1971'dedir.

KIZILMASKE 1968
Yönetmen,SenaryO:Tolgay Ziyal
Kamera: Feridun Kete
Oyuncular:İsmet Erten,Nebahat Çehre ,Erol Taş, Gülgün Erdem

KIZILMASKE 1968 Yönetmen ve Senaryo: Çetin İnanç
Kamera:Rafet Şiriner
Oyuncular:Irfan Atasoy,Sezer Güvenirgil,Yıldırım Gencer Suzan Avcı,Danyal Topatan Faruk Panter(sağdaki olur)
-Babası öldürülen bir gencin intikam öyküsü (Agah Özgüç)

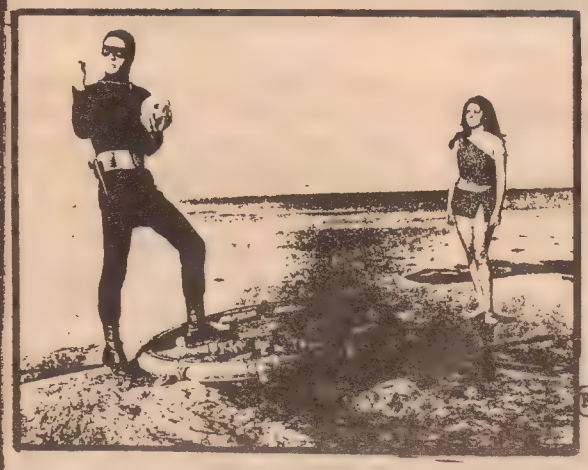

KIZILMASKENİN İNTİKAMI 1971

Yönetmen:Cavit Yörüklü Senaryo:Volkan Kayhan Oyuncular:Levent Çakır, Fatma Belgen, Nuri Kırgeç,Serap Olguner,OKtar Durukan Turgut Özatay -Arkadaşını öldüren Kont'un peşine düşen Kızılmaskenin intikam öyküsü (agah özgüç)

uzun süredir istanbul sokaklarında güzel müzikler çalıyor-eğer bu çalan müziğe meraklı olanlarınız varsa eminim ki onları bir süre dinlemişsinizdir -işte bende onları şu ana kadar kadıköy beyoğlu karaköy bostancı gibi yerlerde dinledim en son eminönünde rastladığımda aynı zamanda kasetlerini de satıyorlardı .evet grubun kasedi çıkmış- ismi görme özürlüler müzik grubu kasetin ilk yüzünün çoğu,bu sanatçıların kendi söz ve müzikleri ne ait şarkılardan oluşuyor 2.yüz ise daha çok,meşhur şarkılardan oluşuyor (bu meşhur şarkıların yorumları arasında -ateş attım samana- -müslüm gürsesin söylediği acımıyorsan(adnan ara lan,ali tekintüre)- -neşet ertaşın suda balık yan gider- gibi şarkılar var- kasette adı geçen sanatçılar ise şöyle: mustafa güler,ruşen yılmaz, serap şey,erol güngör,satılmış duran, şedat özkan,sevinç marmara,mintaz açıkgöz,fatma özdemir,süleyman demir gibi ve bazı konserlerinde ise ilgi alanına girdiği ve iyi çaldığı için,gözümün uzun süre elektro bağlamasına takıldığı ibrahim karaca var. kaseti edinmek için: 0 212 530 04 14 ü arayabilirsiniz.

NAMAN DRAGO KÖKSALOKMAN

%30 köşe

NAMAN ORDUSUSU

LİDERİ SERHAT

NAMAN ORDUSU

- ŞİİR-KİTAP-AŞIK MAHZUNİ ŞERİF - Dolunaya tül düştü-1996-edin meşrutiyet cad. 17/22. Kızılay-Ankara
- Toron Karacaoğlu emekli olduğu halde hala sahneye çıkmaya devam ediyor
- BU DÜKKANLARA UĞRAMADIYSANIZ UĞRAYIN - İstanbul-
- DENİZ-DTONE-Atlas Psj-Yukarı katta 0212 2510801
- MERAL-Galatasaray-Aslıhan Psj no49 0212 252 6777
- ZİHNİ-Akmar Psj-Kadıköy no:13 0216 349 2268
- ecnebi müzikler . -albüm- mandragora - earthdance soma - epsilon

DEVAMI ARKADA GALİBA

- ALİ NESİNİN-EĞİTİM BİLDİRGESİ-edinme adresi: NESİN VAKFI-PK 5 Çatalca İST
- diyar-1 meulanadan selam gönderen sınırsız ve sorumsuz fotokopi dergi KEROSENE çıktı 150 bin veya ürününüzü gönderin veya görüşmeniz alın. KEROSENE-Nişantaşı mah. Kaletaş sok. Bahar sit. C Blok D:13 KONYA
- Yılın sayko-deli-reklamı ödülü dicle tesettür'ün
- MONİTÖR-iyi fotokopi dergi 15.sayıda.d tone davası ayrıca iletişim adresi: Ataköy 5.kısım E1/8E no:85 34750
- MUZULAMAK-Söz getirip,götürmek-Kırşehir-dört biridir o. hep muzular durur

%30 KÖŞE

- trepenasyon (kafatası delgi ameliyatı) Kuruçay Höyüğü'nde kafatasında üç delik bulunan erişkin yaşta bir bireye ait iskelet bulunmuştur; kafatasındaki delikler 5 mm çapındadır ve bulantı Erken Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilmektedir

milli kahramanımız(ZIP ZIP taklitçi YÜZBAŞI VOLKAN) büyük bir hevesle istediği bilinç genişletici-kafa tası delgi ameliyatı denenirken şöyle kafalı hayranımız VOLKAN

foto temmuz 93 gibi çekildi

- ZALLAH-şekilsiz.-Giresun Şebinkarahisar-
- DOĞARKEN bile DOĞAşlama yapmışımdır. AŞIK Serhat BEZENİ
- GEM. insan veya hayvanda alt ve üst dudağın birleştiği yerde meydana gelen çatlak,yara -Kars-
- Barların ortasında bir(şavşat veya baş)bar açmalı
- Hey gidi koca dünya adlı orhan gencebay bestesini erkin koray çalarken-girişte orhan'ın bağlama solosu var.
- Berlinde bir müzede meşhur davulcu KARA YILANIN sesi var
- Lombellico delmondo 2000-(italy-USA-CA Mix) adresi ise kaliforniyada

SERHAT

KORKAKLARIN KORKTUĞU ADAM GÖBEZELLATROP SERHADON

"Haydaaa varmı yüreği söyleyen? nah öküzleri koşuyoruz!"
-Asil şehrin mahpusu-Kemal Tahir-

Divanü lügat-it-türk değeçen deyimler ise şöyledir;

- **öküz** ayağı olacağına buzağı başı olmak daha iyidir – başlı başına bulunmak,başkasına uyuntu olmaktan iyidir anlamında kullanılır.
- Ev danası **öküz** olmaz – şerefle fazilette yükseldiği halde!! yakınlarının hala çocuk saydığı kimse için söylenir.
- **Öküz** olacak buzağı bellidir, olacak buzağı **öküz**ler arasında bellidir– bu sav kendisinde hep türlü iyilikler beklenen yiğit,genç, koçak için söylenir.
- Yaşlı **öküz** baltadan korkmaz -alıştığı şeyle korkutulmak istenen kişiye söylenir.

12 HAYVANLI TÜRK TAKVİMİNE GÖRE SIĞIR-ÖKÜZ-İYU-UD-> YILI GÜNÜMÜZ KARŞILIKLARI-1901-1944-1961-1973-1985

1997

Bugünkü bilgilerimize göre, İnsan oğlunun tarıma geçişi, yeryüzünün benzer fakat birbirinden çok uzak 3 bölgesinde, Doğu asya, Orta ve Güney amerika ve Yakındoğu'da aşşağı yukarı İ.Ö 9000 -İ.Ö 7000 yılları arasında birbirinden bağımsız olarak başlangıç yapmışlardır.

Anadolu, Çin, Orta asya gibi yerlerde rastladığımız yeni yılı **SABAN-ÖKÜZ** ve de toprağa yararak başlatılan kutlamalar(SABAN izi BAYRAMI) vardır. Bu gelenek (Artvin-Şavşat'taki şeklinden-3.öküz yazısında bahsedilmiştir.) Kırım türklerinde **SABAN-TOY**, Orta asya türklerinde **CUFT BARORON**, Tunceli'de **ÇİFT GÖMESİ**, Kars'ta **ÇİFT ÇIKARMA**, Çin'de **ÇUNG-CHE** gibi adları ile anılır.

İsveç'in Litsbely bölgesinde bir mağranın içinde bulunan duvar resmi –Sabana koşulan 2 öküz.

AGATİAS

Bir Bizans Şiiri

- Niye iç çekiyorsun boyuna?
- Aşık oldum da
- Oğlan mı, kız mı?
- Kız
- Güzel mi?
- Bence güzel
- Nerde tanıştın?
- Dün gece bir ziyafette
- Sana yüz verecek mi dersin?
- Elbette dostum, ama gizli tutacağım
- Yani evlenmek istemiyorsun
- Kızın tek kuruşu yokmuş dostum
- Soruşturdun demek, Aşık maşık değilsin sen!..
Yalan söylüyorsun! Kalp, aşk elıne düşerse,
hesap yapamaz ki!..

AHMET ERHAN

Mevsim

Can Yücel mevsimindeyim
--Ne güzeldim
Adım bir, sıfatım bir
Ankara'da bir güz halesiydim
Yalnızlığımı
Süpürgeyle topladım demin
Ne olsun
Daha ne olsun
Atlarımı bile dehledim
Sokağa çıktım,
Dilimi dolaştırdım
Ayaklarımı pergel gibi açtım
Gözümü kararttım, baktım
Temel anlamda,
Mecaz anlamda ipleyen yoktu

Can Yücel mevsimindeyim.

Akşamsefası

ADNAN ÖZER

Açık eleştirmen

DUYGULU GÜZEL ABİLERİMİZ VE ABLALARIMIZ

Best Seller, yani "çok satar" şirketi bizde de yerine oturmaya başladı. İyi mi oldu? İyi olması için iki şıkkın yerine gelmesi gerekli: 1) Okuma tembelliği içinde bulunan kitlelerin gıcıklayıcı konularla ilgilerinin çekilmesi, yani sürme gözlerini okuma yolunda heder edeceklerin artması, 2) Kazanılan okurun düzenli, bilinçli okur kitlesinin dışından devşirilmesi... Bu iki şık yerine geldiğinde kültürel yaşam bir şeyler kazanabilir. Ancak bizde böyle olmuyor. Ya ne oluyor? Düzenli ve bilinçli okur kitlesi baştan çıkarılmaya, aptallaştırılmaya çalışılıyor. Edebiyat ortamına içerden bir müdahale var açıkcası.

Bazı uyanık girişimci yazar tipleri gıcıklayıcı konuları edebiyat kisvesi altında yutturmaya çalışıyorlar. Hem, sözümona edebiyat yapıyorlar, hem de ün ediniyor ve para kazanıyorlar. Peki, ün edinip para kazanmasınlar mı? Elbette edinsinler, elbette kazansınlar. Ama bu memleketin, bu dilin nice yetenekli, çilekeş yazarı halen sürünürken ortalık birkaç uyanığa kalıyor. Holding gazetelerinin ve dergilerinin dışında faaliyet gösteren birkaç gerçekten kültür nitelikli dergi onların içyüzlerini açığa çıkarmaya yetmiyor. Halk deyimiyle 'köpeklerin serbest bırakılıp taşların bağlandığı' bir ortam var.

Nedir bu gıcıklayıcı konular? 1) Birtakım kofti sorunsallarla sulandırılmış aşk teması; buradaki uyanıklılık da şu: Okurlara post-sentimental (duygusallık sonrası) bir çağın yaklaştığını el altından duyurup bunun ağlamasının yapılması ve böylece yumuşatılan

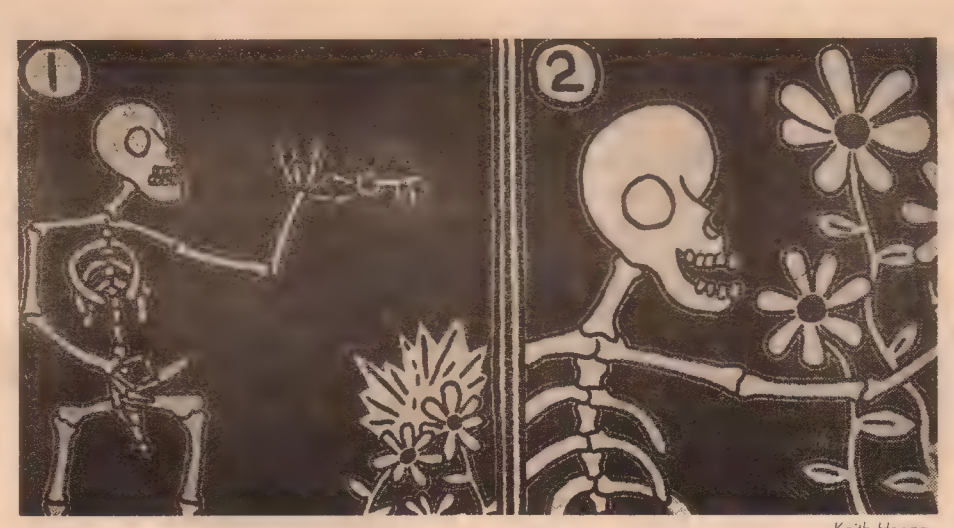

Keith Haring

okura pseudo-entelektüel (entel) bir aşk çaprazının sunulması. 2) Sanırsanız sevgiye, dostluğa susamış bazı yazarlar, "sevgiyi üretelim, çoğaltalım, çoğalalım" gibi toplu ve teşhirci bir sulugözlülük ayini yapıyorlar; 3) Bu aşk azgınlığı bu kadarla da kalmıyor, reality showların taktiğiyle, "iki kadın bir erkek, bir kadın iki erkek" gibi çapraz bulmacalarla ilişki teşhirciliği yapıyorlar. Kimse de çıkıp bunlara: "Ya kardeşim, toplumsal pornografi, paparazzilik yapıyorsunuz, ayıptır" demiyor.

Soyut konuşmayalım, birkaç örnek verelim: 1) İnci Aral'ın Ölü Erkek Kuşlar, 2) Kürşat Başar'ın aşkı Bulmanın ve Korumanın Yolları, 3) Duygu Asena'nın tüm kitapları, 4) Hıncal Uluç'un sevgi misyonerliği yaptığı kitapları... Hıncal Uluç'un hakkını yemeyelim, o daha soyut, Ruh-ül Kudüs gibi bir "sevgi ruhu"nu çağırıyor.

Ezcümle, bu kitapları okuyanların başları göğe ermediği gibi, edebiyat sulanıyor, çünkü (Hıncal Uluç dışındakiler) bu yazarlar kitaplarını "edebi eser"miş gibi sunuyorlar.

Şimdi bu kitaplar okunmuyor...

1) Modern Düşüncenin Doğuşu, *Cemal Bali Akal,* Kesit Yayınları.

(Skolastik dönem sonrası İspanya örneğinden yola çıkarak, Avrupa'da modern düşüncenin oluşumunu anlatıyor. Yine, Ortega y Gasset'in "sevgi pazar"ına sunulan felsefi denemelerini kitap adlarına aldanıp okuyanlara sesleniyorum: Peki, bu sıkı filozof nasıl ortaya çıktı? Öğrenmeniz gerekmez mi? O zaman okuyun efendim!)

2) Din Sosyolojisi, *Günter Keurer, Roland Robertson, Emile Durkheim,* Vadi yay.

(Laiklik ve köktendincilik gibi ciddi bir konuda her kafadan bir ses çıkarken, kulaklarınızı çoğu geyikleme olan bu nidalara kapatıp okuyacağınız kitaplardan biri. Okumayın da cahil cahil konuşun!)

3) Medya Çağında Düşünce, *Oktay Taftalı,* Era yay.

(Felsefi denemeleriyle (az) tanıdığımız şair Oktay Taftalı, kurban olduğumuz medyanın başka marifetlerini sergiliyor. Medyatik yönlendirme düşüncelerimizi nasıl beliriyor? Biraz maça sıkmakla okunuyor ve daha uyanık kalınıyor.)

Şimdi, bu kitaplar okunuyor da ne oluyor?..

1) Aşkı Bulmanın ve Korumanın Yolları, *Kürşat Başar,* Afa yay.

2) Sofi'nin Dünyası, *Jostein Gaarder,* Pan yay.

3) Kankardeşi Tarantino, *Alper Çeker,* Stüdyo İmge.

4) Yüreğinin Götürdüğü Yere Git, *Susanna Tamaro,* Can yay.

5) *Cezmi Ersöz*'ün şu an piyasada bulunan herhangi bir kitabı.

Hararetle tavsiye...

Yıldızsayan, *Haldun Çubukçu,* roman, Telos yay.

Yazarı övmeden önce, Telos Yayınları'na birkaç sözüm var: Öncelikle yeni yayın döneminizi kutlarım. Ancak bu yayın dönemi bir çeviri yapıtlar silsilesi halinde sürüyor. Avrupa'dan yeni yazarları tanıyoruz, iyi güzel de, zaten sıkıntı içinde olan yerli edebiyatımız Orta-Avrupa merkezli kültür hegemonyası altındab iraz daha ezilmiş olmuyor mu?! Neyse, ne iyi ettiniz de bu romanı yayınladınız. Yeni bir romancı kazandık, hem de iyice ortalaması alınmı, jölelenmiş "gayri edebi" hale gelmiş İstanbul yazın dilinin dışında (güzelim İstanbul Türkçesinin bunda bir kabahatı yok), kentli yorumuyla zengin Anadolu Türkçesiyle. Evet beyler, sürünen kaba gerçekçiliğin çok çilesini çekti bu dil; yadsımacılık bitti, bitsin artık.

Romanı anlatmayalım, bi zahmet alın, okuyun, o kadar angajmana girdik. Beğenmezseniz yazın, tartışalım. Yalnız, romanı okurken bu genç yazarın biraz ağdalı olan cümlelerine sabır gösterin, romanın balı sonradan ortaya çıkıyor.

Akşamsefası

ALTAY MARTI

Zihni Bey

Çıkmasa duvarlara yumruk atacaktı. Ceketini, şapkasını kaptığı gibi dışarıya fırladı Zihni Bey.

Kenarları işlemeli, boyundan da büyük, çok azametli aynanın karşısına geçip beş-on dakika boyunca görüntüsünü izledi Zihni Bey. Koyu kahverengi takım elbisesi, yeleği, beyaz gömleği, boyun bağı... Hepsi de ne çok yakışmıştı. Eliyle fötr şapkasını düzeltirken gözüne takıldı. Burnunun altında iri siyah bir pul gibi duran badem bıyığında bir-iki ak vardı. Eli ister istemez gitti bu beyaz kıllara. Koparsa mıydı? Vazgeçti. Gözlerini hafifçe kısarak, kalın kaşlarından birini yavaşça yukarıya doğru kaldırarak son bir kez daha baktı aynaya. Sonra işaret parmağını görüntüsüne doğru tutup dişlerinin arasından fısıldadı:

– Ben Zihni Akses. Ben adamın anasını, avranıdı s.kerim.

Sabah henüz hiç kirlenmemiş ve çok serindi. Gürültü çıkacağına aldırmaksızın büyük bir hızla çarpıp kapıyı çıkıp gitti evden Zihni Bey. Yürürken aklından önleyemediği düşünceler, içinden olmadık sıkıntılar geçiyordu. Ağızlığını çıkardı ve bir sigara tutturdu ucuna. "Ne olacak bu hayatım?" diye söylenmeye başladı. "Neden böyle yaşıyorum ki!"

Pazar yerini, sessiz dükkanları, yeni açılmış pasajı geçip bodrum kattaki bürosuna ulaştığında biraz içi ferahlamıştı: "Meşguliyet insana her şeyi unutturur."

Çekmeceden bir tomar kağıt çıkarıp hantal daktilosunun yanına koydu alelacele. Bir an önce işe başlayıp zihnini dağıtmaya çalışmaktı niyeti. Cekedini, fötr şapkasını askıya astıktan sonra kollarını dirseğine dek sıvayıp oturdu sandalyesine. Dosyalardan birini açıp birkaç kağıda göz attıktan sonra, davasını aldığı manifaturacı Osman'ın dilekçesini yazmaya başladı. Küçücük odada Zihni Bey'in soluğu ile daktilo sesi yarış halindeydi şimdi. Sinirli bir şekilde vuruyordu tuşlara, kendinden geçmişti sanki. Sigarası kültablasında kendi kendine yanmış, açık mavi-gri karışımı, ip gibi bir duman hemen yandaki pencereye doğru tütüyordu. Yazıyı bitirmişti Zihni Bey. Kağıdı daktilodan çıkarıp hızlı bir şekilde okudu. Tamam! Kusursuz! Ellerini başının arkasına kavuşturup geriye doğru kaykıldı hafifçe, ayaklarını da boylu boyunca masanın altına uzattı. Gözlerini tavana dikip öylece kaldı bir süre. "Hangi zaviyeden bakarsan bak. Ben haklıyım." diye mırıldanmaya başladı. "Sen babanın kızıysan, ben de dava vekiliyim. Hiç kimse benimle öyle konuşamaz." Kendi kendine konuşmanın anlamsızlığını farkedip sustu sonra. Yüzü gerilmiş, bütün kasları acıyordu. Biraz daha otursa infilak edecekti, hemen kalktı. Kafes içinde uluorta her yöne doğru yürüyen hayvanlar gibi dönüp dolaşmaya başladı odanın içinde. Bacaklarından başlayıp saçlarına dek çıkıyormuş hissi veren, bu iç sıkıntısıyla nasıl başa çıkacaktı?

En iyisi bir kahve içmek! Köşedeki mangala biraz odun kömürü doldurup kibriti çaktı. Kesif bir duman yayıldı odaya. Çaresiz kalkıp pencereyi açtı Zihni Bey. O sırada Kuyumcu Şevki göründü kapıda: "Hayırlı sabahlar" diye seslendi gür bir sesle. Zihni Bey önce bir irkildi, sonra yavaşça tebessüm etmeye çalışarak karşılık verdi: "Hayırlı sabahlar Şevki Bey. Hayrola, buyrun, şöyle geçin."

"Biraz hasbihal etmeye geldim" dedi Kuyumcu Şevki ve heyecanla devam etti konuşmasına: "Bitti, savaş da bitti, Almanya da bitti. Sevgilisini de yanına alıp fareler gibi intihar etti işte sonunda."

Zihni Bey'in konuşacak hali yoktu. "Ya, ya, böyle olacağı belliydi" dedi. "Bu dünya hiçbir zalime kalmamıştır, Hitler'e mi kalacaktı."

Şevki çok istekliydi bir şeyler anlatmaya. Arada küfür de ediyordu: "Dünyanın ipini çekecekti be namussuz adam! Kafatasçı pezevenk!"

Zihni Bey belli belirsiz baş sallamalar ve ara sıra "Evet, evet" demelerle onaylıyordu Kuyumcu Şevki'yi. Odun kömürleri için için yanmaya başlamıştı. Zihni Bey iri gri dolabı açıp üst gözden ufak cezvesiyle, iki porselen fincan çıkardı. Biraz su doldurup, bir tutam da kahve katarak cezveyi alıp mangalın başına geldi. Şevki ise hâlâ Yahudiler'den, temerküz kamplarından, fırınlardan bahsediyordu. Birazdan kahve hazırdı. Fransız Direnişçileri, Polonya işgali, Mussolini, Türkiye'ye kaçan Alman profesörler... Şevki en az kahve kadar köpüklü ağzıyla sürekli konuşuyordu. Zihni Bey çoktan başka dünyaya gitmişti oysa. Aklında dönüp duranlar her şeye üstün geliyor, ruhundaki mengeneye söz geçiremiyordu. Neden sonra farketti Şevki, Zihni Bey'in durgunluğunu ve usulca sordu:

"Hayrola Zihni'ciğim. Canın sıkkın bu sabah senin."

"Yok bir şey" dedi Zihni Bey. Kahvesinden bir yudum daha aldı.

Üstelemedi Şevki, biraz daha sessizce oturdular. "Eh, bana müsaade" dedi sonra Kuyumcu Şevki ve kapıya doğru yöneldi. Ayrılmadan eliyle "Allahaısmarladık" işareti yapıp sarsak adımlarla çıkıp gitti.

İnce, sarı bir ışık sızıyordu odaya ve Zihni Bey ayakta, bir başına duruyordu şimdi. Öylece odayı, odanın içindekileri seyrediyordu. "Şunlara bak, şu eşyalara bak. Hayattaki tek sermayem, tek ödülüm. Bu dört duvar arasında gittikçe yaşlanıp cavlağı çekeceğim. Dava vekili Zihni Akses! Pöh!.."

Dışarıda güne ilk saldırılar başlamıştı. Her yeri insan sesleri, fayton ve at arabası gıcırtıları kuşatıyordu. Sabah göz göz göre yağmalanıyordu. Gecenin temizlediği yollar, serin hava, dingin dükkanlar, dükkanlardaki eşyalar, evler, evlerin pencereleri, kırmızı kiremitli çatılar tüketilmeye, el değmeye hazır hale getiriliyordu. İnsan olmasa şu saatte ah, hiç değilse bir dönem kimse uyanmasa, uyansa da sokağa çıkmasa, her şey aslı gibi kalsa, uğultu, kargaşa olmasa! Bazı insanlar sabahları korku duygusuyla uyanırlar, bu bilinse, ah!

Çıkmasa duvarlara yumruk atacaktı. Ceketini, şapkasını kaptığı gibi dışarıya fırladı Zihni Bey. Pazar yerinde yaşamın koynuna çoktan girmişti kadınlar. Rengarenk tülbentleri, basmadan elbiseleri, çiçekli şalvarlarıyla bağıra çağıra önündekileri satmaya çalışıyorlardı. Burnunda sebze, meyve, yoğurt, sabun, peynir kokularıyla geçip gitti yanlarından Zihni Bey. Yorgun adımlarla isteksizce yürüyordu:

"Ne işim vardı sanki benim bu şehirde?"

Kentin dışına çıkmıştı farkında olmadan. İri gövdeli, uzun ve sarı-yeşil ağaçlar, taşkınlaşma niyetinde bir dere, nemli toprak kokusu, gelişigüzel dağılmış koca taş parçaları ve sessizlik! Zihni Bey bu ruh haliyle, bu ilerlemiş yaşıyla, bu kılık kıyafetiyle bu görüntünün neresine uyar? İnsan kaçışı yüceltmeyi aklına koymuşsa en ıssız yeri seçer. Sevdi burasını Zihni Bey. Ağır adımlarla ilerleyip, dereyi, derenin akışını rahatça seyredebileceği bir taşın üzerine oturdu. Fötr şapkasını kucağına koyup, gözlerini hiç kırpmadan, yüzü uyuşana kadar aşağılara baktı. Saatlerce ağzı açılmadı. Düşündü. Hep düşündü. Sonra yoruldu. Vücudu gevşemişti.

Güneş kaybolmaya yüz tutmuştu. Dere aynı hızla, ama farklı renkte akıyordu. Ağaçların sarı-yeşil yapraklarına da akşamın rengi siniyordu yavaş yavaş. Sonbahar ayları biraz şaşırtıcı olur, birden çok serinledi hava. Omuzlarını tutarak kalktı Zihni bey. Gelişine oranla daha gevşemiş adımlarla ince, uzun, toprağı az da olsa yağmur yemiş yolda yürüyordu şimdi:

"Yaşamalıyım ben de elbette, ama nasıl?"

İçmeye karar verdi yoldayken. İyice içip ağır bir uykuya, başka bir yaşama göç eder gibi, kımıltısız bir uykuya dalmalıydı. Adımlarını sıklaştırdı.

İşte Gölez Hamdi'nin meyhanesi! Alkol, duman, mayışık gözler, serzenişler, uluorta sözler, tehditler, küfürler, gülüşler, sohbetler ve müzik! Keman, klarnet, darbuka çalan çingeneler Ortada esmer bakışlar fırlatan, davetkar vücutlu bir dansöz!

Kapıdan girip bir-iki kişiyle selamlaştıktan sonra geçip iki kişilik ufak bir masaya oturdu Zihni Bey. Garsona siparişini verdikten sonra kısık gözlerle etrafı seyretmeye başladı. Herkes ne kadar da kaygısızdı! Bu insanlar sahici miydi acaba? Mutlu muydu buradakiler? Herkes kendi keyfinde, çoğu gülüyor. Mutluluk?

Mezelere pek yüz vermiyor, sadece çatalla bir-iki oynayıp bırakıyor, fakat rakıyı müthiş bir hızla içiyordu Zihni Bey. İçtikçe de bedeninden usulca bir başkası çıkıyordu ortaya. Kafasının, iri burnunun, badem bıyığının, fötr şapkasının ve kocaman bedeninin kendisinden uzaklaştığını hissediyordu; Zihni Bey ufalıp çocuklaşıyordu. Utanmasa masaya kapanıp iç çeke çeke ağlayacaktı. Ağlamak derin bir acıyı bedenin dışına taşırma çabasıdır ve oldukça anlamlıdır, ama herkes yapamaz ki!

Meyhanenin içi buharlaşmaya başlamıştı. Herkesin yüzündeki çizgiler yumuşuyor, herkesin hareketleri yavaşlıyordu. Zihni Bey de çok ağırlaşmıştı oturduğu masada. Keman ve klarnet sesleri azalmış gibi geliyordu kulağına. Son kadehi de kafasına dikip kaykıla kaykıla ayağa kalktı. Hesabı öderken neredeyse yere yığılacaktı. İki garsonun kollarına girmesiyle zorlukla kapıya doğru yürüdü. Bu tür müşteriler için hazır bekleyen bir faytona güç bela bindirilip yolcu edildi.

Akşamsefası

Nal, tekerlek ve kırbaç sesleri! Bazan iki yana, bazan bir tümseğe rastladığında yukarıya aşağıya sallanan fayton... Soğuk bir hava... Laciverte çalan yıldızı az bir gökyüzü. Ne çabuk da bitti her şey! Zihni Bey'in evine varılmıştı işte! Fayton geldiği gibi tıngır mıngır gitti. Sokağın sahibi Zihni Bey'di. Ufak gri taşlarla döşenmiş ve sarı-cılız bir lambanın aydınlattığı bu sokağa karşı yalpalaya yalpalaya ve en son sesiyle bağırmaya başladı:

"Burası benim evim, görüyor musunuz! Üç katlı! Bakın, üç katlı! Alt katta uzun bir mutfak var. Orta kat oturma odası. Misafirleri de burada ağırlıyoruz. Üst kat ise silme yatak odalarıyla dolu. Zenginiz biz. Kayınbabam çok zengin. Bu evi bize o hediye etti. Karım ve beni burada besliyor. Benim gibi ayağında donu olmayan birini bu eve aldılar. Bana bakıyorlar. Çok zenginim ben haa! Burası benim evim. Görüyorsunuz değil mi?

Vücudu dağılıp gitmişti Zihni Bey'in. Şapkası bir tarafa kaykılmış, boyun bağı çözülmüş, gömleği pantolonunun kenarından sarkıyordu. Pencerelerde sinsice yanan birkaç ışığa aldırış etmeden, meraklı karaltıları hiç farketmeden hırıltılı bir şekilde devam ediyordu bağırmasına:

"Karım paşa kızıdır haa! Konaklarda büyümüştür. Dadıları, halayıkları, hizmetçileri, şoförleri vardır. Bense ağaç kovuğundan çıktım, beni anamana doğurmadı. Ne garip tecellidir ki ben Zihni Akses'le bu paşa kızı Nuriye Hanım birbirimizi bulduk ve evlendik. Ve tam ondört yıldır mutluluktan geberiyoruz."

Birazdan kapı açıldı ve pembe, kenarları dantelli geceliğiyle Nuriye Hanım göründü kapıda. Kaşları çatılmış, gözleri çok keskin ışıklı, yüzü sapsarıydı. Zihni Bey kapının açıldığını görür görmez eliyle Nuriye Hanım'ı omzundan kavradığı gibi bir tarafa itip içeriye attı kendisini. Koltuklara, sehpalara çarpa çarpa masaya doğru ilerledi. Nuriye Hanım ise kapıyı kapatıp boğuk çığlıklar ata ata peşinden koşmaya başlamıştı.

"Ahlaksız, soysuz herif! Ne cesaretle böyle konuşursun sokak ortasında, rezil!"

Nuriye Hanım yumruklarını sıkmış dövünüyorken Zihni Bey gramofona rastgele bir plak koymaya çalışıyor, bir taraftan da umursamaz bir şekilde ıslık çalıyordu.

"Derhal terkedeceksin bu evi" dedi Nuriye Hanım bağırarak.

Bu ses dinamit olup beyninde patladı Zihni Bey'in. Ölgün bakışları ve pespembe yüzüyle, aniden geriye dönüp üzerine yürüdü karısının:

"Nereye gideceğim ulan! Beni tükettin be! Sana bu hayatı zindan etmeden hiçbir yere gitmem."

Nuriye Hanım ellerini, kollarını havaya kaldırmış, çığlıklar atmaya devam ediyordu:

"Hemen memlekete, babama haber salacağım. Senin gibi aşağılık, soysuz adamın hakkından ancak onlar gelir."

Zihni Bey öfkeden irileşen gözleri ve dikleştirdiği başıyla yumruğunu sıkarak altta kalmamaya uğraşıyordu:

"Zaten varsa yoksa anan baban. Hayatta bir kere de kendin olabilseydin ya! Ne istemiştim ki ulan ben! Bana ne soydan soptan! Bu eve girdiğimde sıcak bir yemek kokusu, temiz çarşaflı bir yatak, bir de biz, ikimiz, sadece ikimiz! Ben bunları istemiştim ulan! Gitmiyorum ulan, hiçbir yere gitmiyorum! "

Gramofonda ağır ağır ve cızırtılı bir sesle müzik başlamıştı. Nuriye Hanım hırıltılarla merdivenleri ikişer-üçer çıkarak üst kata kaçtı. Zihni Bey ise salonun bir köşesindeki büfeye olanca gücüyle bir tekme atmış ve oradan dökülen biblo, fincan ve bardakları çiğnemeye çalışıyordu ayakkabısıyla.

Sonra ani bir kararla kapıya doğru gitti ve tokmağı hızlıca çevirip dışarıya çıktı. Kendince hızlı adımlarla meyhaneye doğru yürümeye başladı. Beyninde siyah bir örtü vardı sanki, hiçbir şey düşünemiyordu. Aklından sadece Hitler, onun abartılı konuşmaları, alnına düşen saçı ve badem bıyığı geçiyordu. Mırıldanıyordu. Hep mırıldanıyordu: "Büyük adammış vallahi! Sabun yapacaksın herkesi... Fırınlarda kızartacaksın... Sabun... Sabun..."

Meyhaneye vardığında bir iki müşteri dışında hiçkimse kalmamıştı. Çalgıcılar bir masaya kurulmuş rehavet içinde yiyip içiyorlardı. Garsonlar ve meyhane sahibinin tedirgin ve şaşkın bakışlarını hiçe sayarak ve ikide bir "Lili Marlen" şarkısını alçak sesle söyleye söyleye çalgıcıların yanına gitti Zihni Bey. Ve emreder gibi konuştu:

"Toplayın takım taklavatınızı. Bize gidiyoruz. Çalıp söyleyeceğiz. Yahudiler yok. Mussolini anlatılmayacak. Temerküz filan mevzu edilmeyecek. Şarkı söyleyeceğiz, eğleneceğiz. Paranız ne tuttuysa ödeyeceğim. Haydi! Fayrap! Fayrap!"

Çalgıcılar önce yanaşmadılar bu teklife. Sonra Zihni Bey'in ısrarlı ve tehditkar gözlerine yenilip kabul ettiler. Hemen bir fayton çevrildi ve eve doğru yol alınmaya başlandı.

Yirmi dakika sonra büyük salondaydılar. Zihni Bey herkese oturacağı yeri gösterdikten sonra merdivenlerden inip mutfağa gitti. Köşedeki testinin arkasından bir rakı çıkardı.Tabaklara biraz meyve, yoğurt, peynir doldurup bir tepsiye dizdikten sonra yukarıya çıktı. Gelip bir koltuğa oturdu. İçmek isteyene içki verip bir bardak da kendisine doldurdu ve komutunu verdi: "Çal"

Çingenelerin keskin çalgıları geceyi daha ilk nağmelerde yarıp geçti. Coşmuştu Zihni Bey. Elinden tuttuğu gibi dansöz kızı salonun ortasına fırlatıp kendisi de ayağa kalkıp oynamaya başladı. Bir taraftan da sürekli yukarıya doğru nara atıyordu:

"Nuriyeee! Duyuyorsun değil mi? Alem yapıyorum. Kadın var burda kadın! Keyfe bak be! Paşa babanı da çağırsana!"

Terden her tarafı ıslanan Zihni Bey ceketini, gravatını bir tarafa fırlatıp daha çok içmeye, daha çok oynamaya ve daha çok bağırmaya başlamıştı. Yukardan ise hiç ses gelmiyordu.

Yarım saat sonra çalgıcılar biraz da ürkek bir sesle artık gitmeleri gerektiğini söyleyip, Zihni Bey'i de kızdırmamaya özen göstererek yavaşça alet-edavatlarını toparlayıp ayrıldılar evden. Zihni Bey dönen duvarlar, dönen eşyalar arasında zorlukla attı kendisini koltuklardan birisine ve orada sızıp kaldı. Uyandığında saatin kaç olduğunu bir türlü tahmin edemedi. Oturup gece yaptıklarını düşündü biraz. Hırsı hala geçmemişti. Birden bir fikir düştü aklına. Yavaşça kalktı yerinden. Gidip boy aynasının sağ tarafındaki kilitli çekmecelerden birini açıp içerden karısının pırlanta yüzükleri, küpeleri, gerdanlıkları ve bileziklerini çıkardı. Hepsini pantolonunun cebine doldurup mutfağa indi. Bulaşıkların, erzakların kokusu nem kokusuna karışmıştı. Midesi bulandı. Öğüre öğüre zorlukla, altına küçük bir perde çekilmiş tezgaha doğru yanaştı ve alt taraftan bir yerden pirinç havanı bulup çıkardı. Sona koşarak merdivenleri çıkıp önce orta kata, oradan da üst kata çıktı. Karısının yattığı odanın önüne geldiğinde kapı koluna asılıp bir iki zorladı. Açılmıyordu. Usulca yere eğildi. Cebinden mücevherleri çıkarıp havanın içine doldurdu ve büyük bir hırsla yüzükler, küpeler, bilezikler unufak oluncaya kadar dövmeye başladı. Bir yandan da "Duyuyorsun değil mi Nuriye? Süslerin bunlar, küpelerin, yüzüklerin! Nasıl, sesleri iyi geliyor mu?" diye bağırıyordu.

İçerden hiç ses gelmeyince daha da hırçınlaşarak daha sert vuruyordu havan sapını mücevherlere Zihni Bey. Birazdan bir hıçkırık duydu. Sonra da Nuriye Hanım'ın zehir gibi sesini:

"Allah belânı versin senin!"

O an durdu Zihni Bey. Elindekileri yere bıraktı ve doğruldu. Yüzünde tuhaf bir gülümsemeyle ayrıldı oradan. Aşağıya indi. Üstüne çeki düzen verdi. Boyun bağını bağladı. Fötr şapkasını taktı. Ve aynanın önüne geçti. Bir-iki dakika kendisini süzdükten sonra işaret parmağını aynaya tutup kesik kesik konuştu:

"Ben Zihni Akses. Ben adamın anasını avradını s.kerim."

Akşamsefası

MESUT CEYLAN

Orkun Kitabeleri

Ertesi gün kahvaltı yapmadan evden fırladım iyi mi.. Durakta otobüs beklerken içim içime sığmıyor, kendimi zor tutuyorum..

İŞTE BÖYLE BABACIM

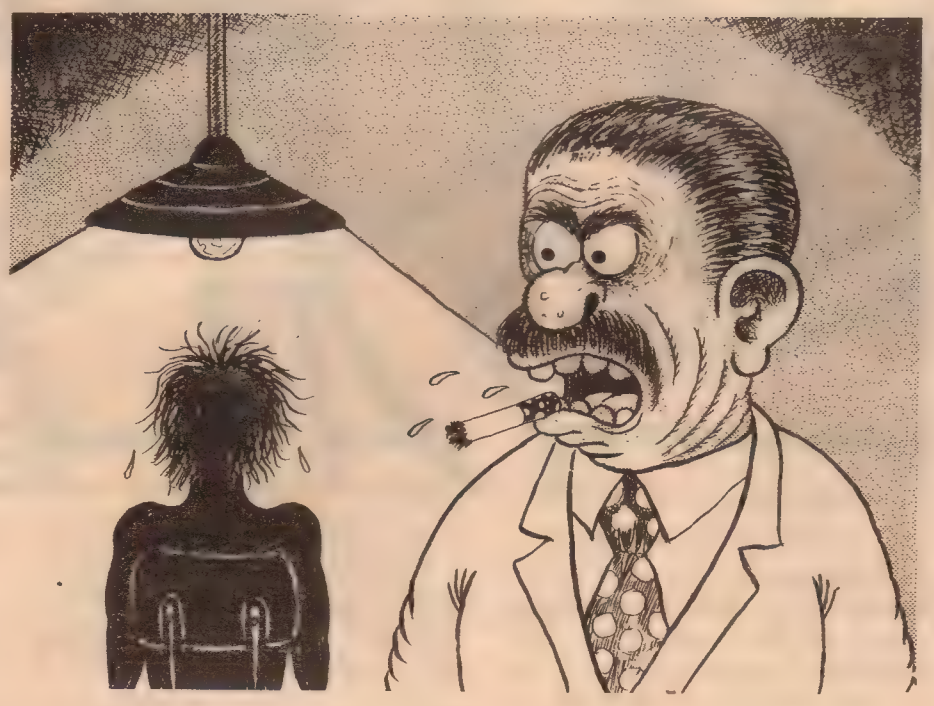

Kafeye oturmuşum babacım, önümde çayım gazetem misler gibi takılıyorum.. Yakıyorum bi sigara oh şahane... Ağzımdan orak çekiç şeklinde dumanlar çıkarıyorum.. Kendi kendime "halkların kardeşliği ne güzel bi olay" diyorum.. Gram etrafımla ilgilenmiyorum ama.. İlgilenmem tabi, apolitik seksen kuşağından tiksinmişim babacım.. Alayıyla konuşmam... Zaten istesem de benim kuşağımdan konuşacak bi tek adam bulamazsın.. En güzeli tek tabanca olucaksın.. Haksız mıyım şimdi?.. Haklıyım tabi babacım..

Geçenlerde yine bööle oturuyorum, baktım iki üç lavuk hararetli hararetli tartışıyo.. Sevindim biliyo musun.. Ulan dedim ne güzel dedim.. Pasifize edilmiş kuşağım artık düşünüyo tartışıyo dedim.. Aynen kulak misafiri oldum.. Şimdi, anlattığına göre bu lavuğun babası çok zenginmiş.. Üç tane balık kraker, dört tane de çubuk kraker fabrikaları varmış.. Ayrıca, gazeteci Mehmet Barlas yakın akrabaları oluyomuş.. Yıkıldım lan.. Kalktım ayağa, bize ne Mehmet Barlas'tan dedim.. Gazeteci Hasan Tahsin akrabam oluyo dede öpeyim ellerinden dedim.. Çıktım sokağa, habire sövüyorum, acaip sinirliyim ama babacım.. Tam Fransız Konsolosluğunun önünden geçerken bizim Taner'le karşılaştım.. Sarıldık merabalaştık.. Taner; "Orkun yarın bizim üniversitenin önünde harçları protesto eylemimiz var, buyur gel" dedi. Tamam dedim, gelmem mi babacım ya dedim.. Soona beraberce bikaç kafeyi afişledik.. Ya meğer afiş işi ne zevkliymiş ya, kendimi atmışsekizliler gibi hissettim biliyo musun.. Nefis duygu bu babacım, hoş yani..

Akşam eve varınca yemek yemeden hemen terasa çıktım, aldım elime fırçayı pankart hazırlamaya başladım.. Civciv sarısı kumaşa karpuz kırmızısı boyayla üniversiteler bizimdir yazıyorum, paralı eğitime son yazıyorum, ne bileyim işte yazdıkça yazıyorum.. Sevinçten uçuyorum biliyomusun.. İş bitti ama gram uykum yok.. Geceyarısı çıktım babacım sokağa, "Emek Sermayeyi Yenecek" diye sekiz on defa bağırdım.. Bikaç şarapçı kafalarını şişeden kaldırıp, helal goç, dediler.. Çok duygulandım valla, acaip oldum..

Ertesi gün kahvaltı yapmadan evden fırladım iyi mi.. Durakta otobüs beklerken içim içime sığmıyo, kendimi zor tutuyorum.. Hemen şuracıkta açsam pankartları koysam gösteriyi diyorum. Soona aman ha deyip vazgeçiyorum.. Neyse otobüs geldi, tam binerken şoför elimdeki pankartlara kıllandı tabi.. Ne bunlar böyle, bu şekilde binemezsin felan diyo.. Sus len dedim, zıpladım otobüse babacım, istikamet üniversite..

Allah sizi inandırsın okula varınca gözlerim dolu dolu oldu.. Kızlı erkekli elele dizilmişler.. Delirdim babacım.. Daldım kalabalığa, bizim üniversiteden veya kafeden tanıdık var mı diye bakınıyorum. Ulan bi kişi olsun yok ya.. Kahroldum be, yazıklar olsun dedim.. Neyse, bildiri okundu başladım yürüyüşe.. Bi görsen aynen voltran gibi tek vücut olmuşuz.. Bi sloganlar patlatıyoruz akıllara zarar.. Adeta yer gök inliyo.. Ulan diyorum, işte olay bu diyorum.. Babacım sen de yirmi metre, ben diyeyim otuz metre yürüdük yürümedik omuzuma bi el ilişti.. Baktım bizim mahalleden polis Cevdet.. Adam sivilleri çekip sıvmış aramıza.. Tabi ben tanımamaz ayaklarına yatıp, slogan patlatmaya devam ediyorum.. Herif çok tehlikeli babacım.. Mahalleden biliyorum bunun anası tepsi tepsi ıspanaklı börek yapıp ülkü ocaklarına götürürdü.. Düşün yani anası böyleyse oğlu nasıl olur.. Gerçi bende hiç tırsmıyorum biliyomusun.. Kaybedeceğim ne var, Allahına kadar meseleye dalmışım.. Sloganın en tatlı yerinde Cevdet yapıştı yakama, "Ulan it sen ne arıyosun burda?!" diyo.. Ben de cevap hazır tabi, "Harçları protesto ediyoruz güzel ağbim".. N'oluyo ne bitiyo demeden Cevdet bana girişti.. Ben "Yaşasın Halkların Kardeşliği" diye bağırıyorum, herif yumruğu çakıyo.. Ben "Kahrolsun Faşizm" diye bağırıyorum, adam tekmeyi patlatıyo.. Ağbim gözünü seveyim bırak da gösterimi yapayım diyorum anlamıyo.. Zorla beni arabaya atıp karakola çekti.. Sonrası malum babacım, gözaltı, sorgu felan işte..

Karakoldan çıkınca doğru kafeye gittim. İçeri girer girmez bizim karaktersizler başıma üşüştü... Görsen bi ilgi bi sevgi var ki şaşarsın.. Ulan benim kuşağım sonunda yaptığım fedakarlıkların farkına vardı diye sevinirken lavuğun teki ağzındaki baklayı çıkardı.. Bizim eylemi gece tüm haber programları aynen geçmiş.. Meğer ekranda yirmi saniye gözüküp ünlü oldum diye yalakalanıyormuş bizim puştlar.. Ne diyeyim şimdi babacım?. Asıl mevzuyu iplemeyip, sırf televizyona çıktık diye altımı yalayan sığır kuşağıma ne söyleyeyim? Bu seksen sonrası kuşak bitik babacım, bitiik!.

HÜSEYİN KUZU

Netlik Ayarı

... MÜNASEBETİ İLE !

"28 Aralık 1895 Grande Cafe / Paris", adresi sinema filminin beyaz perdeye/duvara ilk projekte edilen tarih idi. 28 Aralık 1995 de, doğal olarak bu ilk olayın 100.yılı münasebeti oldu! Oldu da biraz yanlış oldu. Çünkü hâlâ Türkçemize "Motion Pictures" kelimeleri ithal edilemediği için, durumu herkes sinemanın yüzüncü yılı sandı. Ve galiba bu yüzden geçen koskoca yıl kimseye değmeden geçti gitti. Üzülmedim desem yalan olur.

Bu sonuç için, ben herkesi kendine alet eden kapitalizmden şüpheleniyorum. Varolan bilimsel bulguları, mühendisleri de bu işe alet ederek, onlara fotoğraf makinesini yaptıran kapitalizm, herhalde "fotoğraf sanatı" keşfedilsin diye bu icadı keşfetmemişti. Herhalde bu adamlar "sinema sanatı" keşfedilsin diye de sinema kamerasını ve diğer alet edevatı keşfetmediler. Fotoğraf kamerası durumu çabuk kavrayıp sosyal hayata adapte oldu. Ama Motion Pictures kamerası 10-15 yıl ortalarda süründü durdu. Boşuna bu zamana "sinemanın panayır eğlencesi zamanı" demediler.

Neyse, birileri çıktı da "yahu galiba bu motion pictures'larla yapılanlar galiba yeni bir sanat" demeye başladılar. Sıra ad koymaya gelince, 2000 yıldır sayılmayan diğer sanatların altı tane, sinemanın da bunların devamı yedincisi olduğuna karar verildi. O sıralar 20. yüzyılın başıydı ve her şey o kadar hızlanmış ki bu yeni sanata ad koyucular o sırada işi tembelliğe vurup ilk altıyı sıralamayı bile unuttular. Tabii olarak yeni sanatın bir de tarifi gerekiyordu. Aceleyle onu da tarif ettiler. "Bir görüntü sanatı..!"

O sıra boş durmayan sinema sektörü de insanların zaman ve mekan algılarında ihtilaller yaparak, akıllı rehberlerle turistik yolculuğunda tırısa kalkmıştı bile. Bir yanda bir köşede Griffith ile ABD, öte yanda devrim destekli Ruslar diğer yanda da Avrupalı yaratıcılar! Tarif edenler de arkadan... Eisenstein sonrası tarif cümlesi, "sinema bir görüntü ve kurgu sanatıdır" oldu. 1929 da ses bulunca da, "sinema görsel-işitsel bir kurgu sanatı"dır oldu.

O yılları hatırlayanlar bilir! Her şey o kadar hızlıydı ki, tarif edenlere kimse, "yahu bu aptal tarifle siz neyi neden ayırıyorsunuz" diyemedi. Sanki başka görsel-işitsel kurgu sanatı yokmuş gibi. Neyse ki hemen sonra tarifçiler aradan çekildi de sinema tarifsiz kaldı. Bazı saflar hâlâ bu tarifi kullanır. Sinema kitaplarına açılıp bakıla...

Topluma sormadan, devlet ve özel girişim eliyle, onun haber, eğlence ve eğitim ihtiyaçlarını düzenleyen koskoca kimyasal film teknolojisi sektörü, ilk elli yıl ortada bulduğu boşlukta cirit attı. Ta ki TV denen bir musibetin başına bela olmasına kadar. Kapitalizmin bu çanaklararası yeni iletişim aracı, evlerin başköşesine girince ciritin de kuralları değişti. Sinema, TV'den yediği bu kroşeyi hiç atlatamadı ama zamanında oldukça iyi semirmişti. İyi dayanıyordu. Ama önce siyah-beyaz, sonra çok renkli devlet ve özel TV ile verdiği savaşta oldukça toprak ve insan unsuru kaybetti. Haber ve eğitim sektörlerinin bütünü, eğlence sektörünün "drama" dışındaki bütünü de TV saflarına gönüllü olarak geçmek zorunda kaldılar! Bu bir anlamda kimyasal film teknolojisinin elektronik datalara karşı mağlubiyeti oldu.

Film teknolojisi ve sektörü mecburiyetten artık sinema salonlarına sadece "drama"lar yapmak zorundaydı. Tam buna alışmıştı ki, elektronik dünyası 1980 sonrası bu kez oyuna video araç gerecini dahil etti. Neden bu kadar geç kimse bilmiyor?

Çünkü, yerel 4 saatlik fark yüzünden kırk yıl önce ABD için laboratuvarlara emir verip, "Yahu, ben New York'da yaptığım yayındaki görüntülerini 4 saat sonra nasıl Los Angeles'e kakalarım acaba! Bir düşünün hele bunu.." diye icat ettirdiği bantı ve recorder aleti (videoyu) neden kırk yıl bekletti. Ansiklopediler yazmasa da sektör analizleri durumu "bir bildikleri vardı" heralde diyor.

Geç zaman, olan oldu. Kitlelerin ekonomik alım gücü düzeyinde bir formulasyonla video aleti ve bantları yeniden keşfedildi ve piyasaya sürüldü. Bu işin altında ABD-Japon parmağı arayanlar var. Nitekim doğrudur. Yoksa Hollywood bunu biraz daha sallardı heralde.

Ama, galiba fena olmadı demek, zorundayız. Kitleler bö ylece bu eski ama yeni buluş ısıtılmış çorba sayesinde "görüntüyü bireyin kişisel tercihiyle izleme demokratikliğine ulaştılar". İster bayiden kirala, ister marketten satın al ve istediğin saatte izle. Tıpkı kitap gibi...

Ama ABD ve Batı aptal mı? Adamlar önce telif yasalarını hazırladılar, sonra edevatı piyasaya sürdüler. Arkasından da sinemanın tüm film arşiv külliyatı piyasaya sürüldü. Onlar için yasal olan piyasalar, bizim için korsan oldu. Çünkü asıl mesela video cihazının satımıydı. Kaset için yasalar arkadan gelebilirdi. Nitekim geldi. Ama olan oldu ve sonuçta tüm dünya sinema salonları resmen göçtü. Batı dediğimiz ülkelerde salonların dörtte üçü, geri bıraktırılmış dediğimiz bizim gibi ülkeler de % 90 oranında salon, kapısına asma kilit vurdu. Türkiye itibariyle sonuç 3000 dolaylarından 250 salona dikey bir pike oldu.

Sinemayı hâlâ motion pictures sanan ve 1980 sonrası postmodern dünyanın dramatikliğini anlamayan sinemacılarımız doğal olarak suçu daha önce TRT ve zamanın "terörist ortamı"na attılar. Oysa sinemacılarımızın TV sandıkları TRT bu ülkede çok fazla sinema salonu kapatmamıştı. Meseleye el koyan videonun ucuz, korsan kasetleriydi. O zamanlar birahaneler bile video bayi oldu.

Sinemacılarımız salonların 1980 sonrası mazisine bakarken onların metropol merkezlerinde kümelenişini de göremedi. Zamanın sinemacıları da zaten kendi kendilerini bu yerlere (bilimadamları "kamusal alan" diyor) tıkmıştı. Can Dündar ifadesiyle söylersek, "12 Eylül'ün sıcak soluğunu alkol buharları arasından süzülerek zor geçiyordu. Toplumsallık belasından kurtulunmuş, sıra bireyselliklere gelmişti. Batı'da 68 diye yaşanan her şey sinemacıların kafasında birden alkol buharları arasında şekillenmeye başladı. Yakın tarih, İstanbul ve edebiyatımız yeniden keşfedildi. Artık yeni moda konak filmleri, bireysel bunalımlar, cinselliğin her tür türevi, İstanbul'un yeni keşfedilen kiliseleri ve Ahmet Hamdi Tanpınar edebiyatı üstüneydi. İçerde salon kalmadığı için belki Batı'ya karşı bu malzeme ile yeniden yola çalakılıç çıkabilirdik?"

Ama yasaları ile 12 Eylül ve ruhu çekip gidecek gibi değildi. İş uzayınca, kendini eğiteceğine barlara sığınan sinemacılar, üstüne düşen görevin altında ezilmeye başladılar. Oysa daha önceki askeri darbelerin somut izlerini anlatan şiir ve edebiyatın görevi bu kez sinemaya göz kırpıyordu. Sinema bu tarihi misyonu bilmeyerek de olsa yerine getirdi. Kaç tane 12 Eylül şiirimiz ve romanımız var? Ama filmlerimizin hepsi 12 Eylül filmi! (1994 Adana Film Jürisi'nde iken seanslarda üst üste gelen iki-üç filmde yaşadığım ızdıraplar buna kanıttır.) Sorulsa kendisini mutlaka solda ifade edecek olan yönetmenin biri Kız Kulesi Aşıkları adlı filmde kahramanına önündeki tahtayı göstererek "Uzan, sen bir suretsin aslında" dedi. Ama sorulsa kendisini müslüman sinemacı diyecek olan yönetmen de "5.Boyut" adlı filmde kızları ölen babà anneyi teselli için, "Üzülme o bir suretti aslında" dedirtti. Durumdan etkilenmiş ben bu kez ertesi gün gelen Tanpınar uyarlaması "Yaz Yağmuru"nda Tanpınar'ı arayıp bulamazken, Çözülmeler'de Mevlevi tekkesinde kendini arayan 12 Eylül öncesi sol militanı Tarık Akan'da onu buldum da "neyse" diye ruhumu şâd etfim. (Bu uzun paragrafı "12 Eylül sonrası Türk Sineması'na A.H.Tanpınar estetiği bulaştırmış" diyen Mehmet Açar'dan esinlenerek yazdım.)

Sinema bir sanattır ve sinemacılar da kendilerini film çekmek zorunda hissederler. Ama iş iyice uzamaya başlayıp rehavetli 12 Eylül geyik ve geviş filmleri iyice sıkmaya başlayınca, bereket duruma pop müzik el koydu ve duruma neşe katıp sinemayı bu yükten kurtardı. Artık basın ve TV de zaten medya olmuşlardı. Medya-magazinlerde bile sinema starları program arasında çişi gelen müzik starlarının çok gerisinde kaldı. (Tabii olarak birileri de bunun suçunu gençliğe atmaya hazır!..)

İçerde ise... 1990 sonrası hâlâ gitmemekte direnen eski dinazor sinemacılara çok kızan genç-orta kuşak yeni dinazor sinemalar dönemi başladı. Yaklaşık 20'ye yakın, ilk filmini yapan, kendileri genç konuları eski bu kuşak da son 2-3 yılda yokolup gitti. Üzülmemek elde değil! Ama ben "Bakın çocuklar üretim ilişkileri değişti. Ortada yapımcı kalmadı. Süreç herkesi yapımcı/yönetmen olmaya itiyor. Ama bir film çekeceğim deyip yola çıkmayın. O zaman o filmin özelinde yapımcılığı öğrenirsiniz. Bu da eksik olur. En iyisi, nasıl yapacaksınız bilmem ama, siz en iyisi mi önce yapımcılığı öğrenin sonra film çekersiniz" demiştim. Bazıları bu sözlerime çok kızdı. Zaman geçtiğinde iş işten geçmiş, hepsinin borçları yüzünden telefonları bile kapanmış, daha ucuz evlere taşındıkları için de adreslerini de kaybetmiştim. Şimdilerde, duyduğuma göre TV ile çalışmayı öğrenenler var. Şimdiden, bu nesilden bazılarının TV'lerde epey dayak yeyip, bir kısmının sağ kalıp, geri dönmelerini beklemekten başka çare yok.

Son yıllarda, çoğu okullu, sinema dışındaki duraklarda bekleyen yeni-kuşak dinazor sinemacı adaylarımız da var. Onlar da çok yaşlı ve orta yaşlı dinazorların geçip gitmesini şikayet ederek bekliyorlar. Beklerken de bari reklama, TV'ye ve klip'e biraz takılayım diye kendilerini avutup, takılıp gittikleri şeyin bir yaşam tarzı olduğunu unutan bir kuşak bu. Eski laftır: "Reklama giden geri gelmez" diye. Yenisi acaba ne ola?..

Bu yeni kuşaktan kendi adıma iyice umutsuzum. Kafalarında iddialı senaryoları yazmadan aylarca dolaşıp, şair gibi oturup kalkan(!), üretim ilişkilerine "tu-kaka!" diye davranıp, acaba nasıl bir kamera bulurum diye afaki hevesliler... Onlara kızıyor ve en net sorumu soruyorum. "Türkiye'de kaç il merkezinde sinema salonu yok?" diye. Cevap aynı: "Daha o konuya gelmedim." 23 ilde beyler!..

Bu ay 100. yılın bitimine kafayı taktığım için tarih sohbeti koydum. Sıktımsa affola. Gelecek sefer belki de Eşkiya veya gündemde ne varsa o olur. Bakacağız...

Akşamsefası

CAN YÜCEL

Dokunulmazlık

Tanrı Şıva öyle bir hayal kırıklığına uğramış, sanat ve uyumdan öyle bir soğumuş ki Tanrılıktan istifa edip Hindistan'a CIA istasyon şefi olmuş.

Hindistan Kal-ü helâdan olduğu gibi altüst. Dokunulmazlar, yâni Paryalar sefilin sefili. Bir lokma, bir hırkaya en müptezil işleri görüyorlar, kimsenin yüzlerine baktığı yok, yurttaştan, insandan sayılmıyorlar. O sıra iktidarda Mahatma Gandie'nin sekizinci göbekten yeğeni radikal Narayan Gandi... Sanat ve uyum Tanrısı Şiva, Paryaların çektiği çileye gayrı dayanamaz oluyor. Emir veriyor Narayan'a, Paryalara yurttaşlık hakkı tanınıyor, ekonomik düzeyleri düzelir gibi oluyor, nasılsa okuyup yazma bilenleri memur bile olabiliyorlar. Derken genel seçimlere sıra geliyor. Paryalar, sempatizanlarının yardımıyla Avam Kamarasına bir gurupluk mebus sokuyorlar. Liderleri Batak Kâzım mutat yemin yerine şu beyiti okuyor:

Bendeniz eski Batak, şimdi mebus Kâzım
Memleket batıyor, çıkıyormuş, neme lâzım!

Öbür mebuslar bu küstahlığı Paryanın şenlik görmemişliğine verirler, hoşgörürler. Tören sonrasında Parya gurubu ayıp türkülerini okur, yengeç danslarını yapıp karılarının gönlünü hoş ederler. Hatta hindistan cevizi rakısı bile ikram etmişler meclis omuzdaşlarına.

Oturumlara pek uğradıkları yokmuş. Sade mebus maaşlarının arttırılması konuşulduğunda koşuyorlarmış Genel Kurula... Derken lojman sorunu patlak vermiş. Geçici olarak bir otelde barındırılan Paryalara lojman tahsisi gerekmiş. Bütün hoşgörülerine karşın, öbür mebuslar Paryalarla komşuluktan tiksindikleri için onlara kent dışında, kocaman bir arazi üzerindeki eski bir kışla bulunmuş. Acele onarılmış, bina tripleks dairelere bölünmüş, içine modern tesisat döşenmiş. Arazi tel örgülerle çevrilmiş, kapıya da korumalar yerleştirilmiş, şüpheli şahıslar girmesin diye içeri. Bizim parya mebuslar da geride gizli bir kapı açmışlar. Trafik başlamış. Karılarını bol parayla kendi hallerine terkeden bizimkiler, Nataşaları doldurmuşlar içeri. Bir çalgı, bir çağnak!. Dört de müstemilat dikmişler araziye: Biri karaparaları aklamak için boyahane, ikincisi darphane, üçüncüsü iskambil kağıdı matbaası, dördüncüsü de sahte ruhsat ve pasaport imalathanesi. Memlekette ne kadar kanun kaçağı varsa lojmanda mekân tutmuş. Kapı vızır vızır işliyor, kaçakçılık gırla. Bir de eroin imalathanesi kurmuşlar. Paraya para demiyorlar. Öbür partilerden misafirler de sökün etmeğe başlamış. Bir rezalettir gidiyor. Şıva'nın kanına dokunmuş bu. Bakmış ki Hindistan büsbütün batağa gidiyor. Parya mebusların hukukî dokunulmazı hemen kaldırılmış, sosyal Paryalığa, yani dokunulmazlığa iade edilmiş. Derken efendim Radikal Partiden mebuslar birer ikişer eski kışlaya göçmüşler. Anayasal dokunulmazlıklarıyla eski dokunulmazların mebus olarak yürüttüğü işleri sürdürmeye başlamışlar. Tanrı Şıva öyle bir hayal kırıklığına uğramış, sanat ve uyumdan öyle bir soğumuş ki Tanrılıktan istifa edip Hindistan'a CIA istasyon şefi olmuş.

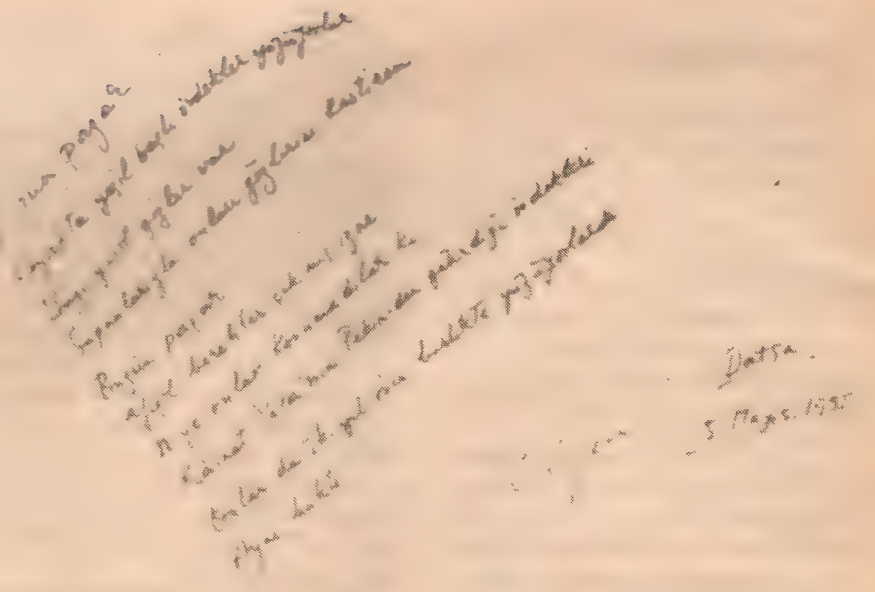

Desen: Su Yücel

Akşamsefası

Erotizma

Kulağımın tozunda bir ağustosböceği Aşk
-Erkekler giyinmek için giyinir
Kadınlar da soyunmak için-
Öyleyse kadınların arzuları üzre
Ben bütün kadınları anadan doğma görüyorum...
Apışaramda yeni doğmuş bir kedi
Hiç durmadan yalıyor erkekliğimi
Nabzım şakaklarımda atıyor
Bir yaz yağmuru başlıyor
Kan değil akçıl bir dem boşalıyor kamışımdan
Ağustosböcekleri hala ötüyor
Şimdi biraz ıslaklar

Şebnem, arkadaşlarına saldırdığı zaman, Adım'a, konuşamayan ve ne konuşulduğunu da anlamayan bu çocuğa, söyleneni anlayan bir çocukmuş gibi davranıyor, "arkadaşlarına vurma. Onların canı yanıyor. Onlar sonra seni sevmezler" diyerek onu ikaz ediyor. Buna rağmen zarar vermeye devam ediyorsa, Şebnem ona küsmüş gibi davranıyor.

GÜLER YÜCEL

İlk adım

Kocasinan'da bir çocuk yuvası var. Bu yuva Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı'nın. Çocuklara uyguladığımız eğitim yöntemi katılımcı eğitim. Yöntemimizin bir ilkesi de, zihinsel ve bedensel engelli çocukların normal çocuklarla kaynaştırılması idi. Bu uygulama, engelli çocukların normal çocuklarla birlikte eğitimini içermektedir. Bu uygulamaya başlamadan önce, eğiticinin bu konuda eğitilmesi ve engelli çocuklar için de bir program yapılması, bir de en önemlisi eğiticinin hazır, olup, böyle bir çalışmaya istekli olması gerekir. Bu yönteme entegrasyon yöntemi denir.

Artık bizim eğitimcilerimiz ve gruplarımız da böyle bir çalışma düzeyine gelmişti. Her yirmi kişilik çocuk grubuna, bir bedensel veya zihinsel engelli çocuğu katabilirdik. Öğretmenlerle yaptığımız eğitim toplantısında bu konuyu tartışmıştık. Öğretmenler, bu tür çocukları tanımadıklarını ve çocukların bu özürlü çocuklara tepki göstereceklerini, bu nedenle sınıfın havasını bozacaklarını söylediler. Her yeni konuya tepki gösterip, sonradan uyguladıklarını bildiğim için pek ısrar etmedim.

Bu tartışmamızdan bir ay sonra, üç yaş grubunun öğretmeni Şebnem, Çocuk psikiyatrisinde tedavi gören bir çocuğun, yuvaya müracaat ettiğini, bu çocuğun ailesinin birçok yuvaya başvurduğunu, ama çocuğu hiçbir yuvanın kabul etmediğini, bu çocuğu da Şebnem, kendi grubuna almak için hazır olduğunu ve hiç tanımadığı engelli çocukları yakından tanımak istediğini ve bu çocuklarla çalışabileceğini, onlarla birşeyler yapabileceğini, ama benden de destek istediğini belirtti. Böylece Kocasinan okulöncesi eğitim yönetimin bir aşamasını da gerçekleştirmiş olacaktık. Bu normal çocuklarla, engelli çocuğun kaynaştırılmasının ilk adımı idi.

Çocuğun adı Adım. Beş yaşında. Konuşamıyor. Davranış bozukluğu ilk göze çarpan özelliği idi. Adım güçlü bir çocuktu. İlk gün yuvada koşturdu durdu. Çocuklara zarar da veriyor, çocuklar ilk defa böyle bir çocukla karşılaştıkları için Adım'dan korkuyorlar. Konuşamıyor, sadece -BA-BA-BA- diyor. Çocuklar da ona "biz senin baban değiliz" diyorlardı.

Şebnem, çocuklara bir yandan "Adım konuşamıyor. Biz ona yardım edelim" derken, Adım'a da "arkadaşlarına vurma, onların canı yanıyor, sonra seninle oynamazlar." diye olanları Adım'a anlatmaya çalışıyor.

Adım'ı sınıfa annesiyle birlikte alıyorduk. Anne de İstanbul'a yeni gelmiş. Doğru dürüst Türkçe bilmiyor, babasının da özürlü olduğunu sonradan öğrendik. Yalnız amcası bilinçli bir adamdı ve aile adına onunla konuşuyorduk. Ama bizim her söylediğimizi uyguluyordu. Anne, Adım'ın özürlü olduğunu kabul etmiyor. "Benim çocuğum normal, onun hiç birşeyi yok" diyordu. Buna karşın anne, sınıfta çok yardımcı oluyor. Yalnız kendi çocuğuyla değil, diğer çocuklarla da ilgileniyor. İki saat yuvada kaldıktan sonra, Adım'ı sırtına alıp evine götürüyordu. Anne yuvayı çok seviyor. Belki de kadının evinden çıktığı tek yer burası idi.

Kısa bir süre sonra Adım sınıfını tanımaya başladı ve sınıftan pek dışarı çıkmıyordu. Ama hala arkadaşlarına saldırıyor. Şebnem, arkadaşlarına saldırdığı zaman, Adım'a, konuşamayan ve ne konuşulduğunu da anlamayan bu çocuğa, söyleneni anlayan bir çocukmuş gibi davranıyor, "arkadaşlarına vurma. Onların canı yanıyor. Onlar sonra seni sevmezler" diyerek onu ikaz ediyor. Buna rağmen zarar vermeye devam ediyorsa, Şebnem ona küsmüş gibi davranıyor. Bu onu çok etkiliyordu. Ancak Şebnem'i küstürmemek için bu tür saldırgan davranışlarından vazgeçiyordu. Tek onu etkileyen Şebnem'in bu davranışı idi. Çünkü, Adım öğretmenini çok seviyordu.

Akşamsefası

Bu süre içinde çocuklar Adım'a alışmışlardı, ama ailelerden tepkiler gelmeye başladı. "Çocuklar rüyalarında Adım'ı görüyor, ondan çok korkuyorlar. Bizim çocuklarımıza zarar veriyor, hatta Adım yüzünden yuvaya bile gelmek istemiyorlar" dediler. Biz de Adım'ın durumunu konuşmak için bir veli toplantısı yaptık. Bütün veliler Adım'ın yuvadan çıkarılmasını isterken, aralarından bir veli "Bizim çocuğumuz da Adım gibi olabilir. O zaman bize de böyle davranıldığını düşünün, biz ne yapabilirdik o zaman." dedi. Bu velinin konuşması onları çok etkiledi. Adım'ın yuvada kalmasına kendileri karar verdiler. Doğrusu bu toplantıdan böyle bir sonuç çıkacağını hiç ummuyordum.

Ailesinden aldığımız bilgiye göre, Adım'ı evde çok dövüyorlar ve TV'de şiddete yönelik programları çok izlediklerini söylediler. Evde dayak atmamalarını ve bu tür programları izlememelerini söyledik. Aile, bizim her söylediğimizi yapıyordu. İyi bir işbirliğine girmiştik.

Zamanla Adım yuvaya alıştı. Adım yuvada bazen bizi şaşırtacak kadar uyumlu oluyor, bazen de eski görünümüne dönüyordu. İlk başladığında çok farklı idi, saldırganlık azalmıştı. Artık sofrada oturuyordu. İlgi süresi artmıştı. Bütün bu değişimi ikna yoluyla başarılmıştı. Bu başarının sırrı da, Adım'a normal bir çocuk gibi davranmamızdı. Elleriyle yemek yiyen çocuk, kaşıkla yemeğe başladı. Çocuklar Adım'a alıştılar ve tepki göstermiyor ve şikayet de etmiyorlardı. Hatta oyun oynarken onu aralarına alıyorlardı. Adım'ın sınıfta kalma süresini de uzattık. Annede de bir gelişme izledik. Anne çocuğun akranlarından farklı olduğunu, sınıftaki çocukları gözleyerek anlamıştı. Epey bir yol katedilmiş, sınıfın istenmeyen çocuğu olan Adım, artık çocukların kabul ettiği bir çocuk olmuştu.

Adım yuvaya uzun bir süre gelmedi. Ailenin, Adım'ın neden gelmediğini de açıklamak gibi alışkanlıkları olmadığını tahmin ediyorduk. Annesi hastalanmıştı. Bir ay sonra, Adım yine yuvaya döndü. Ama çocuk bu süre zarfında hemen hemen eski haline dönmüştü. Onun bu durumu bizleri çok üzmüştü. Annesi Adım'ın bizleri çok üzdüğünü ve bu yüzden de çok üzüldüğünü söyledi. Bizler bu işi severek yaptığımızı, çocuğu düzenli olarak yuvaya getirmelerini söyledikse de, yine Adım yuvaya gelmemeğe başladı. Adım'ın izini tamamen kaybettik. Sonradan ailenin İstanbul'dan göç ettiğini öğrendik.

Bu bizim ağır düzeyde engelli bir çocukla yaşadığımız ilk deneyimimizdi. Ondan çok şey öğrendik ve Adım'ı da, annesini de çok sevmiştik. Aradan uzun bir süre geçmesine rağmen, çocuklar yine onu hatırlıyorlardı. Demek ki, o çocukları da etkilemiş, iz bırakmıştı. Çocuklar ilerideki yaşamlarında, belki toplumun dışına atılan bu insanlara daha iyi davranacaklar.

Adım aklıma gelince tatlı bir hüzün kaplıyor içimi, yine de onu tanıdığım için seviniyorum. Sanki Adım çok ızdırap çekiyordu. Kısa bir süre de olsa, Adım bizimle mutlu olmuştu. Belki de ben öyle düşünüyorum.

METİN ÜSTÜNDAĞ

imza: bir dost

Hayatımızdaki "TELEVOLE" kıvamı"

Bir konu üzerinde en fazla kaç dakika yoğunlaşabiliyorsunuz?. Ama ve fakat ille de bir topluluk içinde, ille de şevkle, iştahla ve yakınmadan!. Ama olmuyor, mevzu olmadık yerlerden, olmadık şeylerden darpa, garpa, sarpa sarıyor değil mi?. Cenazelerde bile futbol maçlarından, iş angajmanlarından, katakullilerden, merhumun seks hayatından ve cinsel tercihlerinden bahsetmiyür müyüz, aa dostlar?. Kötü bir laf oyunu olacak ama, (bize birşey olmasın), hayat olayı'mız, biraz ZAP suyu'yla, ZAPPİNG huyu arasında sıkışıp kalmadı mı?. Sıkışan her element gibi hayatın da suyu, gazı, tozu, cılkı ve havası çıkmiyür mü, bb dostlar?. (hayır tasdik beklemiyorum, özneli sürçüyorum)

80 sonrası huzur ve bızır ortamında, toplumsal ruh hâlimiz, merhum şair *Mustafa Irgat'ın Aitsiz Kimlik Kitabı*'nda yer alan *"40 yıldır aynı vakt içindeyim"* dizesiyle özetlenir gibi oldu sanki, (sankie, go home), Medya ve insanlar, çeşitli nedenlerle geçmişi öylesine, günaşırı, gözler önüne seriyorlar ki hiçbir şey 'anı değeri', 'hatıra fotoğrafı lezzeti' kazanamıyor gibi!. Geçmiş, sürekli canlı yayın'da ve şok açıklamalar'da bulunuyor!. Herşeyi "dün gibi" yaşıyor, "bugün gibi" anımsıyoruz sanki!. (sankie, go home) Anımsamamız gereken birçok "yarın gibi" olaya ise bilhassa "akşamdan kalmayız"

Vaktiyle kutsal, naif, sıcak, insani bileşimler içeren veya öyle algılanan nice değerler ve değerler sinsilesi, 80'le birlikte geyik muhabbeti veya hiç'lik mertebesine erişince, insanların ve halkımın sinirleri bozuldu!. Önlerinde iki seçenek kaldı, bir: ya geçmişe sırt çevirmeyip, gelecekte ölü olarak yaşanılacak!. İki: ya da geçmişi hiç yaşanmamış gibi sayarak, başlar zonklaya zonklaya bugüne angaje olunacak!. Kimi birini seçti, kimi öbürünü!. Birini seçenlerin çoğu öldü, veya alkolik oldu, veya hayat frijiti oldu, en son veya delirdi!. Öbürünü seçenler ise her ân her durumda "tadilat ve tasfiye dolayısıyla" içlerine kapanık, dışlarına podyum, diken üstü pozisyonu vaziyetlerine duhul oldular!.

Sadede gelirsek, (ki azimle sadede gelmek isteyen mermeri delermiş), *"Televole"* programı, sanki, format olarak 80 sonrası ruh hâli'ne birebir denk ve donk düştü!. Hayat bitti, onlar kazandı, herkes bizden güçlü, böyle gelmiş böyle gider mecalsizliğiyle beraber, o zaman ne kadar geyik muhabbeti çevirirsek o kadar iyi ilkesini tedavüle ittiriverdi gaari!. Geçmiş ve bugün, acı yüklü iken, akıl ve beyin cortlamasın diye unutmak, aldanmak, yaylanmak, laylanmak, (ne demekse), zorunda herhalde!. Ve işte bu yüzden, sırf bu yüzden işte, yeni bir işim koydum sana: *TELEEVOOLEEE*, (nı nı nım nı nım), aklı, yüreği, böbreği ve mesane torbasını fazla yormayan, fazla düşündürmeyen, cüsseyi şişmanlatmayan, saç dökmeyen, kepek köpük görüntüler, kolay tebessümler ve fast food hisli duyguları aynı potada kotaran yegane televizyon programı oldu!. Bir nevi Quantum Tarantula duyarlılığı da biraz böle değil mi, aa dostlar, bb ahbaplar, cc mevzuya sonradan dahil olanlar!. Ve fakat, sonra sonra, futbolcuları maymuna çevirdiler!. Senaryolarını yazdıkları hisli duygu bombardımanlarına daha doğrusu kötü rating emellerine onları alet ettiler!. (cimbom'lu Romen fitbolcular Hagi, İllie, Flepescu bir Televole'de Eyüp'te kimsesiz çocukları ziyaret edip sevindirdiler, el misal!. keskelâlâka bittabii)

"Sevmek bir ömür boyu / sevişmek bir dâkika" şarkısı düsturu eşliğinde her türlü hisli duygulanımlar birer dakika arayla olabiliyor kelli!. Birer dakika arayla hem gülüyor, hem ağlıyor, hem kızıyor, hem hatırlıyor, hem çıldırıyor, hem cinnet geçiriyor, hem telefon makbuzunu gidip yatırıyor, hem de herşeyi unutabiliyorsunuz!. Uzaktan kumanda aleti sizin elinizde olsa bile aslında zappinglenen sizin kendi öz şahsi bizzat hayatlarınız olmüyor mü!.

Bu ruh hâli kıvamı çok ciddi bir tartışma programı olsa da Siyaset Meydanı'nda da mevcut!. Ne kadar iyi niyetli bir çaba olsa da milletin -memleketin derdi, sonunda, sayın Ali Kırca'nın prestiji - karizması ve rating'i olarak geri dönüyor!. Çünkü bu memlekette hiçbir sorun, konuşarak çözülmüyor, sâdece ağlıyor, tuvalete gidiyor, makyaj tazeliyor ve hiçbirşey olmamış gibi geri dönüyor!. *Televole* içindeki geyik muhabbeti sek sekleri, *Siyaset Meydanı*'nda da zuhur ediyor!. Konuşan Türkiye istemenin bedeli ne de olsa, (tecrübeyle sabittir), nihayet Demirel'i Başbakan, Cumhurbaşkanı yapmak oluyor, o kadar!.

Televole programı önce Kanal D'de yayınlanmaya başlandı!. Sonra, o formatı, o kıvamı yakalayan ekip ve ekipler amiri olan Atatürk gibim yakışıklı bir adam da olan Şansal Büyük A, Show Tivi'ye transfer oldu!. Hem de İlker Yasin'le maddi bir simetri teşkil ederek!. Üstelik Cine-5'in futbol maçlarını yayınlaması, başka televizyon kameralarını stadyum'a sokmaması, MİLLETİN HABER ALMA ÖZGÜRLÜĞÜ kısıtlanıyor küfürleşmeleri sürerken!. Sonra anlaşıldı ki sayın İlker Yasin ve Sayın Şansal Büyük A'nın meslek ahlakı kıvamı da ölgünleşmiş ve *Televole* kıvamına gelmiş!.

Televole kıvamı, İnterStar'da yayınlanan *Akın Akın Kompela* biçimiyle boş bir zamanda mutlaka parmak basılması gereken toplumsal bir yara oldu!. Afrikanın kara bağrından çıkan ve ergenliğinde sol ve muhalif bir kimlik taşıdığını röportajlarında söyleyen bir şopar, nasıl, nasıl olur da iki üç yılda yüzde yüz en iyi yerli şopar olabilir!. Hem de her türlü beğenisiyle, espri anlayışıyla, hayat tarzıyla!. Bu da ayrı bir panel konusu!.

Bugün, Sanat ve Edebiyat'ın okuruyla seyircisiyle, tüketicisiyle daha fazla bütünleşmesi için çırpınanların, ille de ve mecburen bu *Televole* kıvamını fena halde iyi anlamaları, deşifre etmeleri ve kendi sanat - edebiyat alanlarına dönüştürmeleri gerekiyor!. En azından format olarak!. Artık bu *Televole* formatıyla düşünüyor, taşınıyor, konuşuyor, üretiyor ve sevişiyoruz'lar çünkü!. Artıkın çok kişiye hitap eden bir sanat eseri, ille de şu ilkelerden, şu muhtevadan mürekkep olabilirmiş gibi geliyor: "güldür, eğlendir, hislendir, geyik muhabbetlendir, baş ağrıtma ve ucuz olsun!. Altın reçete bu!. Öyleyse, yaşasın *Televole*!. Yaşasın, kendi kendilerimizi zappinglemek!. Akla kara birbirine karıştı! Ve ortada gri bir kan gölü var!. "Hayatım Roman" inlemesi, "Hayatım *Televole* Aabi" hâline geldi!. Bir nevi: "HAYAT BURADA BİTİYOR ARKADAŞLAR, BUNDAN SONRASINA KATIRLARLA DEVAM EDECEĞİZ" tribleri pozisyonu vaziyetindeyiz!.

Ee, bu, ruh hâline Susurluk ve kamyon mu dayanır!. Sözüm meclisten dışarı dostlar, meclistekileri acur gibi hissediyorum!. (Bi dakka, görüşmecim yeşil soğan göndermiş, karanfil kokabilir cigaram)

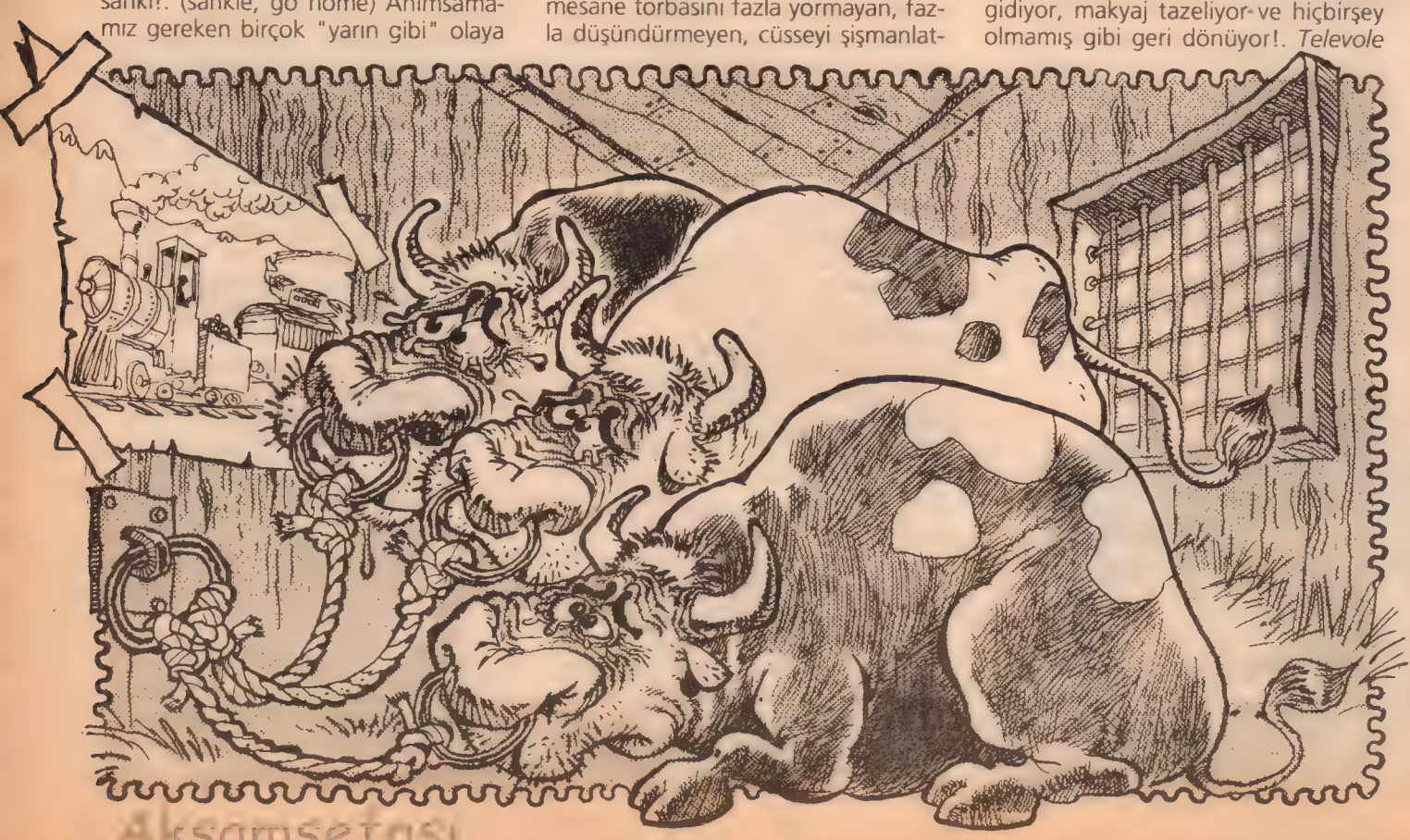

CÜNEYT ÖZDEMİR

Biz New York'da Büyümedik...

Bizim çocukluğumuz karaderili değil karayazılıydı. Bırakın turistleri, halimize Türkler bile aldırmazdı. Pazarda su satardık. Kazandığımız paraları dondurmacıya yatırırdık.

Biz şehirlerimize ilk girdiğimizde, "Vay anasına be!.." diyemedik hiç. 50 katlı, 100 katlı binaların dikildiği bir yarımadada büyümedik. Devasa gölgelerin altında değil, apartman aralarında oyunlarımızı oynadık. Annelerimiz bir seslenme mesafesi kadar yakındı ve sarkıtılan sepetlere kısa bir ipin boyu kadar uzaktı bakkal amcalarımız. Kapıcılarımız ya Çorumlu'ydu ya da Yozgatlı... General elbiselerini giymezdi hiçbiri. Apartman önünde bekleyip kapılarımızı açmazdı. Kömür kokulu kara elbiseleri vardı. Bir de apartmanların en izbe, en karanlık sığınma odalarında büyüttükleri umutları.

Bizim metrolarımız olmadı hiç. Yeraltı denilince aklımıza bok çukurları ya da patlamış kanalizasyon borularının pis kokuları gelirdi. Hafızamız almazdı, hayal gücümüz ulaşmazdı. Bir şehrin altında yıllar öncesinde yeraltı tünelleri döşemeyi hiçbir şehir planlamacımız düşünmedi, bu tünellerin içinde gidecek trenlerin duraklarını mühendislerimiz inşa edemedi, insanları yutan metro merdivenlerinden aşağılara inip, yeraltında teknolojiyi bulamadık.. Olmadı. Olamazdı zaten...

Çimlere basmanın "yassah hemşerim!" olduğu bir ülkenin çocuklarıyız biz. Bakılması için değil, basılması için dikilen çimlerle kaplanmış uçsuz bucaksız New York parklarında ne yapacağımızı bulamayız. Central parkımız olmadı ki hiç jogging yapabilelim. Babalarımız hiç zengin olamadılar ki, sınıf geçme hediyesi bir bisiklet alabilsinler de "biking" öğrenelim. Paten alamadık biz. Tornet yaptık. Kalasların üzerinde çocukluğumuzla yarıştık. Dizlerimizin en masum hallerini bok çukurlarında parçaladık. Olmayan beklentilerimizi, velisiz girilmeyen çocuk parklarında kaybettik. Ve jogging'in anlamını aynı parkların bekçilerinden kaçarken öğrendik.

New York'daki gibi olmadı parklarımız. Bir Kurtuluş parkı vardı sonradan paten seyretmeye gidebildiğimiz. Bir Güven park vardı önünde otobüs beklediğimiz.. Bir Botanik parkı vardı en sote yerlerinde öpüşmeyi öğrendiğimiz.. Bir de kuğulu park vardı ne yapacağımızı pek bilemediğimiz. Ne Boby Mc Ferrin, ne de New York filarmoni orkestrası gelip konser verdi parklarımızda. Yüzbinlercemiz piknik sepetlerimizi ve sevgilimizi kolumuza takıp gidemedik. Geceleri bir kadeh şarap ve büyülü bir sesin eşliğinde bekleyemedik. Bizler "Duman bakkaliyesinin" önünde bir duvarın üzerinde Ümit Besen dinlerdik. Tekel birasının kerametini işsiz abilerimizden öğrenirdik. Arada bir Ferdi Tayfur gelirdi Seğmenler parkına, Ahu Tuğba ya da TRT Türk sanat müziği korosu. Ya jiletler aydınlatırdı gecelerimizi, ya şehvet dolu gözlerin parıltısı... Olmadı; kürdül-i hicazkâr bir şarkı...

Harlem'imiz yoktu ki bizim, turistik geziler düzenlensin. Kara derili çocuklar evlerinin önünden bir hayvanat bahçesini gezer edasıyla geçen tur otobüslerine dönüp ana avrat küfretsin. Bizim çocukluğumuz karaderili değil karayazılıydı. Bırakın turistleri, halimize Türkler bile aldırmazdı. Pazarda su satardık. Kazandığımız paraları dondurmacıya yatırırdık. Yatırımcı babalarımız olmadı bizim. Emekliler, işçiler ve kamyoncularla dolu mahallelerde yaşardık... Belki bir Mike Tyson maçına gidemedik ama dayak seyretmeyi de, yemeyi de, atmayı da sokaklarda öğrendik. Yine de mahallelerde çete kurmadık biz. Bakkal soymadık. Uyuşturucu kullanmadık. Hiç karşı çıkmadık. O'nun yerine Kave'ye gittik. Üç beş sekizle, kingle, piştiyle oyalandık. New Yorklular gibi serserilerden kaçmadık hiç. Korkmazdık kendimizden. Serseriydi gönüllerimiz. Serseriydik... Birbirimizi anlardık.

Biliyor musunuz, "New York'da New Yorklu yoktur" diyorlar. "Bu şehre gelen herkes New Yorklu'dur" diye ekliyorlar. Şehrin kendine has özelliklerinden bahsediyorlar. Kapitalizmin en vahşi yüzünü gösterip caka satıyorlar. Yalnızlıklarını "bireysellik" diye yutturuyorlar, azgın hırslarının adını "kariyer" koyuyorlar ve mutluluğun tek yolunun "para" olduğunu söylüyorlar.

En mutlu yıllarımız parasız geçen çocukluk yıllarımızdı bizim. İftar sofralarında yalnız kalamazdık. Ve kalabalık ailelerimizde kariyerlerimizi ortaya koyamazdık. Büyümedik hiç annelerimizin gözünde, hep çocuk kaldık. Belki de bu yüzden hep 3 oda 1 salon evlerde yaşadık. Stüdyo tipi evlerde tek kişilik hayatlar kuramadık. Evlenmeden evlerimizden ayrılamazdık. İstesek de, zorlasak da, çıldırsak da yalnız başımıza kalamazdık. Kiralık ev aradığımızda tek odalı olanını bulamazdık. Alafranga tuvaletlere sıkışmıştı gençliğimiz ve bireyselliğimiz... Ve sobalı kazanlarla ısınan sulardı kızgın hırslarımızdan temizlendiğimiz.

Biz New York sokaklarında büyümedik. Biz New York'a hiç gidemedik. Çoğumuz yaşadığımız şehirlerin dışını bile görmedik. Belki biraz hüzünlüydü ama New York'u gördükten sonra öğrendik; puslu şehirlerimizde büyürken hiçbir şey kaybetmedik...

CEMAL SÜREYA

Göller Denizler

Ölü mü,

Bir gölün dibindedurgun uykudasın.

Denizler?

Tanrılar karıştırır durur denizleri..

FERHAN ŞENSOY

Gecedeste

muğla'da bir ağustos böceği

ekimin yirmisekizi

o da gayet kararsız

ötsün mü ötmesin mi.

Akşamsefası

KUTLU ESENDEMİR

Et Dede, Beni Eşşek Yapma

Babam, o kavgalı geceden bugüne kadar hep salonda yatmış, o geceden sonra yeri göğü inleten horlamaları kesilmiş, bir hafta boyunca ağzına içki sürmemiş ve bir hafta boyunca politika yapmamıştı...

Neredeyse, bir haftadır hiç durmadan yağan kar, yağmurdan bıkıp eve kapanmak zorunda bırakılan Karıncaderesi sokağı çocukları için büyük bir müjdeydi... Çoğumuz okulda sabahçıydık. Öğleden sonra kartopuyla başlayan oyunumuz, kar içinde saklanmaca ve kızak yarışıyla sürüp giderdi... Çoğu kerpiçten yapılmış tek katlı evlerin arasına sıkışmış sokak yokuşunda, kızağımızın hızı ne kadar fazlaysa o kadar bağırır, o kadar kahkahalar, çığlıklar atardık. Kızağımın altının tahta olması, onlar için avantaj oluşturur ve çoğu beni bu yarışta geçerdi.

Yalnız, bir nokta vardı ki, arkadaşlarım oradan geçerken susarlar, bense kendimi tutamayıp, çoşkuma ket vurmayı beceremezdim. Yaz tatilinde, her öğle, Namazgah Camii'nin yolunu tutup, Kuran kursuna giden arkadaşlarım, hemen yanıma gelir ve çatık kaşlarla, "Oolum! N'apıyon lan. Allah çarpar vallahi de billahi de. Eşşek olursun" diye kızarlardı. Bana kızılan bu nokta, arada sırada insanların et bırakıp adak adadıkları, mum yakıp dilek tuttukları Et Dede Türbesi'ydi.

Zaten, onlar tarafından zaman zaman "Sarhoş Nurullah'ın oğlu" diye kızdırılmak, hafiften küçümsenmek, için için yaralardı beni. Ayrıca babamın sık sık meyhanede içip yalpalaya yalpalaya eve gelerek "cehennemde yanacak olması"nı kabullenmesi, benden daha fazla onları etkilerdi. Bir de eve sarhoş gelen babamın annemle sık sık canhıraş kavgalarını bilseler ne derlerdi, kestiremiyorum...

Kendisine et bırakılınca, mum yakılınca rahatsız olmayan bir mezarın, benim mutluluğumdan neden rahatsız olacağını onlara ve kendime sormaktan çekinir, bu korkutmacılarından sonra eve döndüğüm vakitler hep düşünür, yalvarırdım; "Allahım, beni eşek yapma" diye... Bu daha sonra büyük bir korkuya dönüşür, gece uyuyana dek bu kabustan kurtulamazdım.

Günlerden 30 Aralık'tı, yani yeni yılı karşılamadan bir gün önce... Gecenin hangi saatinde olursa olsun elinde gazete kağıdına sarılı Talay şarabı ve bir torbaya konulan iki tekel birayla karşılamaya alıştığım babam, bildik nevalesine ilave olarak bir de eski bir soba borusuyla kapıdan içeri girdi. Annem de, çalıştığı konfeksiyon atelyesinden yeni dönmüş, mutfakta yemek yapıyordu. O da şaşırmıştı babamın erken gelişine, "Hayrola Nurullah" dedi, "Erkencisin"...

Babam, mutfakta şarabının plastik tıpasını bıçakla keserken, "Sizi özledim kız be" dedi, "Hem çocuğa bir yeni yıl hediyesi yapacam şimdi, bi de sana bişeyler getirdim."

Annem babamın bu sözlerine tepki vermedi. Çünkü daha geçen hafta gece yarısı, beni uyandırıp, elimden tuttuğu gibi sokağa fırlamış, şehrin şüpheli tüm meyhanelerinde babamı aramıştık. "Eli boş" eve geri dönerken, Setbaşı'ndaki Hisar Pavyon'un çıkışında, süslüce bir kadınla babamı taksiye binerken görmeyelim mi? Annem ve ben ağlayarak kös kös eve dönmüştük.

Ben yine "Allahım beni eşşek yapma" sayıklamalarıyla uyumuşum. Sabaha karşı annemin çığlıkları, babamın bağırışları arasında uyandım. Kalktım, salondaydılar... Babam, CHP kongresi için arkadaşlarıyla kulis yaptığına şerefi üzerine yemin ederken içeride ben göründüm. "İnanmıyorsan çocuğa sor" dedi annem: "Oğlum, söyle bunu görmedik mi, o orospuyla?" Ben başımla onu onaylarken, babamın tokadı annemin yüzünde patladı, "Çocuğu da işlemişsin, kaltak, seni pislik seni!" diye bağırarak...

Babam, o kavgalı geceden bugüne kadar hep salonda yatmış, o geceden sonra yeri göğü inleten horlamaları kesilmiş, bir hafta boyunca ağzına içki sürmemiş ve bir hafta boyunca politika yapmamıştı... Annemle barışmak için bir atak yapması, annemin soğuk da olsa buna karşılık vermesi sevindiriciydi ama bana yılbaşı hediyesi getirmesi karşısında dayanamayıp üstüne zıpladım:

-Yaşşa baba, aslan baba...

"Dur" dedi gülümseyerek, "Kızağını getir." Hemen kapının yanına koşup, kızağı getirdim. O da çizgili pjamasını giydi, kollarını sıvadı. Odunluğa gittik. Keser, çekiç, çivi; tüm gereçler hazırdı. Galiba, kızağımın arkadaşlarımın karşısındaki makus talihini babam yenecekti. Düşündüğüm gibi oldu. Babam, kızağın paletini borudan kes-

Akşamsefası

tiği parçalarla, su gibi yaptı. Çok mutluydum; hemen yarın olsun istiyordum. Bunun için de yemekten sonra yatacaktım.

Babamla içeri geçtik. Annem sofrayı hazırlamış, hepbirlikte oturduk... Bir ay önce İş ve İşçi Bulma Kurumu Almanya'ya işçi alımı için imtihan açmış, ikisi de bu imtihana girmişti. İkisinden biri kazansa hayatımız kurtulmuştu. Birisi kazanamasa dahi eş durumundan yararlanıp "gurbetçi" olacaktı Hoşgör ailesi. "Yarın sonuçlar açıklanacak" dedi babam... Aslında onun pek beklentisi yoktu ama annem hayatının öznesi işte bu umuttu. "Evet" dedikten sonra duraksadı annem, "Bugün Et Dede'ye adak bıraktım.Hayırlısı neyse olsun."

Et Dede Et Dede, yine o kabus... Kuru fasulyenin tanesi boğazımda kaldı. Durmaksızın öksürüyordum. Annem, "Helal oğlum helal" deyip sırtıma sertçe vurdu. Kendime geldim. Yemeğin ardından 15- 20 dakika televizyonun önünde pinekledim. Annem, yarınki yılbaşı gecesi için konuşup, babama tavuk, pirinç, tatlı, çerez, meyve siparişi verip, öğleden sonra, çırağı Volkan'la göndermesini istedi. Annem evde olmasa da Volkan'da bizim evin anahtarı vardı, içeri girip siparişi bırakabilirdi.

Ben "iyi geceler" deyip yatağa geçtim. Jilet gibi kızağımla, herkesi geçmenin hayalini kuruyordum. İmam Hamza amcanın oğlu Adnan, Cevher amcanın oğlu Tolga, Burhan, Nuri hepsi gerimde kalıyorlardı. Bu sırada rüyaya dalmışım; yine karşımda o: Et Dede... Kayarken türbenin önündeki elektrik direğine çarpıyorum. Arkadaşlar, "Allah baba, seni eşşek yapmadan, ikaz ediyor bak!" diyorlar...

Ertesi gün koştura koştura okuldan eve döndüm. Annem, imtihan sonuçlarını almaya gideceğinden acele ediyordu. Hemen 2 yumurta kırıp önüme koydu. "Yaramazlık yok, biraz ders çalış. Ondan sonra sokağa" diye uyardı. Heyecan içinde evden çıktı. Daha yemek bitmemişti ki; Tolga kapının önünde bitip ıslık çalmaya başladı. Hepimiz bildik bir melodiyle ıslık çalar, bu duyulunca sinyal anlaşılırdı. Pencereyi aralayıp, "Tolga'ya çatlama oğlum. Geliyom" diye sesini kesmesini söyledim ve 7-8 dakika sonra kızağımı alıp dışarı çıktım. Tolga'yla yokuşun başına ilerlerken, önce Burhan'ı ardından Nuri'yi evden aldık. Adnan, hep bizden önce sokağa çıkıp buluşma noktamızda bizi beklerdi. Ama bu sefer bizi şaşırtmıştı. Çünkü yoktu ortalıkta...

İçim içimi yiyor ama arkadaşlar antreman olmasın diye kaymama izin vermiyordu. Kızağın üstüne oturmuş onu bekliyorduk. Uzaktan Adnan göründü, elinde kızağı yoktu ve sırıta sırıta bize doğru ilerliyordu. Tolga, "Kızağın nerde lan" diye bağırdı. O, eliyle sus işareti yaparak cevap verdi. Yanımıza gelince, "Yürüyün, dereye iniyoruz" dedi. Hepimiz merak içindeydik. Hiçbir sorumuza cevap vermeden, "gelin" diyor başka birşey söylemiyordu. Yürüdük yürüdük, dereye geldik. Adnan sağa sola bakınıp, çevrede bizden başka kimsenin olmadığına kanaat getirdikten sonra, "Paltomun içinde birşey var. Göstercem size ama burdakilerden başka kimse bilmeyecek" dedi. Sabırsızlanıyorduk. Adnan ise hala bize güvenmiyordu:

- Herkes elini elimin üstüne koysun.Yemin etsin: Bu sırrımızı başkasına anlatanı ekmek musaf çarpsın...

Elele koyup yemin ettik. Yetinmedi Adnan, "Birşey söyleyen Et Dede'nin mezar taşı olsun..." Bu yemini de ettik. Son bir kez daha etrafı kolaçan ettikten sonra, elini yavaşça paltosunun içine soktu. Çıkardığı şey, gözlerimizi faltaşı gibi açtı. "Faovv" diye bağırdı Nuri, diğerleri "Uff" diye içini çekti, ben de... İmam Hamza amcanın oğlunun zulasından çıkardığı şey, Pazar dergisiydi ve kapağında külodu bulunan, göğüslerine siyah yıldız konmuş bir sarışın kadın vardı. Adnan dışındaki herkes ilk kez o yılbaşı günü çıplak kadın bedeni görüyordu... Çok istememe rağmen, babamın yeni yıl armağanı olan kayağımı kullanamadan eve dönerken, Tolga, "Çok büyük günah işledik" dedi.Bu ifadeyle içimizi büyük bir korku kapladı. Ağzımdan, "Ya allah hepimizi eşşek yaparsa" sözleri döküldü. Burhan, "Haklısın" dedi. Suçluluk duygusu içindeki Adnan'ın başı öne eğikti. Birden, "Yarın nasıl olsa okullar tatil. Sabah buluşup, Et Dede'ye gidelim. Süphaniekke'yi okuruz, Allah Baba bizi affeder" önerisini getirdi. Nuri, "Git lan" diye bağırdı Adnan'a, "Bu akşam yılbaşı... Hepimiz ayaktayız. Nasıl uyancaz ki sabah?" diye sordu. "Sahi" dedi Adnan, "Gece: 12.00' de dönsöz var hee" derken Tolga onun ayağına vurdu. "Hem bizi gündüz günaha sok sok. Ondan sonra da evde şıkıdım şıkıdım" diye çıkıştı. Hep beraber, öğleden sonra saat 14.00'de Et Dede Türbesi'nin önünde buluşmaya karar vererek ayrıldık...

Eve geldim. Her zaman kısa bir tıklayışta kapıyı açan annem, ancak dördüncü tekmemde kapıyı açtı. Kapıyı açmasıyla suratıma tokadı patlatması bir oldu. Hiç acı hissetmiyor, deredeki olayın kulağına geldiğini düşünüyordum. Annemin gözleri kan çanağı gibiydi... "Ne tekme atıyon kapıya, it" diye bağırdı. "Ohh" çektim, yakalanmamıştım ama yanağımdaki acı dayanılır gibi değildi. Ağlamaya başlayıp odama çekildim...

5- 10 dakika sonra annemin neden ağladığını düşünürken, "Buldum" dedim kendi kendime... Odadan fırladığım gibi, annemin yanına koştum. "Anne anne..." diye bağırdım, "Gidiyoz mu Almanya'ya..." Duraksadı, "Hayır" dedi, "Baban olacak herif de kazanamadı..."

Kaçta evden çıktığımı sordu... "Senden bi saat sonra anne" dedim... Annemin anlattığına göre babam, çırağı Volkan'la yılbaşı malzemelerini gönderecekken kendisi getirmiş. Yalnız yanında o Hisar Pavyon'un önünde gördüğümüz kadın da varmış... Gerisi malum...

Yılbaşı malzemeleri el sürülmedik bir biçimde mutfakta duruyordu. Babam saat 19.30 gibi eve geldi. Sarhoştu. Yeniyıl münasebetiyle ilgili olsa gerek, Talay'ın golonunu getirmiş içiyordu. Annem sinirinden durmadan kovalı sobaya kömür atıyor, ev sıcaktan kavruluyordu. Pantolonumu, kazağımı çıkarttım, ardından da babam. Annem yatak odasında geceliğini giymiş, mutfağa girip, yarım ekmek arası domates peyniri getirip önüme koymuştu. Sokağı seyrediyordu. Çok çaresizdi. Büyükbabam ve anneamnemle 3-4 yıldır konuşmuyorlardı. Annem çok sıkışık bir anda paraya ihtiyaç duymuş, çok zengin olan büyükbabam da, "Ben mi evlendirdim seni o alkolikle. Kendin istedin aptal karı" diye azarlamıştı. Yani kafayı dinlemek için de olsa, İstanbul'a gidemezdi.

Evdeki sessizliği Halit Kıvanç'ın yılbaşı özel programı tanımı bozdu. Babamla ben televizyona takılırken, annemin de aramıza dönmesi için yaptığım şirinlikler, sert bir şekilde geri tepiyordu... Saat 23.00'e doğru babamın üst üste içtiği sigaranın dumanı, annemin yarım saatte bir kömür doldurduğu kovalı sobanın verdiği sıcakla birleşince dayanılmaz bir hal aldı. "Baba biraz camı aralayım mı?" diye sordum. "Annene sor. Üşüyordur belki" cevabını verdi. "Elin orospusunu eve getirirken bana mı soruyon?" diye bağıran annem "Komşulardan da mı utanmıyon pezevenk" diye tekrar ağlamaya başladı... Babamın sükuneti sayesinde, eski sessizliğe geri döndük. Ben yavaşça kalkıp televizyonun ardındaki pencereyi açtım, babam o sırada tuvalete gidince, çok sarhoş olmasın diye galon şarabından bir parça, sarmaşığın dibine döktüm.

Annem, babamın duymayacağı şekilde "zıkkım içsin geberisice" diye içlendi. Sinirini bastırmak için bacağına başımı koyup, televizyonu izlemeye geçtim.

Babamın tuvaletten dönmesiyle, "Cama bakın cama" diye bağırıp, kapıya doğru "Yettim lan pezevenk. Ananı bellicem ananı" haykırışlarıyla koşarken bir elin perdeden kendini çektiğini gördük. Röntgenciymiş. Camdan sokağı gözlerken, inanılmaz bir manzara vardı. Karların içinde röntgenci önde, babam yalınayak, don fanila onu kovalıyordu ve gözden kayboldular...

7-8 dakika sonra iç çamaşırları parçalanmış, burnu kanıyor halde eve döndü bizimki. O sarhoş halinden eser kalmamış, titriyordu. Annem, kanayan burnuna pansuman yaptı. Temiz çamaşır getirip, sobanın kenarında ısıttı, verdi. Babam röngenciyi nasıl "parçaladığı"nı anlattı...Olup bitenler, aralarındaki buzları eritti...

Saat 01.00 gibi uykum geldi. "Ben yatıyom" dedim. Babam, kızağımın yeni halini beyenip beğenmediğimi sorunca kıpkırmızı kesildim. "Hımm, çok iyi" cevabını verip yatağa geçtim.

Suçluluk duygusundan kıvranıyordum. Adnan nasıl günahımıza girmişti porno dergiyle... "Ya Allah baba bizi eşşek yaparsaydı..." "Allahım beni eşşek yapma" kabusları yine kaç saat sürdü bilmiyorum...

Ertesi sabah, saat 08.00 gibi kalktım. Canıma tak etmişti. Et Baba'ya gidip kimseye görünmeden herşeyi anlatacaktım. Sokağa çıkmak için ilk önce bizimkilerden izin istemem lazımdı. Ama şaşırtıcı bir biçimde evde yoktular. Ne pahasına olursa olsun, çıktım evden. Türbeye doğru ilerlerken ne göreyim. Babamla annem ellerini açmış, Et Dede'nin önünde fısıldıyorlardı. Beni göremeyecekleri karşı sokağın başından onları izledim. Uzun bir süre orada kaldılar, daha sonra kolkola eve doğru yürüdüler. Kalakalmıştım. Kısa bir süre sonra Tolga geldi tek başına. Anormal şeyler oluyordu. Tolga gidip Nuri geldi, Nuri kaldı Et Dede'nin önünde, daha sonra Nuri ile karşılaşmayan Burhan... Sonra da tüm cesaretimi toplayıp ben gittim Türbe'ye... Tüm sorularımı sordum. Dertlerimi anlattım. Gece onun korkusundan uyuyamadığımı, elinden gelen birşey varsa annemle babamın arasını düzeltmesini, beni de korkutmamasını rica ettim. Sonra da Süphaniekke'yi okudum...

Türbe trafiğinin tek tanığı bendim. Onlara hiçbir şey hissettirmeyecektim. Öğleden sonra bütün arkadaşlar yokuşun başında buluştuk. Bize Pazar dergisini getiren İmam Hamza Amca'nın oğlu Adnan, yine ortada yoktu. Bekledik bekledik gelmedi. Biz de ondan ümidi kesip, geri kalan arkadaşlarla Türbe'ye gidip duamızı okuyup, affımızı diledik. Dönüyorken Adnan'la karşılaştık. Asık bir suratla yaklaştı. Hiç birşey söylemiyordu. Tolga, "Neyin var oolum" dedi Adnan'a, "Niye gelmedin vaktinde?.." Biraz duraksadı, beni gösterip, "Bunun babası sarhoş Nurullah sapıkmış" dedi, "Akşam yatsı namazı çıkışı, babamlar cızcıblak yakalamış, cemaat de ağzını burnunu dağıtmış."

Kaynar sular başımdan dökülmüştü. Babam, annemi röntgenciyi nasıl dövdüğünü anlatırken nasıl böbürlenmiştim onunla. "Bu kadar da değil" dedi Adnan, "Annem söyledi, baban eve orosbuları dolduruyormuş..."

Ağlayarak evin önüne geldim, kendimi toparlayıp içeri girdim...

Akşamüstü 3 kişi çay içerken annem anlattı: Bu evden taşınıyormuşuz artık. Babam da Et Dede'nin önünde söz vermiş, yemin etmiş; yeni eve taşındıktan sonra bir daha içki içmeyecek, o kadınla da bir daha görüşmeyecekmiş.

Bir yıl sonra, 30 Aralık'ta, İpekçilik semtindeki yeni evimizde, kardeşim dünyaya geldi. Babam ise üç kez Bakırköy Amatem'de alkol tedavisi görmesine rağmen, istikrarından hiçbir şey kaybetmedi... Annem ve ben ise o sarışın kadını kabullenmek zorunda kaldık. Şu an annem, nakış işlemeye devam ediyor öteki odada... Ben mi? Kabuslarımdan eser kalmadı, mışıl mışıl uyuyorum uzun süredir...

Akşamsefası

VEDAT ÖZDEMİROĞLU

Vedat Bey'in Görkemli Hayatı

Vedat Bey'in Vuslat Bey adında oyuncu bir dostu vardı. Vuslat Bey, pek parlak bir oyuncu değildi. Çünkü parlamak değil, oynamak istiyordu. En büyük isteği de herhangi bir Shakespeare oyununda rol almaktı. Figüranlığa da razıydı. Vedat Bey'le birbirlerine Shakespeare'den soneler okudukları keyifli akşamlarda, Vuslat Bey'in isteği iyice artar, alabildiğine mahzunlaşırdı. Vedat Bey istese, sevgili dostunun arzusunu hemen yerine getirebilirdi ama, herkes bilirdi ki, O, sanat dünyasına müdahale etmezdi. Vuslat Bey erken yaşta çöktü, acısı iyice depreşti ve ne yazık, öldü. Vedat Bey'i bile bir süre ağlatan bir ölümdü bu. Yıllar sonra, anlı şanlı bir tiyatro, Hamlet'i sahnelerken, gala gecesinde kulise gizlice girip, Vuslat Bey'in biçimli kafatasını bırakan pelerinli adam da Vedat Bey'den başkası değildi. Oyun bittiğinde Vedat Bey, sevgili dostunu yürekten alkışlıyordu, en büyük isteğini, en dramatik şekilde gerçekleştiren oyuncu dostu Vuslat Bey'i.

Yola çık! Yol açık!
(yeni macera)

Yağmurlu bir sabah, Vedat Bey'e davetsiz bir konuk geldi. Tuhaf bir kadındı, güzeldi fakat masum görünmüyordu. Konuşmak istediğini söylemişti. Vedat Bey'in ikram ettiği çaydan bir yudum aldı, porselen fincanı sehpaya özenle koydu, uçlarından hâlâ su damlayan iri dalgalı saçlarını şık bir boyun hareketiyle geriye attı ve konuştu:

- Sizden birşey rica edeceğiz.

Vedat Bey, kadının akrep kolyesine bakarak:

- Tabii. Ama önce, iki sorum var. Bir, biz diyorsunuz, siz kimsiniz? İki, sen anlamında soruyorum bunu, sizin adınız nedir?

- Bunlar önemsiz. Yeri gelir, öğrenirsiniz. Hemen konuya girmek istiyorum.

- Araştırdık, dünyaca ünlü 40 klasik roman saptadık. Ve bu romanların tümünü okuyan insanları bulmaya çalıştık. Bırakın çoğulu, tek bir insan bulamadık. Bu yüzden size geldim. En başında da aklımızdaydınız ama önceleri rahatsız etmek istemedik. Şimdi mecburuz.

- Klasik romanları okumuş olmam size nasıl bir fayda sağlayacak?

- Bize özet çıkaracaksınız.

- Efendim?

- Özet diyorum. Artık bu romanları kimse okumuyor. Kitapsever olarak bilinen ben dahil. Bunları üçer sayfalık özetler haline getirirseniz, 40 kitabı, tek bir kitap halinde basacağız. Böylelikle, hem bu televizyon çağında insanların fazla vakti gitmeyecek okumaya, hem de okuyanlar o güzel kitapları en azından "okumuş gibi" hissedecekler kendilerini. Psikolojik olarak kültürel atılım yaptıklarını sanıp rahatlayacaklar. Üstelik bu işten büyük para kazanacağız. Elbette siz de.

- Çayınız bitti mi?

- Evet?

- O halde lütfen terkedin bu evi.

- Ne?

- Ben böyle çirkin ve hazırcı bir oyuna alet olamam. Lütfen biraz daha gayret edin ve kendiniz okuyun o kitapları! Ama sanmayın ki, projeniz gerçekleşse bile karşınızda beni bulmayacaksınız!

Her ikisi de ayağa kalkmıştı. Kadın sutyen askılarını düzelterek sakin sakin konuştu:

- Bu kadar katı olmayın. Denemedik mi sanıyorsunuz? Pırıltılı gençler buiduk, iyi paralar ödedik, hiçbiri dayanamadı. Anlamıyor musunuz, kimse okumak istemiyor. Bu çağ, klip çağı, bilmiyor musunuz?

- İnsan neyse çağı odur hanımefendi. Beni yalnız bırakır mısınız artık.

- Siz bilirsiniz. Fakat bize olumsuz yanıt vermenin çok ağır bedeli olacaktır sizin için. Biz, Akrep Departmanı, affetmeyiz!

- Bayan olmasaydınız, size en az iki yumruk atardım. Tehdit edilmeyi sevmem. Çıkın.

- Bunu siz istediniz.

- Çıkın demiş miydim?

Kadın çıkıp gitti. Vedat Bey, gözden kaybolana kadar arkasından baktı. Tuhaf, güzel, şeytanî, küstah, kurnaz kadının adını öğrenememişti.

Üç gün sonra Vedat Bey mahkemedeydi. Hem de sanık olarak! Akrep Departmanı, ne yapılması gerekiyorsa yapmış, Vedat Bey'i bitirmeyi kesin hedef haline getirmişlerdi. Duruşma salonu görülmemiş biçimde kalabalıktı, yerli ve yabancı medya mensupları, Vedat Bey'in dostları, sevenleri, yakınları, eski aşkları, bir vakitler cüce olan Pars Bey, genç adam Kutsi, uluslararası ünlü zenci casus Deli Monika ve diğerleri izdiham yaratıyordu.

Savcı, suçlamasını haykırırken, Vedat Bey bir an geriye dönüp baktı ve anladı: Oydu! İzleyici sıralarının en sonunda, en solda oturan kadın, evine gelen kadındı. Gerçi saçlarını platin sarısına boyatmış, menekşe lensler takmış ve dudaklarını slikonla büyütüp, sol yanağına başarılı bir sahte bıçak izi oturtmuştu ama Vedat Bey onu tanıdı.

Savcı lafını bitirdi. Durumun özeti şuydu: Vedat Bey zimmetine görkem geçirmekle suçlanıyordu!

Akrep kolyeli yargıç, sert tonda konuştu:

- Sanık! Ne kendin avukat istedin, ne bizim verdiğimiz avukatı kabul ettin. Savcıyı dinledin, zimmetine görkem geçirdiğin, kendine kahraman süsü vererek yüksek oranda manevî geçim düzeyine ulaştığın ortada. Söyleyeceğin birşey var mı?

- Söylesem dinler misiniz? Dinleseniz anlar mısınız?

- Konuşacaksan konuş. Sanıksın sen!

- Dinleyiniz o halde.

Ve Vedat Bey, tarihe geçecek olan savunmasına başladı:

- Beni suçluyorsunuz. Görkemli olduğum için. Ben asla görkem istemedim. Sadece onur istedim. Görkemli diyorlarsa bana, öyle gördükleri içindir. Ben sayısını unuttuğum insanın hayatını görkem için kurtarmadım, normal olan onların yaşamalarıydı, bunun için yaptım. Ve yine sayısını unuttuğum kötülüğü engellerken, sadece refleks gösterdim. Hantal bir demir yığını değil, kendi ağırlığında bir mıknatıs olmayı seçti ruhum. Beni büyüten gönlümdür. Açlıktan şapkasındaki tavşanı yemeye çalışan zavallı sihirbazın, şiirsever bir marangoz ustası olmasında katkım olduğu için ne mutlu bana! Çevremi bira şişelerindeki etiketleri sökmeye teşvik ederek, fabrikadaki işçilerin fazla mesai yapmalarına ve böylelikle çocuklarına daha çok meyve almalarına yol açtığım için de ne mutlu bana! Sırf gazetesi daha çok yaşasın diye, kendisine cinayet işlenmiş süsü verdirerek ortadan kaybolan ve yerini sadece benim bildiğim ıssız bir coğrafyada yaşayan gururlu başyazara elimden gelen her türlü yardım ve desteği verdim, evet! Bozuk bisikletleri gizlice onardım, dışardan içi görünen yoksul evlerin önüne kadife perdeler bırakıp kaçtım ve mutsuz balıkçılar için deryanın derinliklerine daldım, evet, evet! Ben yaşadım sadece. Tek başıma. Hiçbir kuruluşta, hiçbir oranda hissem yok, yalnızca hissim var!

Savunma bittiğinde salon alkış halindeydi. Akrep Departmanı fiilen dağılmıştı. Yargıç "Beraat" derken ağlıyor, haykırıyordu. Tuhaf kadın, Vedat Bey'e sarıldı:

- Beni bağışla. Bağışla beni. Adım Açelya, beni bağışla!

- Sizi bağışlıyorum Açelya Hanım!

Akşamsefası

Sokakta

KEMAL GÖKHAN

uzun süren sessizliğe siz hangi kapıdan girerdiniz? dışarıda salyalı bir türkü çalıp, yer yer kaba sesleriyle bağrışıyor işçiler. köylerinin şarkılarıymış önce; sonra kentte söylenmiş...

uzun süren sessizliğe ben kalem - kapıdan giriyorum. boyandıkça kalınlaşan kağıtların kendi dünyalarından taşıdıkları, isli, puslu, sanki karanlık ve rutubetli bir dükkanın, leblebi tozu kavanozlarıyla...

... deterjanların ve bayat teneke kutu bisküilerinin kokusu, kağıtların kendi dünyalarının kokusu...işte bu kapıdan... içerisi dağınık. bir de kap kağıtlarının güneşten solmuş gözün gördüğü yüzü... tokyoların naylonlarını eriten kesif koku...

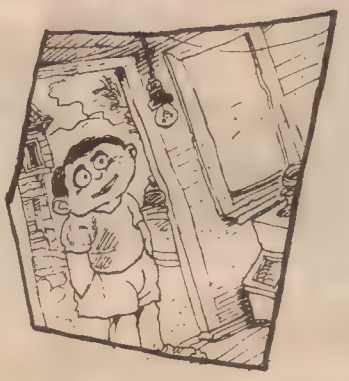

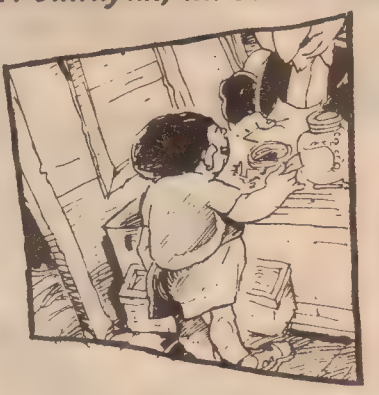

kara yıkıntılarını ömrümün, görmeyeli ne kadar oldu? bana, söylenmeyecek sözleri söyleten, yapmayacaklarımı yaptıran; biliyorum ki şimdi sokakta, yalpalayarak olmayan evine dönmeye çalışan... ve belki de pezevenk ışıkları gözünü alacak, ezilecek ve hiç ama hiç ölmeyecek olan, o, tanrı; yani hayat...

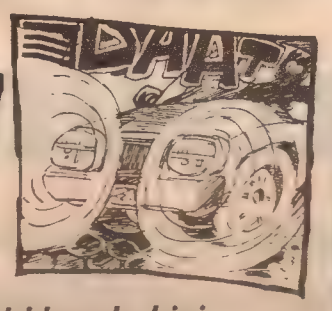

yani, kıyı kayalıklarıyla bizi liğme liğme eden, karanlık çehreli, cinsiyetsiz, saydam ve içine çektikçe, dumana kaynağını unutturan hayat... yani tanrı-zaman, yani geçen zaman... uzun süren sessizliğimin sessiz ve içten pazarlıklı maması ve tüm kapılarını unuttuğum kendime ait küçük tarih... şimdi, ikimiz de sokaktayız... zamanla ben, düşmanımla ben... iki sarhoş... iki birbiri olmayan, iki birbirinden başkası olmayan...

camları pis, kasa olarak kullanılan çekmecenin dibine kimbilir ne vakit yerleştirilmiş rengini unutan cici ambalaj kağıdı...

...durdurup ona yalnızca bakarken... gördüğün kendi gözlerin miydi yoksa? ve korkuyu böyle acı bir yükü ilk kez sırtlarken, zamantanrı da tırtılın yumuşak, tüylü ve yapışkan ayaklarıyla sırtına tırmanmaya başlayacak... çığlık atacaksın:

"cesedimi kağıtlara sarsalar, üstünde yaşamın binbir tadı... uzunlu kısalı öyküler, veciz sözler, köşe yazıları...

sen o kübik taşlı, merdiven yolu takip et. yukarıda dut bahçeleriyle elmalıkların ekşi kokuları. sarı kirli saçları alnına yapışmış o korku kızına, kir içindeki boynunu yakaladığında, her şey bir anda zihnin ortasında kara bir dansa başlamışken, "deli kız"ın donunu elleri kirlenmesin diye tutmak istemezken ve o şey nasıl yapılır, bilmediğin için...

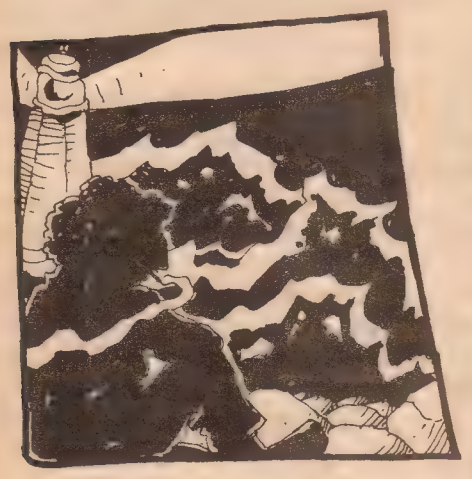

"deli kız"ın kaybolup gittiği bahçede yaz rüzgarı geceyi çağıracak, korkunun kara dili ıslak, değecek boynuna; üşüyeceksin...

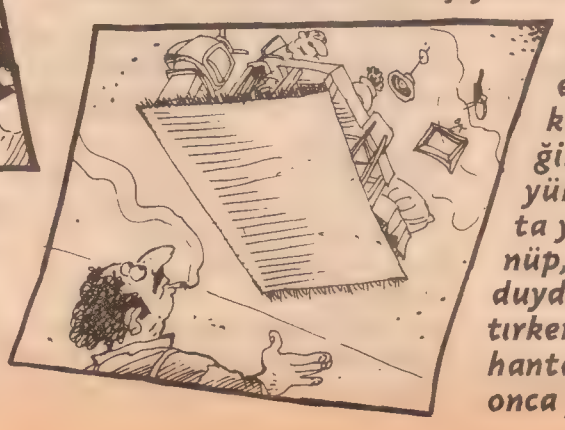

her geriye dönüş, geçmişin yeniden kurgulanışı gibi; elinde şekilden şekile, kokudan kokuya gerçeğini yitiriyor... kentin yüksek evlerinde boşlukta yaşadıklarını düşünüp, onlar için endişe duyduğun insanları anlatırken... göbekli halıların hantal gövdesinde taşınan onca yükü akıl erdiremedin: "bu yükü taşımaz bu boşluk..."

Kemal Gökhan

Akşamsefası

AYÇA ŞEN

Moron Olduğumu Düşünüyorlardı

Gerizekalının beni düşürmesi yetmiyormuş gibi bir de o ince sesiyle kulağımın dibinde panikten bir bağırışı vardı ki, işte o an bir damla gücüm olsaydı ya da bilincim, kalkar bütün gücümle burnunun ortasına yumruğu indiriverirdim.

Hadi bakalım bir yola girdik ki, sonu allah kerim. Nereden girdiğimi bilmiyorum. Bir sabah uyandığımda o yolda yürüyordum. Üstelik o sabah çok kanlı ve sıkıcıydı. Dapdaracık bir yerden çıktım.

Önce ciğerlerimin patladığını sandım. Öyle çok gürültü vardı ki; ne yapacağımı bilemedim. Avaz avaz bağırıyordu herkes. Sonra çok dar, pis kokan, kıpkırmızı, kasıldıkça kısılan bir kanaldan çıkıverdim. Tam dibimde bir kadın derin derin nefes alıyordu. Bir adam da beni elinde tutuyordu. Her tarafım kan revan içindeydi. İğrendim kendimden, içinden çıktığım yerden, kanlı kovalardan, ter kokularından, sırılsıklam saçlardan.

Meğer herkes aynı yerden çıkarmış, bunu sonradan öğrendim. Ve ben bunların hepsini hatırlıyorum. Şimdiye kadar da kimseye anlatmadım. Ama dün gibi hatırlıyorum; ne zaman doğdum, saat kaçtı, annemin gençlik halini, hastane koridorlarını, hemşirenin burnundaki sivilceyi. Bilemiyorum, geçmişimdeki en ufak ayrıntıyı bile hatırladığım için ya çok şanslıyım ya çok şanssız. Bunu henüz hatırlayamadığım gelecek zaman gösterecek.

İşte bu yüzden bir yola girdik allah kerim diyorum ya ben de. Eğer hatırladığım herşeyi anlatmam gerekirse vakit yetmez, zaman kalmaz. Bu yüzden geriye dönüp bakmak istemiyorum. Fotoğraflardan nefret edip, eski arkadaşlarımdan kaçıyorum. Çünkü onlar bana geçmişi hatırlatmaya çalışıyorlar devamlı sanki ben bir an bile unutmuşum gibi.

Kadın sesli bir adam vardı aile dostumuz. Çorapları çok pisti. İşte ben de herhalde üç aylık filandım. Beni sevmek için kucağına alıp tiz sesiyle sevip aradan bir dakika bile geçmeden beyin üstü düşürmüştü. O zaman çok ağlamıştım ama şimdi komik geliyor. Klasikler dizisinden bir olay. Her çocuk bir salağın elinden düşmeli mi? Gerizekalının beni düşürmesi yetmiyormuş gibi bir de o ince sesiyle kulağımın dibinde panikten bir bağırışı vardı ki, işte o an bir damla gücüm olsaydı ya da bilincim, kalkar bütün gücümle burnunun ortasına yumruğu indiriverirdim. Dua etsin ki sadece üç aylık ve yerdeydim. Sonra onun bağırtıları yetmezmiş gibi bir de annemle babamın içeriden yıldırım hızıyla salonda bitivermeleriyle, dünyanın en sıkıntılı anlarından birini yaşadım. Lanet olsun, rahat bırakın da kafamızın acısını sakin sakin dindirelim. Ama anlamıyorlar. Üç aylık bir çocuğun kafası, haşlanmış patates gibidir ve yumuşak olduğu için de hiçbir şey olmaz. Biraz içine gömülür ama zamanla o da plastik topların bastırılmış bölümü nasıl kendi kendine düzelirse aynen öyle olur. Oysa onlar ne yaptı, yok efendim morarmasın diye buzlar sürüldü, doktorlara koşturuldu.

Ben şahsen çocuk sahibi olunca böyle şaklabanlık yapan ebeveynlerden olmak istemiyorum. Laf aramızda kafamın üzerindeki yamukluk da o günden kalmadır. Ayrıca o gün bu gündür de nazara inanırım. O ibne sesli salak, hayat boyu sesi yüzünden hiç bir kadınla evlenemediği için bütün kötü elektriğini küçücük vücuduma bastı. Ahmak!

Aslında hayatımdaki herşeyi hatırlıyor olmam biraz kötü oldu sanırım. Çünkü henüz her yerde adı geçen "beynin daha fazlasını kullanma" nanesini yiyemediğim için altı senede ancak okuma yazmayı öğrendim, liseyi bitirmem içinse bütün sülale elele verip seferberlik ilan etti. Bunu da ilkokul dahil onyedi senede bitirebildim. Biraz moron olduğum konusundaki şüphelerini kıramadım. Çünkü evde sessiz sessiz kardeşlerime annemle bababım "anlayışlı ol evladım, senin kardeşin biraz eksik" dediklerini her seferinde görev yerine getirirmiş gibi duydum. Ama bundan hiçbir zaman tam olarak emin olamadılar. Babamın seneler önce sakladığı dergilerin yerini söyleyip, annemin bir kez tanışıp selam verip de hatırlayamadığı insanların isimlerini, nerede tanıştıklarını ve bilimum gereksiz şeyleri saydığımdan acaba çok mu zeki yoksa çok mu akıllı olduğum konusunda kesin bir yargıya varamadılar. Bilinçaltlarında herşeyin en kötüsü gerçek kabul edildiğinden, içten içten benim moron olduğumu düşünüyorlardı sanırım benim akıl yoksunu akrabalarım. Anne baba demek çok samimileştirir şimdi aramızı. Bir de sizin gözünüzde saygısız damgası yemek istemiyorum anne babama salak diyerek.

Neyse bütün bunların hiçbir ilgisi yok aslında asıl anlatmak istediklerimle. Çünkü asıl anlatmak istediğim sırlar tam beynimin içinde saklı ve yakında kafam patlayacak herşeyi dün gibi hatırlamaktan. Dün yediğim yemeği, babamın nasıl olsa bebektir, hatırlamaz diye eve getirip bacak omuza yaptığı orospu kılıklı kadınları, ağabeyimin dergilere baka baka otuzbir çekişini, bakıcım kadının beni evde yalnız bırakıp kapıcıya çaya gittiğini, ilk söylediğim kelimeyi, attığım ilk adımı, her çocuğun kafayı yardığı sehpanın köşesini ve gerekmeyen diğer şeyleri.

Herşeyi hatırlıyorum. Bana yapılan büyüleri, odama gelen canavarları, peşimden beni öldürmek için takip eden adamları, televizyondan uzaylılarla konuşmalarımızı, deli güllabicilerini, kazandiplerini, börekleri, sivrisineklerin duvarların nerelerinde leşlerinin olduğunu, üzerinden kat kat boya geçse de ya da yeni ölüleri eklense de her yaz üzerlerine. Defolun, gidin, benim hatırlamam caiz değil. Zaten göz bebeklerim bakın yine haşlama oldu. Gırtlağım kesilirken bakın ne kadar da kan fışkırıyor. Ne hoş, sonunda sizin de unutamayacağınız bir sahne yaşattım size. Ömrünüzce unutmayın,

Akşam Sefası

OKTAY GÜZELOĞLU

Beyoğlu'nda garibanın otopsisi yapılmaz

HAY ALLAH NECATİ!

Abi ne kadar streslisin, bak dün akşam çakmağını burada unutmuşsun, buyur" dedi.

Oturduğu yüksek bar sandalyesinden karşısındaki garsonun gözüne karanlık baktı. Garson gözünden vuruldu, kafasını eğdi.

Adam devam etti:

"Sen bu siniri bırak, ben asabi insanları hiç sevmem HAY ALLAH" dedi.

Garson, yine en kibar tavrını takınarak, "Necati Bey, ben sinirli değilim. Yalnızca çakmağınızı iade ediyorum." dedi.

Necati Bey yine karanlık baktı, kafasını iki yana sallayarak cıkcıkladı ve HAY ALLAH, dedi.

Oturduğum yerden dikkatlice izliyordum. Çünkü Necati Abi'yi yakın tanıyordum. Eşinden ayrıldıktan sonra eski mesleği garsonluğu bırakarak, sürekli içki içip kendi kendine konuşur, bazen konuşmaz, yalnızca HAY ALLAH sözcüklü birisi olup çıkmıştı. Ona ne anlatırsan anlat, karşılığı hep HAY ALLAH'tı.

Bir ara lafa girip girmemeyi düşündüm. Sonunda dayanamayıp, "Nasılsın Necati Abi?" diye laf attım. Döndü, benim de yüzüme karanlık baktı, kafasını iki yana cıkcıklayarak HAY ALLAH dedi.

Bu cevabın geleceğini bile bile devam ettim. "Ne var, ne yok abi, görüşemiyoruz." dedim. O hâlâ gözüme baka baka HAY ALLAH diyor, başka bir şey demiyordu. Bu ara garson, çaktırmadan bana bir göz kırparak ayrıldı. Kıskıs gülüyordu. Çünkü marazayı bana devretmişti, gülmesi bundandı, anlıyordum.

"Necati Abi, nerelerdesin? Unuttun bizi." gibi bir sürü boş laflar ettim durdum. Ama gelen cevap hep aynı: HAY ALLAH!.. Sustum, önüme dönüp içkimden bir yudum aldım. Kendi kendime; Tamam, Necati Abi "beyin kilitlenmesi" hastalığına tutulmuş diye düşünürken Necati Abi, önünden geçen aynı garsonu, omzundan iki parmağının ucuyla kavramış, arasıra boşa giden hafif sarhoş tekmelerini savururken gördüm. Tekmeleri savururken de ağzında yine aynı sözcükler: HAY ALLAH!.

Garson, "Necati Bey, lütfen siz de aynı meslekten geliyorsunuz. Bakın ben size nezaketimi bozuyor muyum! Lütfen Necati Bey" diyor, fakat Necati Abi'de cevap yok. O tekmelerine yaşlı at gibi HAY ALLAH, HAY ALLAH diyerek devam ediyordu. Bu ara garsonun sabrı taşmış olacaktı ki, yüksek sesle, "Abi artık yeter! Ayıp oluyor bak!.." diye bağırdı.

Necati Abi'nin önünden içki bardaklarını aldı. Adisyonu önüne koyarak "Hesabı ödeyin ve lütfen dışarı" Necati Abi HAY ALLAH, HAY ALLAH nidalarıyla, zorlukla cebinden paraları çıkarıp hesabı ödedi. Bu sefer de kendisini omuzundan tutup kapı önüne koydular.

Bütün bu olayları bir film gibi takip ediyordum. Canım sıkıldı, ama araya da girmedim. Kendi hesabımı ödeyerek peşinden çıktım. Cadde, geç saat olduğu için ıssızdı, Necati Abi yalpalayarak yürüyordu. Yetişip koluna girdim ve "Birlikte yürüyelim Abi" dedim. Durdu. Yüzüme yine aynı bakışını fırlatarak, HAY ALLAH, dedi. Yürümeye başladık. Benim kafamda başına bir şey gelmesin, soyulmasın... Beyoğlu'nun tehlikeli saatleri gibi düşünceler vardı. O ise, yarısını anladığım, yarısını anlayamadığım sözler ediyor, peşinden de HAY ALLAH diyordu. Evet, evet... Necati Abi "beyin kilitlenmesine" yakalanmıştı.

"Abi be gel, hava güzel, açık havada bir yere oturalım. Birer bira çekelim" dedim. O hâlâ HAY ALLAH diyor, başka şey demiyordu. Açık bir büfeden 4 şişe bira alarak Taksim Parkı civarında boş bir banka oturduk. Yan banklarda garibanlar yatıyordu. Sessiz oturuyorduk. Arkadaşlar rahatsız olmasınlar diye. Yatanlara dikkatlice baktım. Bir bankta iki kişi birbirinin ayakucundan üzerine uzanmış, kafası diğerinin kıçı üzerinde, tehlikede uyuyorlar. Bir diğer bankta ayakkabısının teki yere düşmüş, öbür teki düştü düşecek duruyor. Yerdeki ayakkabının pençeleri önden timsah ağzı gibi açık. Yani çalınacak yanı yok. Kısaca, rahat uyuyorlar. Aman uyanmasınlar!

Alçak sesle konuşuyorum, Necati Abi de zaten HAY ALLAH'ları alçak sesle söylüyor. Demek ki rahatsız etmiyoruz, diye düşünüyorum. İçimden de bu görüntümüze gülüyorum.

Bu arada, "Ben Necati... Kendini biçimleyememiş adam, HAY ALLAH" diye bir ses daha bir şey sormamıştım ama o konuşuyordu. Demek ki "beyin kilidi açılıyordu". Açık hava iyi gelmişti. Cevaplamadım, devam ediyordu.

"Sıfırdan gelip sıfıra yol alan sıfırla giden HAY ALLAH, düşüncelerle beynini yok etmiş adam, HAY ALLAH bir işe yaramamış, kendisi yaralanmış HAY ALLAH!.. Netice; sıfır, elde var sıfır, HAY ALLAH! Toplam eder sıfır, HAY ALLAH!..

Necati Abi'nin beyin kilidi gittikçe açılıyor. Sevindim, ama Necati Abi bunları bana anlatmıyor. Karşı boşluğa konuşuyordu. Birasından bir fırt çekip devam ediyordu. Ben yalnızca dinliyordum.

"Acaba nasıl bir şey yaşamak HAY ALLAH! Bana göre bir şey değil, bir adam –bir fırt daha çekti– HAY ALLAH! Çalışan insanın mücadelesi varolmak HAY ALLAH ya da benim gibi yokolmak HAY ALLAH! Denemede yarar var veya yok HAY ALLAH! İnsanları sevemedim HAY ALLAH! Nefret ettim HAY ALLAH! Sırtım ürperiyor, boş mağara gibiyim HAY ALLAH! İçimde kertenkeleler, çıyanlar var, yok-yok HAY ALLAH! Olsa, beni ısırır, sokarlardı. Kendime gelirdim. Belki akrebim ve sonunda kendimi sokacağım HAY ALLAH!" Üst üste iki fırt, iki fırt daha çekerek şişeyi bitirdi, yere vurdu, peşinden bu sefer yüksek sesle HAY ALLAH! diye bağırdı. Beyin kilidi tamamen açılmıştı. Bu seslere etrafımızdaki bank sakinleri fırlayarak uyandılar. Mırıltılar: N'oluyor yaa... Ne o babalar, ne var, ne ALLAH'ı... Sarhoşsan ilerle de uyuyalım gibi laflar. Konuşanın sesi daha sarhoşluğu atamamış tonda argoydu. Bu arada diğer garibanın yerdeki timsah ağzı gibi açık ayakkabısını sanki çalacaklarmış gibi aceleyle ayağına geçirdiğini farkettim, güldüm. Gülerek, "Tamam tamam kardeşim, özür dileriz." dedim. Necati Abi hâlâ konuşulanlara tek cevap veriyor: HAY ALLAH!

Kolundan tutup kaldırdım, aman kilit açılmışken gidelim diyorum. Bank sakinlerinden tekrar özürler dileyerek Necati Abi'yi evine götürürken sevincim yarıda kaldı. Çünkü yine yalnızca HAY ALLAH demeye başladı. Başka şey yok, demek tekrar kilitlendi. Neyse, evine soktum, ayrıldım, bir soluklandım. Yorulmuşum. Bu sefer de ben bütün bu olaylardan etkilenmiş olacağım ki, HAY ALLAH, HAY ALLAH diye diye, doğruca yatmaya...

TARIK TOLUNAY

Kabak Necmettin

Belki istemediğimiz, kabullenemediğimiz bir şeydir ama bazı insanlar hiç tanışıklığımız olmasa da hayatımızda önemli yer tutarlar... İktidarımızdakiler... Parti liderleri... Hangimiz geleceğimizin teslim edildiği bu insanların icraatlerini, yönelimlerini ve yaşantılarını merak etmiyoruz ki?. Bu kaygılı merak haksız değil... Adamlar hayatımız hakkında sürekli karar almaktalar...

Onların siyasal kimlikleri yanında özel yaşantıları da bir sektördür günümüzde... Tv haberlerinin, gazete sütunlarının önemli bir bölümü bu önemli (!) politik şahsiyetlerin özel yaşantılarındaki önemsiz gelişmelere ayrılmıyor mu? Çillerin kuşburnu çayını, Mesut Yılmaz'ın karpuz yiyişini Demirel'in merdivenden düşüşünü bilmeyenimiz var mı?.

ÖHHÖ!. ÖHHÖÖÖ!

NE OLDU SAYIN ÇİLLER? HASTA MISINIZ?.

HIMM. BİRAZ ÜŞÜTMÜŞÜM HERHALDE!

Günümüz haberciliğinin değişmez kıstası "Reating" bile bir kaygı değildir "haberci"lerimiz için...

KOŞUN ARKADAŞLAR, HEMEN YAYINA YETİŞTİRELİM!.

"Araştırmacı gazeteci"lerimiz parti liderlerinin yaşamlarını delik deşik ederek evlerimize kadar servis yapıyorlar... Tabii ki politikacı ile aralarındaki çıkar ilişkisinin, yaratılan imajın süzgecinden geçirerek...

SAYIN SEYİRCİLER, ŞİMDİ ALDIĞIMIZ BİR HABERE GÖRE TANSU ÇİLLER AĞIR BİR ŞEKİLDE HASTALANMIŞ... HEMEN ANKARA'YA BAĞLANIYORUZ... ALO!.. TANIKLIT... SÖYLER MİSİN TANSU HANIM KAÇ KERE ÖKSÜRDÜ? ŞİDDETLİ ÖKSÜRDÜ?. BORSANIN DURUMU NEDİR?.

Geçenlerde elime geçen bir fotoğraf ve beraberindeki birkaç bilgi bana araştırmacı gazeteciliğin her zaman geçer akçesi "halkı bilgilendirme görevi" ni hatırlattı... Neden olmasın! Dedim ve ilk "araştırmacı çizgi öykü"mü belgeleriyle çizdim... TARIK TOLUNAY

Yıl 1994... Bir ev... Televizyonda Uğur Dündar'ın "İşte Hayatınız" adlı programı... Konuk, o dönemin muhalefet partisi lideri Necmettin Erbakan...

HOŞGELDİNİZ SAYIN ERBAKAN!.

OĞLUM AÇ BAKİYİM ŞU TELEVİZYONUN SESİNİ BİRAZ! NE DİYECEK BU ADAM?.

SAYIN ERBAKAN, İSTERSENİZ ÇOCUKLUĞUNUZDAN BAŞLAYALIM...

EFENDİM, İLKOKULU 30'LU YILLARDA TRABZON'DA OKUDUM!..

AAA!.. 30'LU YILLARDA MI?. TRABZONDA'MI?.. AMA, BEN DE... NECMETTİN... SANKİ HATIRLIYOR GİBİYİM!..

Hatta hiç unutmam, zarif bir çocuk olduğum için arkadaşlarım "Kuş Necmettin" derlerdi...

ŞİMDİ HATIRLADIM!.. KABAK NECMETTİN!.. BU BİZİM KABAK NECMETTİN!..

EEE!.. BİR DE ÖVÜNMEK GİBİ OLMASIN AMA, SINIF BİRİNCİSİYDİM BEN!..

YALANCI!.. SINIF BİRİNCİSİ BENDİM BİR KERE! YALANCI KABAK!..

Evet... Yukarıda çizdiğimiz kareler aynen yaşanmıştır... Yaşlı teyzenin Pekiyi'lerle dolu karnesi elimizdedir. Aşağıdaki fotoğraf 1935-1936 öğretim yılında Trabzon Gazi ilkokulu'nun bahçesinde çekilmiştir. O yılların Necmettin'i kesinlikle kuş gibi zarif, birinci olacak kadar da çalışkan değildi... Yanda büyütülmüş fotoğrafını yayınladığımız Küçük Necmettin'in fotoğraftan tahlilini size bırakıyoruz...

60'lı, 70'li, 80'li yılların uslanmaz muhalifi, 90'lı yılların iktidarı bu adam "Allah'ın onun için çizdiği kaderi" politika için istediği gibi eğip büküyor... Kendi "resmi tercih"ini yazmaya çalışıyor... Ama unutmasın ki bu ülkenin "her türlü haksızlığın peşinde" olan, "tüyü bitmemiş yetimin hakkını" kimseye yedirmeyen araştırmacı çizgi öykücüleri var... Yalanlarına devam ettikçe ellerimiz yakalarındadır...

BU DA BÖYLE BİLİNE!..

AKŞAMSETASI

TURGAY NAR

Uğurlu: "Devletten Geçinmek Hep İçime Dokundu"

- Çocukluğunuz...

- Toroslar'da Hadim'de doğmuşum... Beni Hadimî Hazretleri'ne satmışlar... Bir gün oralara mutlaka gidip Hadimî Hazretleri'ne teşekkür etmem lazım. Hadim'deki yıllarımızdan hatırladığım, nenemin belime bağladığı bez çantaya doldurdukları kuru üzümler... Çocukluğumda neredeyse sadece kuru üzümle beslenmişim. Arada sırada su ve bisküvi... İki ablam, bir ağabeyim, bir de kardeşim Mustafa ve ben, beş kardeşiz... Annem, babam, beş de biz ve nenem, sekiz kişilik bir aileydik. Anadolu'da gezmediğimiz yer kalmadı. Babamın vazifesi gereği her tayin edildiği yere önce babam gider, ev tutardı, sonra da nenem eşyaları toplar, bizi sarmalar, yola revan olurduk. Nenemin gönlümdeki yeri bir başkadır. Beni sevdiğinden mi, yoksa ona benzediğimden mi bilmiyorum. Eski bir aile fotoğrafına bakarken karım, bu resimde niye siyah eşarp takmışsın, dedi. Ben de, "o nenem, ben şortlu olan küçük çocuğum" dediğimi hatırlıyorum. Karaman yılları belleğimden çıkmaz.

- Tiyatroyla ilk buluşmanız nasıl oldu?

- Konya, Karaman'da oturuyorduk. Bir gün çadır tiyatrosu ile bir ip cambazı geldi. işte o ip cambazını unutamam. "Oy dingala" eşliğinde, elinde dengesini sağlayan uzun sopası, ip üzerinde yürüdü. Büyülendim. Hele bir uçtan öbür uca geçtiğinde, her selam verdiğindeki alkışları hiç unutmadım. Bana sıklıkla hangi rollerden etkilendiğimi sorarlar. Bilmezler ki hangi rolü oynamış olursam olayım, sonundaki alkışlardan hep Karaman'daki ip cambazıdır içimdeki o selamı veren.

- Öğrencilik... Nerelerde okudunuz? Çocukluk şehirlerinden neler anımsıyorsunuz?

- Armutlu'ya bir kamyon arkasında, brandaların altında gidişimizi hatırlıyorum. Nenem haşlanmış tavukları Mudanya'ya kadar sakladı. Orada açtığımızda da kokmuşlardı, yiyemedik. Armutlu'da çok çocuklu aileye kimse ev vermek istemedi. Sonunda dondurmacı bize evini kiraladı. Sahildeki kır kahvesinde annemin hıçkıra hıçkıra ağladığını hatırlıyorum. Sonra ablalarım okula rahat gitsinler diye babam Gemlik'te de bir ev tuttu. Ama ablalarım daha sonra evlenmeyi tercih ettiler. Düğünleri muhteşem oldu. Babamın ev alma hayali her düğünle ertelendi. Babam emekli olduktan sonra sağlık kabini açtı, son durakBursa'da... Bir arsa almıştı ve bir ev yapmaya kararlıydı. Bu sefer de torununun sünnet düğünü çıktı. Babam yine ev sahibi olamadı. Ordan oraya taşınmalar, para sıkıntıları ve düğünlerle geçti çocukluğum. Liseyi Bolu'da okudum. Çalışkan bir öğrenciydim. Resim yapmayı çok seviyordum. Uzun bir süre Kur'an kursuna da gittim. Kurstan sonra çay ve poğaça verirlerdi, İki-üç kere hatim indirdim. Liseden sonra Gazi Eğitim Resim Bölümü'nü kazandım. Ressam olacaktım. Ama çok masraflı bir bölümdü. Gidemedim. Çalışmaya başladım. Önce avukat yanında, sonra pastanede garsonluk ve masuracılık.

- Ya tiyatro eğitimi?

- Devlet Tiyatrosu'nun açtığı kurs imtihanlarına bir arkadaşımı yüreklendirmek için gittim. Beni de imtihana katılıyor sandılar, imtihan ettiler. Ses etmedim... Ben kazandım arkadaşım kaldı... Giriş formumu sonra doldurdum. Figüranlık yaptım Bursa'da. Sonra leyli meccani, konservatuar yüksek bölümüne, Ankara'ya gittim. Cüneyt Gökçer'in benim konservatuar yüksek bölümünde okuyabilmem için ciddi çabaları oldu.

- Sizin bir de Devlet Tiyatroları serüveniniz var. Hem de uzun bir süre..

- 14 yıl Devlet Tiyatroları'nda hizmet verdim. Borcumu ödediğime kanaat getirdiğim an bıraktım. Devletten geçinmek hep içime dokunmuştur. Halbuki herkes geçiniyor. Devlet Tiyatroları'nda hep oynadım. Boş oturduğumu hatırlamıyorum. Maaşlarım hep çeşitli nedenlerden kesilirdi. İpe sapa gelmeyen, gerçeğe dayanmayan cezalarla maaşımı hep kestiler. Savunmalarım dikkate alınmadı. Bakıyorum şimdi, benim yaptıklarım ceza sayılmıyor. Sanatımdan başka iş yapmadım. Halbuki şimdi meyhanecilik, prodüksiyon amirliği yapanlar bile var. Oyunculuğun altında hiçbir iş yapmam.

- Belki de çocukluğunuzda aile bağlarının sıkı olmasından gelen bir alışkanlıkla ev ortamını seviyorsunuz. Eşiniz, oğlunuz, piyanonuz ve siz... Ha, bu arada iyi de piyano çaldığınızı biliyoruz.

- Askerliğimi sekiz ay jandarma eri olarak yaptım. Oğlum yeni doğmuşt, parasızdık. Bir an evvel vatan borcunu ödemek için yedek subaylık hakkımdan vazgeçip, sekiz ay er olarak yaptım. Evlenmeden önce karım, askerlik meselesini halletmemi şart koştu. Ben de gidip teslim oldum. Bu tuhaf kadın, askerliğini yapmamış adama varmam, dedi. Halbuki birinci eşim bunu sorun etmemişti. O da Devlet Tiyatrosu'nda sanatçı idi. Çocuğumuz olmadan dostça ayrıldık. Kendisini hâlâ sevgi ve saygıyla hatırlarım. İkinci eşimden bir oğlum oldu. İkinci eşim yazıyor. Kadınların yazanı tehlikelidir, belge bırakırlar. Tehlikeyi de severim. 12 yıldır beraberiz. Üç yıl önce piyano derslerine başladım. Paramız olduğunda ilk iş piyano aldık. Oğlumla ders almaya başladık. Piyano çalabiliyorum. Konser verecek kadar değil ama... Sezen Aksu için çalmak isterim. Belki duygulanır, bayılır!.. Oğlum Orhan, bu yıl beşinci sınıfta. Onunla ders çalışıyoruz. Anadolu ve Büyük Selçuklular'ı su gibi biliyorum. İsteyen karışık sorabilir... Oğlum da ben de Fenerbahçeliyiz.

- Bir oyuncu olarak çağla, toplumla, kendinlize nasıl bir hesaplaşma içindesiniz?

- Oyunculuk illüzyon yakalama sanatıdır. Ya yakalarsı oyuncu olursun, ya da yakalayamazsın kendini oyuncu diye yutturursun. Ama sen asla yutmazsın. Bu nasıl mı olur? Yutturucu jeneratörler devreye girer. Tıpkı ışıkların kesik olduğu ortamlardaki gibi. Her yer karanlıktır ama kör ışıkta asansörler kör karanlıklara inip çıkar. Bu zaman zaman reklam, promosyon, yersiz övgülerdir. Dar çevrenin kayırmaları ne sanatçıyı ne de sanatı hiçbir yere götürmez. Kendi adıma uzak durmaya çalışırım. Kompösto tarifi ile gündemde kalmak bana göre iş değil... Sanat sıradanlık kaldırmaz. Tehlikeli bir oyun olur. Sonra seyirci ürker ve kaçar. Kaçanları geri getirmek zordur. Üstelik çok büyük sorumluluk işidir. Oyuncu oyunculuk üzerine, yazar yazarlık üzerine konuşmak yerine oynamalı ve yazmalıdır. İşi yapmak yerine mıncıklamak esası kaybettirir. Reklam uğruna seyirci ile sanat eseri arasında ayılmalar, bayılmalar, dikkat çekmek uğruna işin özünden uzaklaştırıcı resimler sanatı hançerlemektir. Çalışan nüfusun yüzde sekseninin mesleksiz olduğu bir toplumda, uğraşlarla mesleklerin kavram kargaşası içinde ve 12 milyon insanın fakirlik sınırı altında olduğu bir ülkede hedef kitleyi saptayarak sanat yapılabilir mi? Televizyonların içine düştüğü hiçliğe düşme tehlikesi yok mudur? Bunu tartışmak lazım. Karşı çıkılacak pek çok şey sanatçının omuzlarında...Ben kendi payıma düşeni fazlasıyla yaptım, yapıyorum. İşin bir de ethik yönü var, unutmamak lazım. Düşman bile insandır. Güce karşı çıkar sanatçı. Korksa da, korkmasa da bunu yapmak zorundadır. Emekli paşalarla dalga geçmenin anlamı gecikmiş itirazdan öteye gidemez. Sonsuzun ne olduğunun peşindeyim. Her sanatçı bunu yakalamak ister. Ülkemdeki aptallıkları gördükçe sonsuzun anlamını kavramaya başladım. Başka türlü olsun isterdim. Çöplük oyununda oynadım, çünkü oynamak istedim. Başka hiçbir nedeni yok... Ne para, ne de şöhret vardı arksında... Yalnızca sanat vardı...

Akşamsefası

Hem naifim, hem üstün!

SENEM A. ERTÜRK

Koca, kıllı adamların konuşmalarından Manisa diye bir yere gittiğimizi anladım. O evin içine girişim bunun birkaç gün sonrasıydı.

Son yolculuğumun, arka taraftaki oturma odasında, koltuğun üzerindeki leğenin içinde başlayacağını hiç tahmin etmezdim. Benim tasarladığım, çok daha sıradan bir yokolma hikayesiydi. Bir pazar tezgahında ya da manav kasasında, vatandaşın yaptığı alışverişle başlayıp, sofraya konulan ya da ikram edilen meyve tabağında son bulacak bir yokolma serüveni.

Dedim ya, hiç tahmin etmemiştim gıdıklanacağımı, tatlı tatlı canımın yanacağını. İlk adım, anneanneyle dedenin evlatları ve torunlarıyla sobanın çıtırtılarının fonunda yediği keyifli yemeğin bitiminde, sıranın meyveye gelmesiyle atıldı. Masadakiler ikinci büyüğü yarılamışlardı. Dünyevi maddelerin aracılığıyla maneviyatlarındaki tatlanışlar gecenin başından beri yükselerek, dile dönüşüyordu. Bu dönüşme benim kulağıma kahkahalar ve sevgi sözcükleriyle ulaşıyordu. Hayatta biraz daha kalırım, diyordum. Yani sona erişimin bu kadar kısa sürede gerçekleşeceği kurgularıma çok tersti.

Gecenin başlarında herşeyi çok net duyamıyordum. Çünkü leğenin iyice altındaydı yerim. Ama daha onlar ana yemeklerine geçmeden, iki haylaz erkek torun sofrayı terkedip, hareketlenmeye ve zarar verici olmaya başlamışlardı. Kendilerine seçtikleri oyuncaklar da, leğenin üstündeki dört hemcinsimdi. Onlar çocukların ellerinde havaya zıplamaya gidince, ben üstteki meyve oldum. Böylece salondaki sesleri ve kalabalığın elektriğini iyice duymaya başladım. Bulunduğumuz odayla salon arasında koridor vardı. Ama mutfak, yanımızdaki odaydı. Oraya sıkça gelip giden anneanne, kızı ve gelinleri bir anlamda içeride olup bitenleri öğrenmem için kaynak işlevi görüyorlardı. Yani sıranın ne zaman bana geleceğini, sonumun ne zaman başlayacağını, ne zaman salondaki masada yerimi alacağımı...

Kendi evimden ayrılışım ekim ortalarıydı. En yüksek dalda oluşumu bir şans sayıyordum. İnsanların beni koparmaya boyları yetemez, diyordum. Ama adem soyunun pratik aklını her küçük sorunda devreye sokmaktan çekinmediğini unutmuşum. Getirilen merdivenle ağacın biriciği olan ben, o koca kelterin üzerinde yerimi aldım. Oradan, yapacağımız uzun yolculuktaki mekanıma yerleştim. Kamyonun kasasında, şoför mahallinin hemen üstündeydim. Koca, kıllı adamların konuşmalarından Manisa diye bir yere gittiğimizi anladım. O evin içine girişim bunun birkaç gün sonrasıydı.

Anneanne, ilk gün bizi buzdolabında tuttu. Aramızdan bazıları içlerinde oluşmaya başlayan buz kristallerinin onları rahatsız ettiğinden yakınmaya başlamıştı ki; anneanne bizi buzdolabından alıp yandaki odada, koltuğun üstündeki leğenin içine boşalttı. Altta kalan en yaşlımızdı. Boşaltma sırasında en alt noktasından kötü bir darbe aldı. Ezilen hücrelerinin suyu bana kadar ulaştı. Duyduğum ıslaklık organizmamı rahatsız ediyordu. O da çok acı çekiyordu.

Herşeyi bilen ve herşeyin farkında olan ben hem naiflik maskemle aralarında yeniden tohuma dönüşeceğim günü bekliyordum, susuyordum; hem de ilahi yanımla tüm olup bitenleri varoluşumla beraber bana verilen güçle çözümlüyor, anlamlandırıyordum. Çizdiğim dünya tabloları sıradan felsefi hayat resimleri değildi. Bunu durmadan söylemeliyim: Ben biriciğim. Tohumumdan getirdiğim ilahi güçle –ya da siz ona doğuştan kazanılmış idealar da diyebilirsiniz– ne olup bittiğini bir görüp, bir anlatıp yine başlangıcıma geri döneceğim. Ama bu dönüşteki son durağın bünyeme acıyı ve zevki aynı anda bir çocuğun ilgili bakışları altında tattıracağı kısacık dünya seyahatimde son düşüneceğim şey olurdu. Zaten bu seyahat de son oldu. Benim sonum yani...

Salondan en çok dedenin attığı iştahlı ve kocaman kahkahalarının sesi geliyordu. Pek neşeli, tam bir keyif adamıydı. Ortalarda dolaşan bir kız sesi vardı ki; sesini duyduğum anda, duyduğum yerden başka bir yere ulaşmış oluyordu. Bir dedesinin yanında çığlıklarla şarkı söylüyor, bir mutfaktaki annesinin eteğini çekiştirip, bulaşık leğenindeki köpükleri karıştırarak "ben durulayayım mı?" diye ısrar ediyordu. Tam bir hayat delisiydi ama farkında değildi. Henüz değildi. Henüz tüm yaşamı boyunca sömürünceye dek, hayatı nefesleyeceğinin farkında değildi. Bir yandan kuzenlerini ve kardeşini himayesi altına alıp onlara liderlik masalları anlatırken öte yandan dedesinin, dayısının ve babasının içkilerini tabaklarında kalan son mezelerle yudumlayışlarına tanıklık ediyordu. Bu tanıklık sırasında, orta yerinde yakaladığı av hikayelerini, anı tazelemelerini, o bitmez tükenmez soru cümleleriyle altüst ediyordu. Ama tüm masadakiler, herşeye rağmen onu hayranlık yüklü gözlerle izliyorlar, onun varlık sebebinde söz sahibi olmanın zevkini çıkarıyorlardı. En çok yedi-sekiz yaşında olan bu küçük kız evin biriciği olduğunun fazlasıyla farkındaydı. Üzerindeki ukalalık ve hoşnut edici şımarıklık benim bile ilgimi çekmeyi başardı. Üstün sezgilerimi kullanmadan bile bu kıvırcık yumurcağın en çok dedeye hayran olduğunu anladım. Hayranlığını hem bakışları, hem dokunmaları hem de sözcükleriyle ısrarla belli ediyordu. Karşılığında dedesinin onu her kucaklayışında inanılmaz sevinç gösterileri çevresinde sobanın başında, koridorda yüksek sesle birbirlerine mutlulukla alakalı bir sürü cümleler sarfediyorlardı.

Ardından, sonumun başlatıcısı şahsı olan anneanne, beni ve birkaç hemcinsimi bir tepsiye koyup masadakilere sundu. İşte o an salonu gördüm. Bitişimin mekanını. arka oda karanlıktı, buraya gelmekle ışığa kavuştum. Bu ışık beni pek memnun etmişti. Hatta salondaki insanlardan hangisinin ya da hangilerinin ağzında dilimlerin ve hücrelerimin parçalanacağına dair tahmin oyunu bile oynamıştım.

Kıvırcık yumurcak, yanımdaki hemcinsimi götürüp annesine verdi. Annesi, onun kabuklarını tek hareketle bünyesinden sıyırıp dilimleri üç yeğenine pay etti. Ben masanın üzerinden onları izleyerek, sona adım adım gidiyordum. Ama herşeyin öyle üstünde, öyle farkındaydım ki, hissettiklerim ne korku, ne endişeydi. Sadece an be an ilkliğime dönüş sürecimin keyfini çıkarıyordum. Masada bana ilk el süren, evin en saygıdeğeri, dede oldu. Üzerimde o saçma ve acı verici numaraları yapmayacaktı, eğer küçük kız dedesinin omzuna çıkıp oturmasaydı. En ikna edici ses tonuyla "dedeciğim, yine yapalım mı?, N'olur, hadi yine bize baksın, sigara da içsin!" gibi cümlelerle bağırıp duruyordu. Bahsettiği neydi, benimle ilgisi var mıydı, sigarayı yalnız insanlar içerdi, bu kız ne demek istiyordu?

Dede bıçağı eline alınca mutlak beklenen, sıradan sonuma eriştiğimi sanmıştım. Ama öyle olmadı. Yani dede torununu kırmadı. Onun dediklerini yaptı. Daha önce de başkaları bu işkenceyi yaşamış anlaşılan. Ben ilk değilim. Önce elindeki bıçakla kabuğumdan küçük, üçgen bir parça kesti. Hem canım acıyor, hem de gıdıklanıyordum. Hücrelerim yağmalanmış, ilk darbede sularım sızmaya başlamıştı. Onun yanında, aynı büyüklükte bir üçgen yontu daha. Sonra bu ikisinin arasında, daha altta bir küçük parça ayrıldı dış yüzeyimden. Son darbeyi iyice alt noktama yakın bir yerlerden, en büyük bıçak hareketiyle aldım. Dede beni parçalarken o zıpzıp kız "Aa, bana benzedi, gözünün biri daha büyük, değil mi? Ağzı kocaman olsun!" diyerek mutlu mutlu bağırıyordu. Benim duyumsadıklarımsa kaşıntı, acı, gıdıklanma, zevk gibi ruhi ivmelerden oluşuyordu. Ve tabii ki büyük şaşkınlık! Ne olduğunu, bana ne yaptıklarını hâlâ anlamlandıramamıştım. Yüzeyimin orasında burasında irili ufaklı delikler açılıyordu ve bu delikler bir kızın giderek daha neşelenmesini sağlıyodu. Benki, birtaneydim, özeldim, saf bilinçtim, üstten bakıştım, farkında oluştum; ben bile üzerimde oynadıkları bu oyunu hayretler içinde izliyor, sonunda beni neye benzeteceklerini merak ediyordum.

Olan oldu. Ben tohumuma döneceğim sıradan sonumu tasarlarken, onlar, dedetorun beni kendi soylarına benzetmeye kalkışmışlardı. Hem bu soyun bir maketi olmuştum, hem de sigara içiyordum. Karşı koymamam gerektiğinden, bu yoğun duygu karmaşasında sabırla bitişimi bekliyordum. Kabuğumdan kestikleri ilk ikisi gözlerim, sonraki burnum, alttaki büyük parça da ağzımmış. O delikten içeriye bir de sigara soktular. Sonra beni salonun en görünen yerine koyup seyretmeye başladılar. Kız bununla da yetinmedi, dedesindeki bıçağı kapıp üst noktama yakın bir yerlerden yatay bir kesit daha aldı. Bu da şapkaymış, hiç şapkasız olur muymuş!.. Bunun adı can yanmasıydı. Parçalanan her yanım yüceliğimden yitirdiğim bir adım sayılırdı. Acı çekiyordum ve bu insan soyunu mutlu ediyordu.

Bir süre beni öylece izlediler. Kız güldü, durup durup dedesinin kelini öptü. Herşeyin farkındaydım, en bilendim. Hem de en şanssız. Bu kadar özel olmamın bir armağanıydı bu özel bitiş galiba.

Sonra küçük kız bu seyirliği de tüketti. İnsan yüzünü dağıttı, kabuğumu parçaladı. Her dilimimi bir başkasına verdi. Ben de bittim.

Topu topu yirmi dakika sürdü. Şaşkınlık, hayret, bocalama. Sonunda en yetkinliğimle tohumuma geri döndüm. Üzerime düşen, ilk varlığımla bana yüklenen ayrımı dünyaya taşıyıp, bu gözle ne yapıp ettiklerini izlemekti. Dünyada tüm olup bitenleri biliyordum, ama sessizdim. Sadece gözleyip anlattım.

Bana tüm yaptıklarına rağmen en çok dedeyle küçük kıvırcığı ayrımsadım. Farklıydılar, sıyrılıyorlardı.

Herşeyi nasıl mı biliyorum? Dedim ya, varlığımın başlangıcında çekirdeğime yüklendi tüm olup bitenler. En yetkin halde varolmaya başladım. Bundan bir şey yitirmeden de(!) bu süreci tamamladım. Sonun verdiği süprize rağmen....

Şimdi nerede, ne mi yapıyorum? Bundan hiç bahsedemem işte. Dünyadaki formum bir meyve içindeydi. Ulu bir yaratıydım ben. Şu an nerede olduğumu size anlatamam. O zaman düşgücünüzün en büyük desteği, tasarımlarınızı yerle bir edebilirim. Sonra siz ne yaparsınız?.. Kurgulamaya devam edin.

Tabii ki tüm gördüklerim bu kadar değil. Yeniden dile gelip size başka hayat dilimleri de sunabilirim. Beni yalnızca ilahi bir portakal olarak hatırlayın, olur mu? Sizle eğlenen, yaptıklarınızı izleyen, ulu, yetkin, erkli bir portakal işte!..

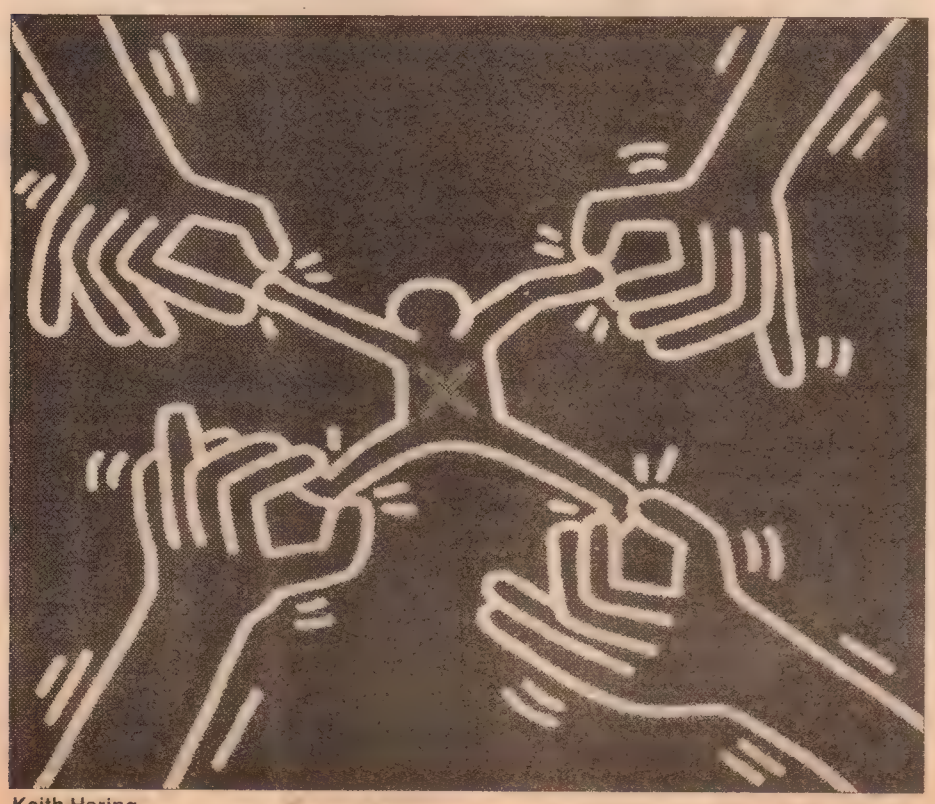

Keith Haring

Akşamsefası

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, sabahları sıcak çorba bulundurma geleneğinin eriyip gitmesine seyirci mi kalacağız?

Onca şey tükenip gitti, hepsine seyirci kaldık. Sabahları sıcak çorba bulundurma geleneğinin tükenişine mi başkaldıracağız? Bu gelenek de, bir çorba kasesinin üzerinden savrulup yiten buharlar gibi yok olacak. Kabul etmek zor, ama öyle. Ne acı...

Yalnız, esas mevzumuza geçmeden bir noktaya açıklık getirmek isterim. Bakkallara yönelik cinsel taciz olayları, benim en hassas olduğum meselelerden biridir. Bu hassasiyetimi yazılarımda sık sık vurgulamam, korkarım ki, biraz yanlış anlaşılmış. Ben bu meselenin üzerinde duruyorsam, kötü niyetimden değil bakkallık mesleğine yönelik sevgim ve saygımdandır. Kaldı ki, Türkiye Bakkallar ve Bayiler Federasyonu Başkanı Bendevi Palandöken Bey'i her televizyona çıkışında özel bir merak ve zevkle izlerim. Son ekmek tartışmalarında Bendevi Bey'in ekranlardan uzak tutulmasını manidar karşıladığımı da ayrıca belirtmek durumundayım. Neyse...

Merak etmeyiniz, birazdan sadede geleceğim. Fakat sıcak çorba mevzuundan önce sıcak meşrubat mevzuuna da değinmemiz gerektiği kanaatindeyim. Temmuz sıcağında, afedersiniz, hamam suyu gibi kola, gazoz, su vs. satıp "Soğuk mu?" sorusuna da "Normal..." cevabını veren esnaf kardeşlerimizin varlığı, hepimizin malumu. Bakınız, enteresandır, bu davranış biçiminin Türkiye sınırları dahilindeki tüm il ve ilçelerde görülmesinden fevkalade etkilenen bir dostum bir gün beni aradı. "İstanbul'da, Antalya'da, Uşak'ta, Kars'ta... Her yerde var bunlardan" dedi, "Ahdettim, bu lafı kimin çıkardığını bulacağım. Bakalım 'Normal abi!' lafı kimden çıkmış da bütün memlekete yayılmış." Kendisine bunun beyhude bir çaba olduğunu ifade ettiysem de beni dinlemedi ve inanır mısınız, tam iki yıllık bir çabanın ardından ilgili şahısa ulaşmayı başardı. Küçük bir Anadolu kasabasında büfe işletmekte olan şahıs, kabahatini inkar etmemiş. Vaktiyle İstanbul'da ekmek kavgası verdiğini, "Normal..." cevabını da Eminönü Meydanı'ndaki bir büfede çalışırken esnaf dağarcığına kazandırdığını kabullenmiş. İş bununla kalsa iyi. "Kusura bakma" yerine "Kusura bamya", "Ne var ne yok?" yerine "Ne var ne çok?" deme esprileri de bu adamcağızın eserleriymiş. Tabii ki diğerleri için yapacak bir şey yoktu ancak arkadaşım "Normal..." meselesinin peşini bırakmadı ve olayı bir gazetenin tüketici köşesine kadar götürdü. Maalesef bir netice alamadı. O sırada "Birol Kundura üzmedi" haberiyle meşgul olan gazeteci hanım, arkadaşımla pek ilgilenmemiş. Esasen, yapılabilecek fazla bir şey de yoktu galiba.

Gazetelerin tüketici köşelerini hazırlayan dostlarımızın pek ağır bir yük üstlendiklerini bilmeyen bir insan da değilim zaten. Hicap duyarak naklediyorum, seyrettiği porno filmdeki erkeğin performansını beğenmeyenlerden tutun, "Abla, mal kafa yapmadı" diyerek uyuşturucu aldığı

torbacıyı şikayet edenlere kadar çeşit çeşit insanlarla muhatap olmak durumunda kalıyorlar. Hatta, tesadüf eseri şöyle bir hadiseye de şahit olmuştum: Tüketicimiz, bir saksı çiçeği alıyor. Çiçekçi de, satışı yaparken, çiçeklerin konuşmadan etkilendiklerini, onlarla konuşulursa daha çabuk büyüdüklerini, daha kolay açtıklarını söylüyor. Tahmin ediyorum, tüketicimiz çiçek bakımından pek anlamayan bir yapının insanıydı; çiçek bir türlü büyümüyor, kurumaya yüz tutuyor. Uzatmayalım, elinde çiçekle gazetenin tüketici servisine başvuran şahıs pek asabi bir haldeydi. "Güzellikle konuştum, olmadı. Ağır kelime konuştum, olmadı. Gönlünü aldım, olmadı; kalbini kırdım, olmadı. En sonunda çektim bir kenara, konuştum; yine büyümedi. Benim hakkımı kim koruyacak?" diyerek şikayette bulundu. İşin güzel tarafı, tüketici servisindeki arkadaşlar yine de meseleyle ilgilenmişler ve hadiseyi "Begonya Çiçekçilik üzmedi" yazısıyla noktalama başarısını göstermişlerdi.

Enteresandır, laf nereden nereye geliyor. "Çektim bir kenara, konuştum" lafını naklettim de, yakın zamanda elime geçen bir araştırmayı hatırladım. Bu araştımanın sonuçlarına göre, 30-40 yaş grubundaki erkeklerin yüzde 93.7'sinden yılda en az bir kez "Sen şunu bir kenara çekip konuşuver" ricasında bulunuluyor. Bu oran, 40 yaş üzeri grubunda yüzde 97.4'e çıkıyor. Bir kenara çekilip konuşulacak "şu grubunun yüzde 67.2'sini 14-20 yaş arasında gençler; yüzde 8.1'ini alkole, yüzde 7.6'sını kumara, yüzde 7.4'ünü de, afedersiniz, uçkuruna düşkün olanlar oluşturuyor. "Diğerleri'nin oranı ise yüzde 9.7...

Bakınız, başka mevzulara daldık, esas meselemize gelemedik. Bir zamanlar bu ülkede güneş, önce çorba kazanlarının içine doğardı. Her çarşıda en az on tane sabahları sıcak çorba bulunduran dükkana rastlardınız. Şimdi ise, bir caddede iki tane bulursanız şükredin; öyle bir tükeniş yaşıyoruz. Ne acı... Bu meseleyi bir başka yazıda ele alacağız, çaresiz. Ama fıkramız başka bir yazıyı bekleyemez...

Öğretmeni küçük Ercan'a sormuş:

- Ercan, çoğu yemeği çatalla yeriz. Peki çorbayı neyle içeriz?

- Zorla içeriz, öğretmenim...

Ne çok şey anlatıyor bu kısacık fıkra. Sabahları sıcak çorba bulundurma geleneğinin tükendiği bir ülkede, Ercanlar'dan çorbayı seve seve içmelerini bekleyebilir miyiz?

Akşamsefası

Hepimiz aynı otobüse bineriz, aynı meşakkati çekeriz, otobüsten indikten sonra kimse kimseyi hatırlamaz.

SÜVEYDA AHKER

'Bal Gibi Olur'un üzerinden yıllar geçti, adeta deyim oldu

Görüntüsüyle dönemin diğer pop yıldızlarından apayrı, alabildiğine doğal, sokakta rastlayabileceğiniz türden herhangi bir kadın kadar sıradan, gürbüz sesli bir yıldızdı o. Yıldızlığın gözkamaştırıcı dünyasından kasten uzak durmayı tercih eder gibi bir hali vardı.

"Bal gibi olur" adlı şarkısının üzerinden yıllar geçti, ama dilimize nerdeyse bir deyim gibi yerleşti.

"Kim demiş ki olmaz diye/ Yeter ki sen candan iste/ Bir ışık ver gözlerime/ Gerisini hiç düşünme"

Asu Maralman ile yıllar sonra 70'li, 90'lı yıllara, hayata ve zamana dair konuştuk:

-Şu anda zor, filan zamanda kolay diye bir şey yok bence. Her zaman kendi zorluğunu taşıyor. Yani en basiti, o zamanda gençlere umut verilmezdi. Belirli isimler vardı. Ben 1972'de plak sanayiine girdim. O zaman başta Ajda Pekkan, Barış Manço, Cem Karaca'lar vardı, bunlara sorgusuz sualsiz plak yapılırdı, bizlere de 'İnşallah, bir gün kısmetse' denilirdi. Şimdiki gençlere kucak açılmış gibi değil, tersine itelenirdik. Yıllarca beklerdik, genç olmamızın böyle bir riski vardı o zaman. Bu arada da ben dans müziği yapardım, Hilton Oteli'nde. Hatta derdim ki: Beni dinlemek istiyorsanız Hilton'a gelin, dinleyin. Yıllarca böyle bir uğraş oldu.

Bizim zamanımızın kolaylığı tek kanallılıktı. Bir de gazeteciler belirli bir zümre idi, muhabirler belirliydi, 5-6 gazete vardı. Şimdiki gibi sonsuz bir gazete, sonsuz bir mecmua, sonsuz bir medya yoktu. Her şeyde abartıldığı gibi bu konuda da bir abartı var. Bence Türkiye bu kadar çok şeyi hak etmiyor. Çünkü HAKETMEK DEMEK HAZMEDEBİLMEK DEMEK. Bana sorarsanız, eminim ki bu kadar kanalda sadece belirli programlar izleniyor, belirli gazeteler okunuyor, hatta ancak hediye veren gazeteler satınalınıyor, belki okunuyor, kupon kesildikten sonra şöyle bir bakılıyor, ondan sonra da kağıt olarak kullanılıyor.

Şarkıcı enflasyonu da tüm bunlara paralel gelişiyor. Herkes şarkıcı, bizim bakkalın oğlu da geçen kaset yaptı, kasabın oğlu da sırada. Herkes yarım saat, 10 dakika için meşhur, 10 dakika sonra unutuluyor.

72'de plak yaptığım zaman rahmetli, büyük şair Ümit Yaşar Oğuzcan benim için şarkı sözü yazdı. Bir Görsem Ölmeden diye bir şarkıydı. 'Recep iki kaşın arası', Bora Ayanoğlu'nun bestesi ve sözü. Almanya'ya giden bir işçinin sorunlarını anlatıyordu. 'Bal Gibi Olur', 'Kimine Hay-Hay, Kimine Vay Vay', 'Sabah Ola Hayrola', Yollar', 'Sigaramın Dumanı' gibi şarkılarımın bestesi Selmi Andak'a aittir. Selmi Andak'ın en çok eserini ben okumuşumdur. Diyebilirim ki 20 eseri falan bendedir. Yani hepsi kıymetli insanlardı bunların. Yeni çıkanlar, kıymetsiz demek istemyorum ama bana sorarsanız 'sanatçı adayı' olabilirler, 'sanatçı' olamazlar, birkaç kişinin dışında.

Her gün Kral TV'de yeni çıkanları izliyorum, aa artık hiçbirisini ezberleyemiyorum. Gençlerin de ezberleyebildiğini zannetmiyorum. Belirli kişileri ezberliyorlar. Tarkan, Mustafa Sandal ve bikaç kişi daha, ama arkasından 10 kişi daha sayamazlar. Mümkün değil. Kendi aralarında tipleriyle tarif ediyorlar, zaten parçalarıyla tarif edemezler, çünkü ritmler aynı, sesler aynı, besteler aynı.

Her şey aceleye geliyor. Şimdi bu teknoloji ilerlediğinden ve herkes aletle aranjman yaptığından dolayı, teknoloji sanatçı yetişmesine izin vermiyor. Alelacele oluyorsunuz, her şeyde olduğu gibi... Akşam eve geliyorsunuz, miksere koyuyorsunuz sebzenizi, salatanız hazır, mayoneziniz yapılmış, normal elle mayonez yapamazsınız, ancak mikser yapabilir. Ama size sorarlarsa salatanızı, mayonezinizi ne elle yapacak, ne de yiyecek vaktiniz var. Yani zaman öyle bir zaman oldu ki: SERİ ŞEKİLDE AKIYOR ZAMAN ve BU ZAMAN İNSANI, YETİŞEMEDEN BİTİYOR ZAMAN.

Ben yarışmaya katılmam, çünkü yarışmaya katılmamak için üstünde bir laf vardır. YARIŞ-MA diyor, yarışma. Ben de o lafın düsturundan yola çıkarım, YARIŞ-MAM. Yarışmalara hiç girmem ama çeşitli gazetelerden ödüller almışımdır. Altın Kelebek ödülleri, çeşitli askeri kuruluşlardan, zamanın Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ten, çeşitli yerlerden bir ödül köşem var. 'Bal Gibi Olur'dan altın plak alacaktım ama firma kendi çıkarı için bunu vermedi. Çünkü bu şarkı peynir-ekmek gibi satmıştı ve bugün-

lere de ulaşmıştır. Ancak halk sizi zaten ödüllendiriyor. Onların altın plak vermesine de gerek kalmıyor. Halk satın alarak ve sizi unutmayarak en büyük ödülü de vermiş oluyor.

Bir hoş seda bırakmamak yenilerin kabahati değil. Bu akış, bu devran içerisinde insanların büyük bir acelesi var, büyük bir para kazanma, bir an evvel köşe olma, önemli olma telaşı var. Belki hiçbir şey yoktur da sen de yine de 'ben neymişim be abi' filan var ya, bir şeyler olma, olabilme hevesi var. Ama insan donanımsız bir şey olamaz. Altyapı olmadan çünkü, çünkü çöker. İşte altyapısız şehirler yapıyorlar, sonra da gelip kazıyorlar, künkler döşüyorlar, olmuyor, binalar yıkılıyor.

Siyah, uzun saçlarım, makyajsız halimle tanındım. Çünkü o zamana kadar herkes saçını platine boyuyor, burnunu yaptırıyor, herkes çok şık, çok güzel, ben de çok Ayşe-Fatma gibi bir kadındım. Yani böyle adamın evdeki karısı, kızı gibi bir tip olarak çıktım ekranlara. Herkes çok süslü püslüydü, benim üzerimde bir tulum,

Akşamsefası

ayağımda bir pabuç, boya yok, kara kaşlar, kara saçlar. Zannediyorum bu halkta çok güzel bir etki uyandırdı.

Ancak ben çok erken ayrıldım, 30 yaşımda filan. 23 yaşımda plak yapmıştım, 31 yaşımda bıraktım. Alkol kullanmam, sigara kullanmam, gece hayatına tahammül edemem, 10'da yatarım. Sigara içsem gırtlağım yanar, akciğerlerimde astım var; içki içsem kusarım, başım ağrır kendimi iyi hissetmem, yani bu muhitin getirdiği hiçbir şey bana göre değildi. Gazinoda işimi yapıyordum, iş bittikten yarım saat sonra beni evde yatakta görebilirdiniz.

Benim jenerasyonum Yeliz, Nilüfer zamanlarıdır. Onlar devam etti, benim tahammül safhamı geçen olaylar oldu. Mesela benim eşim menejerimdi. Onunla boşandıktan sonra insanların gerçek yüzünü gördüm. O bana demek ki kalkan vazifesi görüyordu. Ona çarpıp, öyle bana geliyorlardı. O yokolunca birdenbire oklar bana saplandı. 'Vay, canım yandı' dedim, geri çekildim.

Üç lisan konuşur, oniki lisanda da şarkı okurum. Avrupa'da üç, Amerika'da da iki sene kadar kaldım. Ancak insan ülkesini özlüyor. Tabii her şey orada, anıları, ailesi... Sokakta gördüğün hiçbir yüz, hiçbir şey ifade etmiyor sana, oturduğun lokantada hiçbir yemek senin evindeki o tadı, o rahyanı vermiyor. Alışmışız, belki hiç kavga etmemen de dokunuyor sana, evde olsan iki hırlaşacaksın mesela. Her şey çok yolunda ve tekdüze, mekanik. Böyle olunca ben kendimi hiç iyi hissedemedim ki... Bana Amerika'dan Green Card alınmıştı, hem de Avrupa'da da çalışma izni. Yani orada yaşardım, güzel de geçinirdim ama ruhumun bir tarafı yok olurdu ki ben ruhsal bir insanım. Yüreğim çocuk yüreği gibidir. Benim için en güzel gün bir arkadaşımla muhabbet edip güzel, lezzetli bir yemek yemektir, bu benim için eğlencelerin en büyüğüdür.

O dönemde insanlar biraz daha saftı, renk anlamında saftı, alaca değildi, netti, ak ak, kara kara. Yani bu adamdan bana ziyan gelir diye görürdün ya da tam tersi bu adam iyidir diye görürdün. Yani hem iyi hem de kötü olmazdı adam. Şimdi kimin ne olacağı belli değil. Mesela bana diyorlar ki, 'sizinle çalışmak bir şereftir', iki dakika sonra 'bırak ya kardeşim, onunla mı uğraşacağım' diyor. Bir saygı, bir inanç eksikliği var. Saygı, neye saygı, işe saygı, kimsenin işine saygısı yok, kimsenin kendisine saygısı yok, kimsenin çevresine saygısı yok. Bunu da politika bu hale soktu. İnsanlar artık hiçbir şeye inanmıyorlar, ne analarına, ne babalarına, ne kardeşlerine, ne karılarına. Kimse kimseye inanmıyor, insan bir dakika evvel dediğine bile inanmıyor, 'ben demedim yahu!' diyor.

Bizim zamanımızın gençleri de bilinçsizdi. Biz de başka konularda bilinçsizdik. Her dönem, herkes her şeyi bilemez. Ben gençlerin sadece hücreleriyle genç olduğuna inanmıyorum. Ben şimdi çok gencim. Belki bir bebek kadar gencim ve safım, daha dobrayım, yüreğim daha yumuşak, daha da körpe. Gençlerin o zamanlardan haberleri olsaydı şimdi şu hareketler olmazdı. Derlerdi ki, 'yahu biz bu filmi daha evvel de görmüştük, bizi çok trene bindirmişlerdi, bunlar yine bizi aynı trene bindiriyorlar, ulan bu sefer sağduyumuz sağlam olsun da biz bu trene binmeyelim'. Yani neticede biz bu filmleri hakikaten çok-çok-çok gördük, sonunu da iyi biliyoruz.

Ümitsiz değilim, yokolmak demek başlamak demektir. Bu ümit belki de. Her taraf kaynıyor, dünya alev alev. İnsan ihtirası, insan tutkusu yokolmayacağına göre... Dün Yunus Emre'nin filmini ağlayarak seyrettim. Bence Yunus Emre'nin filmini günde iki defa koymaları lazım. O kadar güzel teşbihleri, lafları var ki... İhtiras bitmedikçe, istekler, arzular bitmedikçe veya insanlar isteklerini törpülemedikçe o ulviyete sahip olamazlar. Ben tanrıya inanırım. İstediğim bir tek şey var; yıkanmak, içimin, dışımın yıkanması, bu da ancak inançla olabilir.

1977-78'de Çiyan diye bir fotoromanda oynadım. Eşref Kolçak ve Berhan Şimşek'le beraber.

Acılı günle sevinçli gün birbirine karışmıştır bu meslekte. Öyle ne çok acı çekmenize, ne de çok sevinmenize izin vermeyen bir meslek. Çok özveri isteyen. Hepimiz aynı otobüse bineriz, aynı meşakkati çekeriz, otobüsten indikten sonra kimse kimseyi hatırlamaz.

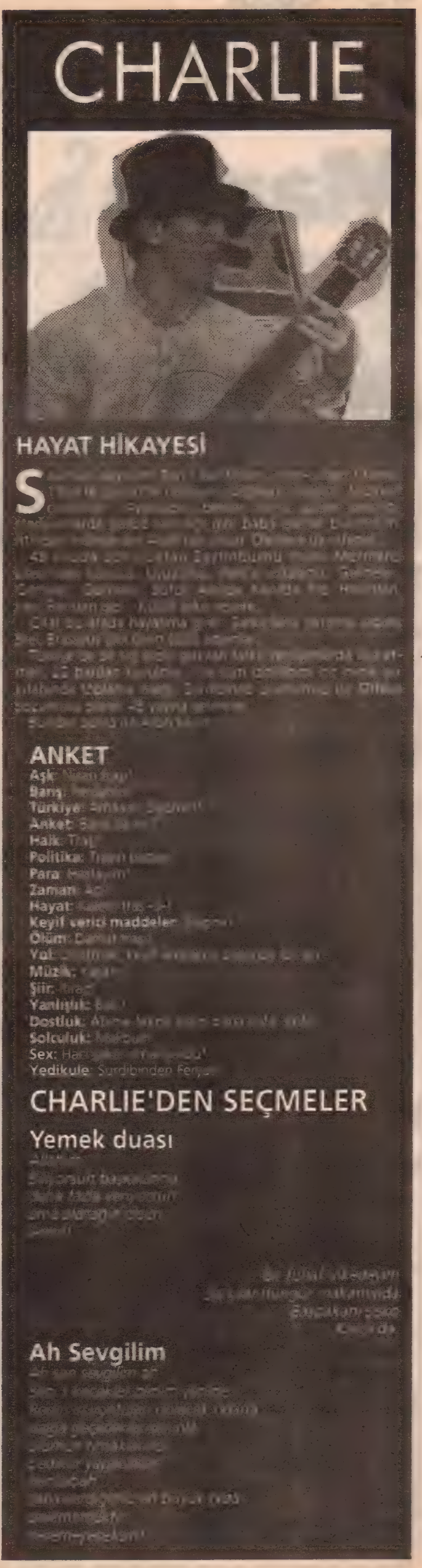

Akşamsefası

ENDER ÖZKAHRAMAN

Marko

Yıl 1980-81.. İlkokulun son sınıflarındayız... 12 Eylül ihtilali yeni olmuş daha.. Halkçı Cumhuriyet ilkokulu bitirmek üzere.

..Siyah-beyaz TV'li dönemler.. Tek kanal dönemi... TRT.. Akşamları oynayan çizgi-diziler.. Şila-Sinbad'ın maceraları.. Hayal dünyamızı besleyen, zenginleştiren bir sürü çizgifilm.. İnsani değerlerimizi, duygusallığımızı, hayvan-bitki sevgimizi, tarih, coğrafya bilgimizi, hayat bilgimizi geliştiren çizgi-diziler...

Sinbad çok güzel bir çizgi-diziydi.. Duygusu, müziği, heyecanı, tipleri özgündü...

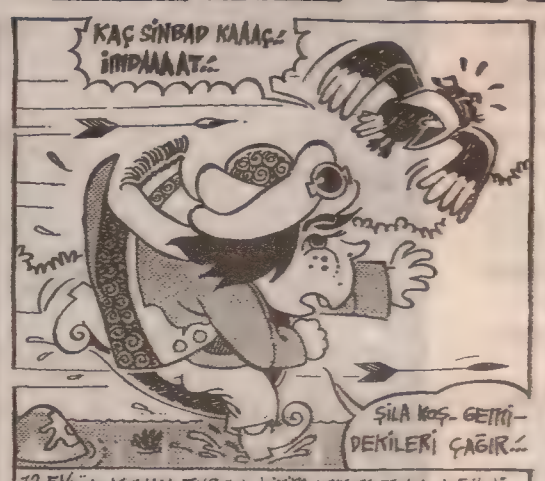

12 Eylül, Kenan Evren bizim umrumuzda değildi... Biz, çizgi filmlerle yatıp, onlarla kalkıyorduk...

Bir dağ evinde dedesiyle yaşardı.. Köpeği SEBASTIAN, Peter.. Felçli Klara.. Aksi mürebbiye bayan ROTTENMAYER...

Bütün Avrupa'yı bize bir kazın sırtında gezdiren UÇAN KAZ'ı, NILS'i, MORTON'u unutmak ile mümkün...

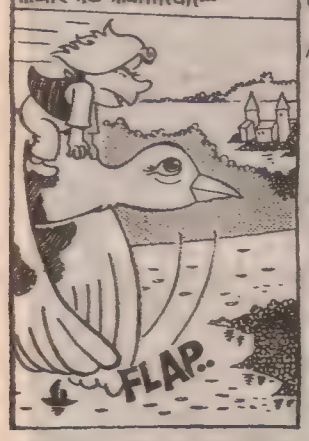

..Ama içlerinde birisi vardı ki; o asla unutulamaz.. Evet.. MARKO... Cenova'dan bir yük gemisiyle kaçak biter Arjantin'e gelir.. Annesini aramak için.. Pepino adında bir maymunu vardı.. Belki MARKO şu anda kadar Tv'de yayınlanmış en güzel çizgi-diziydi... Şurası eminim ki MARKO'yu hiç kaçırmadan izleyen çocuklar o'nun duygusal kişiliğiyle özdeşleşmiş tüm çocukluk ve gençlik yaşamları boyunca o hüznü, duyguyu yaşamışlardır.. Yalnızlığın, kimsesizliğin en saf, çocukça anlamı olan MARKO

Cenova'da basılmadık çatı bırakmazdı kötülerden kaçarken.. Çatıdan çatıya atlardı...

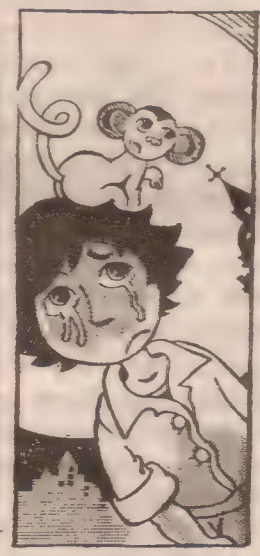

Sonunda annesini bulmuştu.. Ama annesi ölüm döşeğindeydi.. MARKO annesiz dizelerle sarılıp ağlamaya başladı.. Avlaca süren çizgidizi böyle sonlanmıştı.

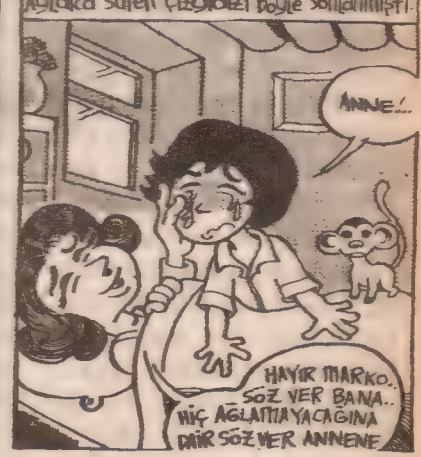

Geçtiğimiz günlerde, yarım yamalak da olsa VİKİNGLER ve ŞEKER KIZ CANDY'i izledik.. Ama aşık sevildiğimiz ve heyecanlı olanı MARCO'nun tam 15 yıl aradan sonra yeniden TV ekranlarına geleşi.. Çocukluğumuzun unutulmaz çizgi-dizisi MARCO atv'de haftaiçi hergün saat 09 ve 16'da gösterilecek.. Bu arada MTV'nin BEAVIS ve BUTTHEAD'i uzun metraja çizgi filme olarak ABD'de hazırlatıp vizyona koyuyormuş... Bizim zamanımızda YÖKLER diye bir dizi vardı, şimdinin YALNIZ RÜZGARI'nın karşılığı... MARCO'da BEAVIS & BUTTHEAD'in karşılığı için bizim için...

İnsanlar seçimlerini hendikleri yaptılar belki.. BEAVIS & BUTTHEAD sayesinde kötü bugünü "manalı değer" sayılacağı TV dünyamıza şimdi MARKO anlayışı bir çocuk geldi yeniden.

Ben yine de, sefaiyosunu "Çocuk Kalbi"nin yazarı EDMONDO DE AMICIS'in yazdığı MARCO'yu çocuklarımıza izlettirmeyiz dersiniz. O zaman, BEAVIS & BUTTHEAD türü kafamızla tarafından, size şeritlerdirilen imgelerinde MARCO ermişini çok ahbes bir yere oturtulacaktır hemen.. Hatta MARCO safdığı ve yardımseverliği yüzünden, hemen 'Şaşak' yaftasını yiyecektir?

Onun için MARCO'yu ötme bir, siz izleyin de oldan sonra konuşalım...

Cav!..

Akşamsefası

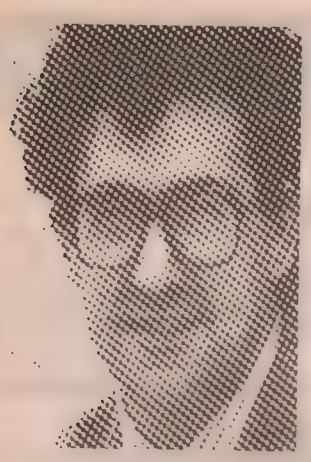

METİN ÜSTÜNDAĞ

hayat beceriksizi

../..

babalar
gereksiz yere ciddi
fazla iri ve kaskatı..

yalnız yerli filmlerin
ayrılma sahnelerinde
bir de nikah düğün sünnet
bir de bayram törenlerinde
ve asker yolcu ederken
ille de ölümlerde

ağlarlar gizli gizli
ya tuvalette
ya holde

anneler
gereksiz yere mülayim
çocuk ruhlu çıtkırıldım..

yalnız yerli filmlerin
kavuşma sahnelerinde
bir de fırsat buldular mı
hayatın her yerinde
ve her saatinde
ille de ölümlerde

ağlarlar uluorta
ya salonda ya mutfakta
ya da yatak odasında

çocuklar
ziyadesiyle mırın kırın
fazlasıyla anne baba..

yalnız yerli filmlerin
her sahnesinde
bir de hayatın zor şer
alışma çalışma saatlerinde
ille de içtiklerinde

ağlarlar sazlı sözlü
ya meyhanede ya barda
boktan bir şarkı ortasında

../..

Akşamsefası

../..

eski aşkların ağaçları kurumuş
çiçekleri solmuş mektupları kaybolmuş
eski aşkların denizleri gökleri kirlenmiş
çay bahçeleri buluşma yerleri
sinemaları evleri taşıtları elbiseleri
kokuları müziği heyecanları
yanmış yıkılmış kül olmuş
eski aşkların insanları göçmüş
kuşları uçmuş kedileri zehirlenmiş
eski aşkların fotoğrafları sahafta
eşyaları bit pazarında haraçta mezatta
eski aşklar eski aşklar yaşandıklarıyla
hayatın yanına kâr kalmış

../..

AKVARYUMDA

İKİ JAPON BALIĞI..

KİME DANIŞMIŞLAR DA

JAPON OLMUŞLAR

../..

../..

çocuğun elinde kâğıt mendil
elbiseleri yırtık pırtık yüzü kirli
çocuğun ayakları çıplak

"yakışıklı aabi ceylan gözlü abla"
diyerek satmaya çalışıyor mendilleri
çocuğun evi sokak

siz mendil almadan da para veriyorsunuz
ve kaçar gibi uzaklaşıyorsunuz
maksat vicdan havalandırmak

çocuğun kalbi kırık
o paraya kıyacak
gidip bally alacak

(kalbini mi yapıştıracak)

../..

../..

şehirler içinden biraz da
anne-baba'lar geçer..
attığınız adımlar biraz da
anne-baba'lar gibi gider

siz sözlü imtihana kalktığınız an
veya tam zam isteyeceğinizde patrondan
biraz da anne-baba'lardır
olmadık sorularla ahlayıp puflayan

kalabalıklardan biraz da
anne-baba'lar geçer..
kalabalıklar biraz da
anne-baba'lardan oluşur

umutlar sevinçler bir başka göbek bağı..
nerede nasıl duracağınızı bilemezsiniz
sevişmeniz pıskırmanız ürkekliğiniz
bir başka göbek bağı sürer gider

anne-baba'ların hayata yeniden
itina ile veya acil şehvetle tasarısız
uyarlanmış hâli'sinizdir
ama eksile eksile bir öncekinden

anne-baba'nızı seçemezsiniz evet doğru
bedeninizi de belki evet
lâkin kaçabilirsiniz kendinizden
öyle sanabilirsiniz yani

sonra bir iki fotoğraf kalır
kıyıda köşede elinizde avcunuzda
bazen bir bardak altlığıdır
çalışma masanızda

sonra siz de anne-baba'lardan olursunuz
eriyerek eskiyerek ekşiyerek zamanla
aşkta çocuklarda ayrılıklarda
veya veya kaçırılmış fırsatlarda

şehirler içinden biraz da
anne-baba'lar geçer..
ama çocuklar çocuklar biraz da
anne-baba'lara has ölümler seçer

../..

CAN BARSLAN

şeyediler ve yorumları

TANIMLANAMAYAN "BİZİM ZAMANIMIZDA" OLAYLARI!..

Yaşamın anlamı, ardımızda bıraktığımız günlerin sayısı arttıkça belirginleşen birşey değildir... Kimisi için yaşamın anlamı, gitgide birikip yoğunlaşan bulutların neden olduğu şiddetli bir yağmurda, kimisi için de bulutsuz, pırıl pırıl bir gökyüzünde saklıdır... Ben kendi adıma, yaşamın anlamını aramak ya da varlığımızın nedenini sorgulamak yerine, yaşam karşısında komik durumlara düşmemeyi yeğliyorum... Salondaki telefonu, yatak odasındaki paralelinden aramaya çalışacak kadar salaklaştığım dönemler de oldu... Tabii ki bunu kimseye söylemedim... Çok uzak ve ıssız bir kış gecesinde aç bir kurtun saldırısına uğrayıp, onunla boğuşurken bile ağzımda tüttürdüğüm sigarayı yere düşürmeyecek kadar umursamaz oldum bazen... Kimi zaman yaşama karşı öylesine ilgisizdim ve duygularım öylesine körelmişti ki Hüseyin ve Cevahir ikilisinin bir şarkısını baştan sona dinleyebiliyordum... Konserve desenli bir belediye otobüsünün üzerindeki bezelye resimlerine saldıracak kadar aç kaldığım oldu.... Sevdiğim kıza sunmak için çiçek alacak param olmadığında, su çiçeği çıkartacak kadar düşünceli davrandım... Ve çok kızdığım birisini 70 ekran bir televizyonun karşısına bağlayıp, özel kanalların şarkıcılara çektirdikleri dizileri arka arkaya izlettirecek kadar da öfkeli ve acımasız oldum kimi zaman... Eğer yeryüzünde bir tek ben yaşıyor olsaydım, yaşamın anlamı diye bir kavram da olmayacaktı... Yaşamın anlamını oluşturan tüm duygular, başka insanlar da olduğu için geçerlidir... Dünyada yalnızsanız; ne komik olabilirsiniz, ne umursamaz, ne ilgisiz, ne gözü dönmüş, ne düşünceli ne de öfkeli... Ne de oksijen kaynağı... Yeni bir yapılanmayı, yeni umutları ve yeni beklentileri elinizde tuttuğunuzu belki farketmiyorsunuz... O kadar çok şey biz farketmeden geride kaldı ki...

Bu geride kalan şeylerin kimisi bizim zamanımızdaydı, kimisi sizin zamanınızda, bir bölümü ise başkalarının zamanında... Belki Pamuk Prenses'teki 7 cücenin karakterlerini bir çırpıda size sayamam ama "bir zamanlar" konusunda ciddi bir araştırma yaptığımı söyleyebilirim... Ne kadar fazla sayıda değerin, zamanın değirmeninde öğütülerek karşımıza nasıl da acınası durumlarda çıktığını görünce eminim ki gözleriniz yaşaracak... Hatta daha romantik bir yapıya sahip olanlar, duygusal yönden çok zayıf anlar yaşayacak ve karşılarına çıkan kötü niyetli kişilere kestanelerini çizdirtebileceklerdir... Bu deyimi bayağılık olsun diye değil, özellikle kullandım.. Kestaneyi çizdirtmek!.. Hatta daha da dejenere ve yoz ortamlarda bu betimleme, kestaneyi patlatmak biçiminde de söylenmektedir... Çizdirtmek yada patlatmak... Adı her ne olursa olsun, kestaneye uygulanan bu işlemin anlamı açık... Ve tabii ki çok kaba!..

Bu deyimden başlayarak, kimi söylemler ve geleneklerin eski zamanlardaki durumlarını anımsatmak istiyorum... Eski zamanlar, çift katlı bir tuvalet kağıdını ikiye ayırıp, bir nisan sabahı esintisine bıraktığınızda izlediğiniz şiirsel bir uçuş kadar saf ve bozulmamıştı.. Pis kokulu hava kabarcıklarının "plöp, plöp" diye yüzeye çıktığı cılk bir bataklık ortamına benzeyen deyim, eskiden, örneğin dedemizin zamanında nasıl söylenirdi biliyor musunuz?.. Menekşeyi koklatmak!..

Bir örnek!.. Günümüzde; "abi, zor kaçtım yaa!.. Az daha kestaneyi çizdirecektim.." Ve aynı cümleye ve duruma bir de eski zamanlardan örnek; "inanınız Behlül Bey, pek meşakkatli bir firar oldu... Hani neredeyse menekşeyi koklatıyordum efendim!.." Evet... Kestaneyi çizdirmek gibi basit ve kaba bir alt kültür teşbihinin o zamanlar nasıl da soylu, sevecen ve estetik bir özdeyiş olduğunu görüyor muyuz... Dahası, bundan bir ders alıyor muyuz?.. Ne oldu bizim insanımıza da "menekşeyi koklatmak"tan, "kestaneyi çizdirmek", aşamasına gelebildi?... Bu örnekler saymakla bitmez.. Dedelerimiz, yolu olmayan mahallelerinde çamurları aşabilmek için toplanırken, yere eğilip kafalarını birbirlerinin bacaklarının arasına sokarak canlı bir köprü oluştururlardı... Mahallede okuluna giden çocuklar, yaşlılar ve kadınlar da sırayla dizilmiş duran dedelerimizin sırtlarına binerek ilerledikleri için azgın çamurların saldırılarından kurtulurlardı... Bu inanılmaz dayanışma, iyiliğin ete ve kemiğe büründüğü bu saygın yardımlaşma, yılların duygusuzluğuna yenik düşerek günümüzde ne hale gelmiştir dersiniz... Uzun eşşek oyunu!.. Acıklı değil mi?..

Şimdiki şanssız zamanlarda eşşeğin uzunu ama lafın kısası makbul... Nostalji kavramının gizli anlamı, bozulan, yozlaşan, yitip giden değerler değil midir zaten... Kendimizi çağdaş canavarların kucağına bırakıp noktayı koyalım... Nedir onlar?.. Vahşi vergi iade zarfları... Yaban şarkı sözleri... Birisi tutup, diğeri yapan ikisi bir arada şampuanlar... Yaşamlarını fotosentezle sürdürebilen ve bakacakları kameraları asla bilemeyen sabah şekerleri... Ve diğerleri...

TUNCER ERDEM

eski çağlardan bu yana

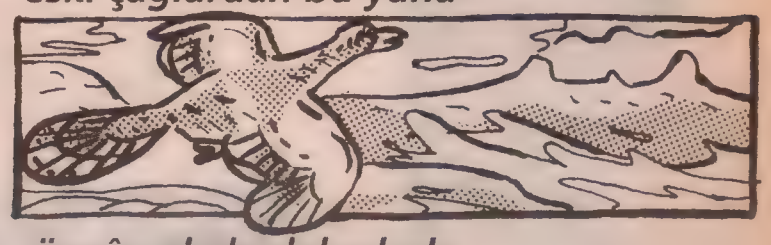

rüzgâr, el ele dalgalarla

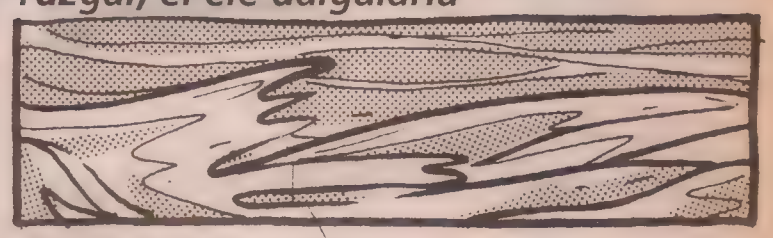

biçim yontup duruyor kayalara

şevkle, ince ince, sabırla.

üzerindeki gamlı kuş

eteğindeki sakar kabuklu,

can sızdırıyor taşa,

ve kayalar insana bakıyor

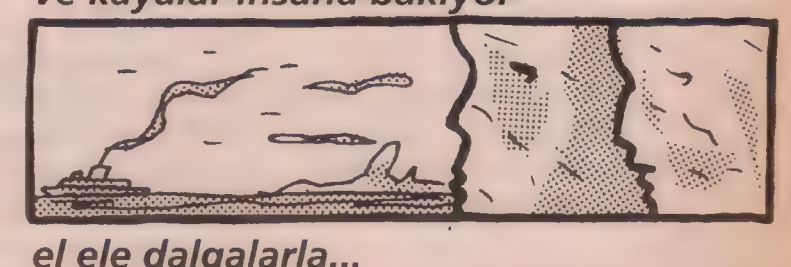

el ele dalgalarla...

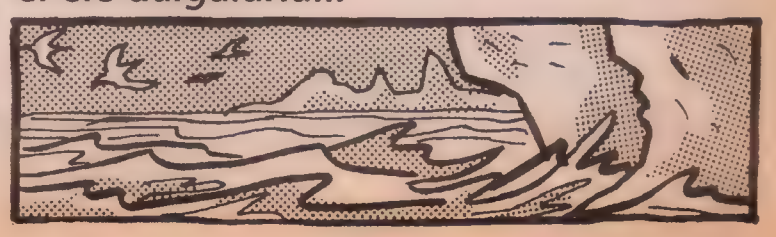

Arşiv

MUHSİN KIZILKAYA

KÜRDİLİHİCAZKAR

Bu topraklar hepimizindi. 1071'de, Malazgirt'te Romen Diyojen'in ordularına karşı savaşarak Anadolu topraklarının kapısını Türkler'e açan Alparslan'ın ordusunda en ön saflarda çarpıştılar.

Kanı Yıkamak!

Oralarda birilerinin yaşadığını uzun yıllar kimse hatırlamak istemedi. Uzaktaydılar. Doğu dedikleri bir bölgede. Sarp, geçit vermez dağların arasında, hayvancılık ve tarımla geçinen, yazın yaylalara çıkıp, kışın köylere dönen, dilleri bizim dile benzemeyen, ama bizim vakti zamanında dağlara çekilmiş olan bir boyumuz... kimimiz adlarına dağ Türkleri diyor, kimimiz ise, kara basarken "kart kurt" sesi çıkardıklarından Kürt diyor... ne dersek diyelim, aslında onlar zamanla dağlara çekilmiş ve vahşileşmiş Türk soydaşlarımızdan başkaları değildi...

Adları dağlarla özdeşti. Dağ deyince uzak yakın çağrışımların tümü onları hatırlatıyordu. Bir Allah'ın kulu çıkıp da, dağların uğultusuna kulak vermiyordu. Bir Allah'ın kulu çıkıp da, dağlar kadınlara benzer, ancak onları dinleyebilene açarlar sınırlarını diyemiyordu.

Sesleri solukları çıkmıyordu o dağlarda, karışanları, görüşenleri yoktu.

Ha, merttiler... Savaşlarda en ön saflarda çarpışıyorlardı. Topraklarımıza kafirler saldırınca önce onlar yetişiyordu vatan imdadına. Sultanın en has adamlarıydı onlar. İçlerinden şeyhler, mirler, beyler, ağalar çıkıyordu. Öyle azametli şeyhler ki, örneğin Geylani şeyhleri gibi, Şeyh Übeydullah Geylani, Nakşibendi tarikatının en ulu şeyhiydi, Ulu Hakan Abdülhamit bile ondan almıştı "tarik'i... gerçi Şeyh sonradan Ulu Hakan'a başkaldırmıştı ama olsun...

İyilik sever, misafirperver insanlardı. Yaşayıp gidiyorlardı. Zaman zaman da başkaldırıyorlardı. Dış güçler tahrik ediyordu onları. İngilizler misyoner gönderiyor içlerine, Ruslar diplomat kılıklı ajanlar sokuyor, Fransızlar değişik emeller besliyor, katı dinsel kurallara sıkı sıkıya bağlı oldukları için de, Batılılaşma hamlelerimizi hemen kabullenmiyor, çabuk gaza geliyor, ta Osmanlılar döneminde çokça yararlandığımız bazı şeyh ve beylerin tahriklerine kapılıyor, ne istediklerini bilmeden isyana kalkışıyorlardı. İsyanlar çabuk bastırılıyordu. Allahtan içlerinde hiçbir zaman devletle ipleri koparmamış birtakım vatanperverler vardı, onların da yardımlarıyla çabuk hizaya sokuyorduk onları.

Oralar bir asker deposuydu, orası bir vergi cennetiydi. Kelle vergisi, yol vergisi, hayvan vergisi...

Hiçbir zaman, hiçbir dönemde kimseler hal hatırlarını sormadı. Kimse kendi isteğiyle oralara gidip "nasılsınız, ne yapıyorsunuz buralarda, ne yeyip ne içiyorsunuz" diye hallerini sual eylemedi. Bir isyanlarda gittiler dağ dağ taburlarla, bir de vatan tehlikede olduğu zaman göreve çağırdılar. Allah için onlar da hiçbir zaman ulu sultanların, azametli paşaların dileklerini kırmadılar. Adam gönderdiler vatan imdadına. Erzurumlar'da toplanan kongrelere aşiret büyüklerini yolladılar. Üzerlerine düşeni yaptılar; bizzat benim babam, Kafkas cephesinde Ruslara karşı geçilen direnişte, katırının sırtına Van'da bir top yükleyerek, üç aylık bir yolculukla Karadeniz sahillerine kadar götürdü.

Bu topraklar hepimizindi. 1071'de, Malazgirt'te Romen Diyojen'in ordularına karşı savaşarak Anadolu topraklarının kapısını Türkler'e açan Alparslan'ın ordusunda en ön saflarda çarpıştılar. Orta Asya'dan gelen Türkler, bu topraklarda onlarla aynı dili konuşmayan, ama aynı Allah'a inanıp aynı peygamberden şefaat dileyen müslüman bir halk bulmuştu, onları; ortaklıkları böyle başlamıştı. Bu ortaklık yazılı bir akte dönüşmedi tarihin hiçbir döneminde ama, kağıt üstünde olmasa bile, çünkü yazılı dilleri yoktu, söz sözdü onlar için ve yiğit verdiği sözden dönmezdi kitaplarına göre.

Niçin isyana kalkışıyordu Dağ Türkleri? Ova Türkleri ile eşit koşullarda yaşamak için mi? Temelleri bin yıl önce atılan, ancak yazılı bir akte dönüşmeyen beraberlikte, biri sözlü akte aykırı davrandığı için mi? Ulu Hakan'ın şeyhi Şeyh Übeydullah'ı, Hakkari'nin Şemdinli mıntıkasındaki Nehri köyünde, dergahını kurmuş, dört bir yana "tarik" dağıtırken, Tanrının yeryüzündeki gölgesi Ulu Hakan'a karşı isyana teşfik eden neydi? Cizra Botan bölgesinde, kendi adına hutbe okutup, sikke bastıran, Van Gölü üzerinde gemi inşa edebilecek kadar güçlenmiş Mir Bedirhan, durup dururken, 1880'lerin ortasında padişaha niçin kılıç çekmişti? Ya kendi adına hutbe okutan Hakkari Miri Nurullah Bey... durup dururken neden ayaklandı ve neden orada derdest edilip İstanbul'a, "nefiama" götürüldü?

Bu soruların yanıtlarını, ne çocukluğumda duyduğum bu azametli mirlerin hikayelerinde bulabildim, ne daha sonra okuduğum okulların müfredat programlarında, ne de resmi tarih belgelerinde... Herşey kalın, kapkara bir örtünün altında gizliydi; herşey koyu bir sis bulutunun ardında. Çocukluğumda, Güzereş köyünün "kan tarlasında" yaklaşık iki yüz, üç yüz kişinin durduğu goventlerde söylenen türkülerin büyük bir kısmı bu isyanlarla, bu savaşlarla, bu kıtlıklarla, bu tufanlar, bu boranlarla ilgiliydi. Birileri tarihin bir döneminde, duyduğunu, gördüğünü türküleştirmişti. O türküleri söyleyenler de, türkünün neyi anlattığını çok iyi bilmeden, ecdadının bir zamanlar gösterdiği kahramanlık türküsü olarak onu okuyor, üzerinde hiç bir zaman durup düşünmüyordu. Şimdi, çoğunu ses alma cihazıma kaydettiğim o türküleri çözerken, üzerinde uzun uzun düşünür, aslında dengbêj dedikleri türkü yapıcıları ve okuyucularının ne çok şey bildiğini görerek hayretler içinde kalıyorum.

Önce jandarmalar geldi oralara... Sonra, çok sonra öğretmenler... Örneğin Hakkari'ye ilk gelen öğretmen Selahattin Şimşek'tir. Gazi Mektebini bitirip gönüllü oralara gelen Selahattin Şimşek, katır sırtında teker teker bütün köyleri dolaştı. Köylülerden ikram gördü; uzaklardan bir misafir geliyordu, üstelik sivildi ve okul denilen birşey yapacaktı... Çocuklar burada okuyacak, Türkçe öğrenecek, herkese açık olan devlet kapılarından bir bir geçerek, belki de günün birinde kaymakam, vali ve hatta paşa bile olabileceklerdi. Cumhuriyet bütün yurttaşlara eşit fırsatlar tanıyan bir rejimdi; oralara gelen misafir öyle diyordu. Misafire inandılar, kolları sıvadılar, katır tedarik ettiler, kavak ağaçları kestiler, okul yaptırma kampanyası başladı 50'li yılların başında; peş peşe köylerde derme çatma okullar açılıyor, gezgin öğretmen Selahattin Şimşek, hergün bir köyde konaklayarak çocuklara ders veriyordu. Selahattin öğretmenin "köye ışık götürme" faaliyeti, birilerinin hiç hoşuna gitmemiş olacak ki, günün birinde atıyla Zap suyunun üzerindeki kırık bir köprüden geçerken, Zap'ın azgın sularına kapıldı. Daha doğrusu Selahattin Şimşek'in ölümü resmi kayıtlara, raporlara böyle geçti. Ancak Selahattin Şimşek'in ölümü hala kuşkuyla karşılanıyor bütün yörede. Okul yaparken yaşadıklarını yazdığı "Hakkari Dedikleri" kitabı da böylece yarım kaldı.

Oralar edebiyata çok az konu oldu. Bir şekilde yolu oralara düşmüş, yolunu şaşırmış meçhul bir iki öğretmen yazabildi oralarda yaşadıklarını ancak. Onlar da kimisi yaşadıklarını "karabasan" görür gibi gördü, kimisi "Kafkavari" olarak nitelendirdi.İşin acı yanı haklıydılar da...

Oralarda, dağların arasında, derin vadilerde, sarp kayalıklarda, korunaklı koyaklarda insanlar yaşıyordu; yaşadıklarını kader olarak görüyorlardı, başka bir dünyanın farkında değillerdi. Kendi düzenlerini kendileri kurmuştu; adaleti çoğu zaman kendileri dağıtıyor, düzeni kendileri sağlıyor, arada bir onları denetlemeye gelen birileri olursa da, "devletle" yüz yüze geliyorlardı. Herşeyi kendileri tedarik ediyordu. Besinleri ektiklerinden, beslediklerinden sağlıyor, eğitim işini açtıkları medreselerde görüyor, hukuku kendi aşiretsel geleneklerinden üretiyorlardı.

Zaman zaman onlardan kilometrelerce uzak bir yerde, onlar adına birilerinin aldığı kararları "tebliğ" etmeye gelenler ise, hem kararı tebliğ ediyor, hem de onları hizaya getirmeye çalışıyorlardı.Günün birinde, yeni bir toplumsal düzen kurulduğunu, adına Cumhuriyet dendiğini, Cumhuriyet'in temel prensipleri bulunduğunu, bundan böyle hayatlarını, bütün vatandaşlar için öngörülen bu temel prensiplere göre düzene sokmaları gerektiğini anlattılar. Sonra aradan birkaç yıl geçmeden, herşeyi Türkçeleştirdiklerini, muasır medeniyet seviyesine çıkmak için "Vatandaş Türkçe konuş" kampanyası başlattıklarını, bu hamleye karşı gelen olursa eğer, o zamanın kelime başına telgraf tarifesinden alınan ücret kadar, kullanılan her Kürtçe kelimeye karşılık bir para cezası ödemeleri gerektiğini anlattılar onlara. Hemen arkasından, bin yıldır Arapça okudukları ezanın artık Türkçeleştirildiğini, tek kelime bile Türkçe bilmeyen müezzinlerin bundan böyle Türkçe ezan okuyacaklarını, "Allahüekber" yerine "Tanrı uludur" demeleri gerektiğini, demeyenin ağır cezalara çarptırılacağını anlattılar onlara. Devletin emri başları gözleri üzerineydi, madem öyle öngörmüştü devlet, gayri Türkçe bilmeyen müezzinler, gece gündüz çalışarak Türkçe ezan ezberleyeceklerdi. Ezberleyeceklerdi de ne olacaktı, dama çıkan müezzinler, "Tanrı uludur" dediler, dediler de, aşağıda onları dinleyen çocukların alay mevzusu oldular. Olsun devlet böyle buyurmuştu.

Farklı diller konuşuyorlardı karar sahipleriyle, aynı dilden anlaşamıyor, onları kurdukları toplumsal düzenin bir "kulu" olarak görenler, kulluklarını iyi yapamadıklarını söylüyor onlara, hizaya getirmeye çalışıyorlardı onları. Berikiler de, kul olduğunun bile farkında olmadan, uzaklardan buralara gelip onlara hiç anlamadıkları bir dilden birşeyleri dikte etmelerine karşı çıkıyor zaman zaman, çoğunlukla da içlerinden çıkan asiler dağlara atıyordu kendini. Bu noktada da iki kesim arasında savaş başlıyordu. Dağlara çıkanlar kırmızı renklere bürünüyor, takipçileri de hakilerini giyerek takibe çıkıyordu. Gayri eşkiyaya, kaçakçıya, asiye çıkıyordu adları.

Cumhuriyet'in, "ışık gitmeyen yer kalmasın" idealine rağmen, oralar sanki bile bile ışıksız bırakıldı. Öyle ki, daha sonra bölgede nizamı sağlamak üzere ihdas edilen Genel Müfettişlik raporlarında, "günün birinde oralarda yaşayanlar bizden ayrılmaya kalkışabilirler, iyisi mi temkinli olalım" yolunda ibarelere rastladık birtakım belgeler gün yüzüne çıkınca.

Ve bugün geldiğimiz noktada, akan kanı durduramıyorsak, çocukların hayallerini çalınmasının müsebbi bu politikalar olarak görüyorsak, tarihin bir döneminde birilerinin yaptığı bir takım hataların asıl nedenlerini bulmak istiyorsak, hayalleri çalınan, çocuklukları ellerinden alının çocuklara hayallerini geri verip, çocukluklarını iade etmek istiyorsak, şapkayı öne koyup derin derin düşünmenin zamanı olsa gerek.

Yatılı Bölge okulunda okurken, daha sonra babama yeniden göç yolları görünüp Bak köyünden tekrar, birinci dünya harbi sırasında Irak'tan ilk göçtüğü yer olan Çölemerik'e dönüp dolaşıp yeniden göç ettikten sonra mahallemizdeki ilkokula giderken, her yaz tatilinde yaptığım gibi, boş bulduğum her anda, her tatilde gitmek istiyorum doğduğum köy Güzereş'e.Yaz tatillerimi hep orada geçirmek istiyorum çocukluğumda yaptığım gibi.

Ama bir anda ortaya çıkmayan, kökenleri yüzlerce yıllık bir tarihsel geçmişin birikimlerine dayanan kanlı bir çarpışmanın ortasında hepimizin hayalleri kanla yıkandığı için, kana tapıp birbirimizin ellerine birbirimizin kanını bulaştırdığımız için, sözün kısası önüme, akranlarımın önüne kanlı barikatlar kurulduğu için hiç birimiz artık doğduğumuz köylere gidemeyeceğiz belki de.

Şimdi o koca coğrafyada, vargücünüzle bağırsanız bile, sesinizin yankısından başka birşey duymayacaksınız.

Akşamsefası

METİN CELAL
Okuduğum Kitaplar

KOMPİLE HİKÂYELER / Nihat Genç (iletişim yay.)

İlk bakışta, olay yeri Ankara, ilk konuklarımız da bir şişko şair ve bizim hikayecimiz. Yakın geçmişten sözediyorlar, işportadan, yerel seçimlerden, shetland kazakların nasıl moda olduğundan... Ve siz de hikayecimiz gibi merak etmeden duramıyorsunuz; Kompile ne demek?

"Öğrenmeseniz daha iyi olur" diyor gülümseyerek Nihat Genç. Bizim, Leman'daki yazılarından tanıdığımız, aslında biraz romancı, biraz hikayeci, çokça da düşünür olan Nihat Genç...

Bildiğimiz, bilmediğimiz, ama hemen hepsi tanıdık gelen öyküler anlatıyor Nihat Genç. Ankara sokaklarından, şişko şairden başlayıp, evde kalmış kızların sevdalarına uğrayan, oradan da evimize, komşularımıza kadar uzanan hikayeler... Hüzünlü, komik, trajik, sıcak, içten... Kısaca hayatımızdan "Kompile Hikayeler".

CANGÜNCEM / küçük iskender (Yapı Kredi yay.)

"ve tanrı şairi yarattı.

ve şair, aşkı, aşk acılarını, ölümü, intiharı yarattı.

ve şair, umuttan yana görünüp umutsuzluğunun gerçeğini yarattı. ve şair, siyahtan öğrenilenleri beyaza uygulamanın afacanlığını yarattı. ve şair, simyanın gizemini yarattı. ve tanrı pişman oldu. şairlerin başına tatlı bela olarak diğer sanatçıları yarattı." Günlüğünün dört yüz yetmiş yedi'nci parçasında böyle diyor küçük iskender. 1984'ten 1993'e dek tuttuğu, yirmi defteri dolduran günlüklerinden bir seçme yapmış küçük iskender. Şiir parçaları, denemeler, yorumlar, subjektif görüşler var güncede. Her güncede olduğu gibi Cangüncem'de de yazarının gizli sırları var. Tabii anlayana!..

ŞEHRİN ILIK SOLUKLARI / Tuncer Erdem (Yapı Kredi yay.)

Tuncer Erdem'i tanırsınız. Onun ne kadar farklı bir çizer olduğunu anlatmayacağım o yüzden. Onun yalnız, umarsız insanlarını, çevre dostluklarını, alıp başını gidivermelerini, nereye gittiklerini, neden gittiklerini anlamanın kolay olmadığını anlatmayacağım... Ama o gidiveren, giderken rastladığımız insanlardan bir parçayı yüreğimizin bir köşesinde bulduğumuzu itiraf etmemiz gerektiğini söyleyeceğim. Şehrin Ilık Solukları, Tuncer Erdem'in daha önce yayınlanmamış çizgili ve yazılı hikayelerinden oluşuyor. O aslında "kompile bir hikaye". İnsanın kente karşı bir haykırışı, diye adlandırılabilecek bir kitap... Yeni bir keşif yapmak isteyenler için. Şehri bir de Tuncer Erdem'in perceresinden görüp, onun kahramanları gibi yürüyüp gitmek isteyenler için...

"Güz gecesi daha da serinlemişti... Ufak tefek gölge, ana caddede duvar kenarından yürümeye devam etti. Çevresinden gelip geçenler, bu silik ama onurlu adamın yüz ifadesini fark edemeyecek kadar sarhoş ya da kayıtsızdı."

YUMUŞAK SEVİŞME / İlhan Güngören (Yol yay.)

İlhan Güngören, 73 yaşında bir gönül adamı. Türkiye'yi meditasyonla, Zen'le, Tao'yla, farklı düşünme yollarıyla, yaşama biçimleriyle tanıştırmaya kendini adamış bir yazar, yayıncı. Kendisinin "en önemli yapıtım" diye adlandırdığı, "keşke 50 yıl önce böyle bir kitapla karşılaşsaydım" diye hayıflandığı bir eser Yumuşak Sevişme. Önsöz'ün ilk cümleleri her şeyi anlatıyor, "Ünlü bir söz vardır; Her geri zekalı çocuk yapabilir ama haz almasını, haz vermesini bilmek bilgelik ister. Niçin bilgelik ister? Çünkü, cinselliği yalnızca cinsel birleşme ve onu izleyen orgazm olmak için yapılan bir koşuşturmaca sanmak yanılgısından kendini kurtarmak bilgelik ister de ondan..." İlhan Güngören, cinsellik konusunda tüm bildiklerinizi yeniden gözden geçirmemizi, hatta çöpe atmamızı öneren bir kitap yazmış. Karessa, Taocu Sevişme, Tantra, İmsak gibi yumuşak sevişme öğretilerini tanıtıyor. Kitabın kapağının arkasında yazdığı gibi "yumuşak sevişmede eşlerin ne olup bittiğini anlamalarına, uzun uzun, doya doya sevişmelerine, her şeyi fark edip hissetmelerine, izlemelerine bol bol zamanları var"sa. "Haz doruklarına çıkıp, orada uzun süre kalma imkanları var"sa, okumaya da, denemeye de değer. Ne dersiniz?

İNEKLER, DOMUZLAR, SAVAŞLAR VE CADILAR Marvin Harris (İmge Kitabevi)

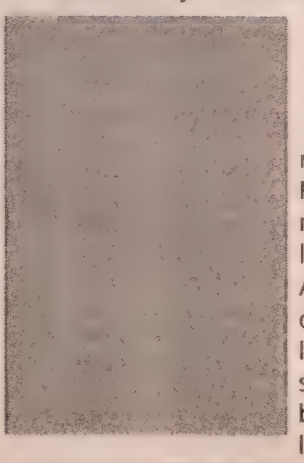

"Hintliler neden ineklere tapar? Yahudiler ve Müslümanlar neden domuz eti yemeyi reddederler? Orta Çağ'dan sonra Avrupa'da neden bu kadar çok sayıda insan cadılara inanmıştı?" gibi ilginç soruların cevaplarını bulan bir kitap İnekler, Domuzlar, Savaşlar ve Cadılar.

Alt başlığı Kültür Bilmeceleri olan kitapta Marvin Harris, aslında dinleri ve tabuları sorguluyor. Yazarımız bir kültürel antropolog. Kitabı yazarken çıkış noktası ise bir takım bilimadamlarının ve yazarların, bu tabuların, inanışların açıklanamazlığını "bilimsel" yollardan açıklamaları, hatta "Allah"ın emri olduğuna inanmaları. Marvin Herris açıklanamayacak kültürel bilmece olmadığına inanıyor. İyi ve dikkatli bir şekilde iz sürmek, araştırmak koşuluyla tüm sırların, gizlerin çözümlenebileceğine, açıklanabileceğine inanıyor. Bu fikrini kanıtlıyor da...

Yazarın, çok ilginç bir savı da var; her zaman tabulara, inançlara karşı çıkmak doğru değil. Aslında onların da günlük hayatla ilgili çok pratik, hayati gereklilikleri var. Örneğin Hintlilerin ineklere tapmaları ve onları öldürmemeleri tabuların dışında onların hayatta kalmalarını, ekonomik varlıklarını sürdürmelerini nasıl sağlıyor, merak ediyor musunuz? O zaman bu kitabı okumaktan başka çareniz yok.

OTELLER KİTABI / Ferhan Şensoy (Orta Oyuncuları yay.)

Kitabın arka kapağında, "Oteller Kitabı, bir kente ulaştığınızda, hangi otelde kalmamak gerektiği konusunda size bilgi vermekle birlikte, yalnız o telleri anlatmaz, başka tellerden de çalar" diye tanıtıldığına bakıp Ferhan Şensoy'un bir tüketici el kitabı yazdığını sanmıyorsunuz herhalde!

Ferhan Şensoy, usta yazar olarak yine kalemini konuşturmuş... Oteller Kitabı, aslında bir turneler kitabı. Ferhan Şensoy, bir yandan kaldığı otellerin eleştirisini yaparken bizlere kahkahalar attırıyor, öte yandan da doyumsuz turne anılarıyla buluşturuyor. Gözü iyi görmeyenler düşünülerek dev puntolarla, büyük aralıklarla dizilmiş bir kitap. Kendisi de normalden büyük ve kalın. Ama kolayca ve keyifle okunuyor.

KANKARDEŞİ TARANTINO / Alper Çeker (Stüdyo imge yay.)

Tarantino'nun gerçek bir sinema sihirbazı olduğunu artık herkes biliyor. Son filminde vampirlerle iki saat geçirtip izleyicileri bayıltmasına rağmen bu bir gerçek. Çünkü Tarantino, gündelik hayatın içindeki şiddeti anlatan bir yönetmen. Pulf Fiction, Rezervuar Köpekleri gibi bir elin parmakları kadar etmeyen filmlerine rağmen bu özelliği nedeniyle tartışmasız bir usta olarak kabul edilmiş bir sinemacı. Kankardeşi Tarantino'nun arka kapağında "Tarantino'nun anasını, babasını, taa yedi ceddini, adının nereden geldiğini, neden doğduğunu, sıradan insanların neden güzel kız arkadaşları olmadığını, hangi filmleri sevdiğini,

Akşamsefası

hangilerini çektiğini, bu sırada da neler çektiğini merak ediyorsanız" bu kitabı okuyun deniyor. Anladığınız gibi Tarantino meraklıları için bir film (pardon kitap) bu. İlginç sayfa düzeni, bol fotoğrafı, kolay ulaşılamayacak bilgileriyle ilginç bir kitap. Tüm sinemaseverlere ve Tarantino seveceklere tavsiye olunur.

KARANLIK GÖZÜKÜNCE / William Styron (Oğlak Yay.)

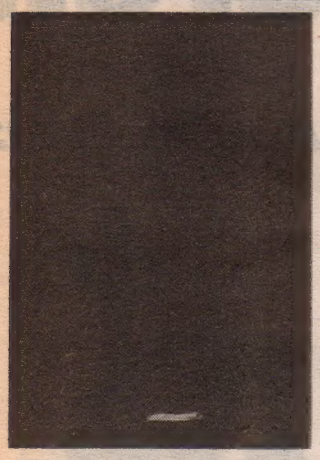

Bir zamanlar nevroz modaydı. İnsanlar nevrotiklik derecelerine göre sınıflandırılıyordu. Sonra stress moda oldu. Herkes "stressim var" diye ortalarda dolaşmaya başladı. Şimdi de manik-depresiv olmak moda. Elinizi sallasanız elli tane manik-depresiv'e çarpıyor. Çarpıyor da, manik-depresivliğin ne olduğunu bilen var mı, merak konusu? Ben çok sordum, şoruşturdum, ne doktorların anlattıkları, ne de kendini ben manik depresiv"im diye tanımlayanlar tatmin edici bir cevap veremediler... Sonra cevabı tesadüf bu ya (!) bir kitapta buldum. Sophie'nin Seçimi ile tanıdığımız Amerikalı ünlü romancı William Styron'un yazdığı Karanlık Gözükünce her şeyi tüm netliğiyle anlamama yetti. Styron, zamanında Yaşar Kemal'e de verilen önemli bir ödülün töreni için Paris'e gidiyor ve ne oluyorsa orada oluyor. Hastalık patlak veriyor. Romancımız, acayip hareketler yaptıktan, kendini ve herkesi zor duruma ve bunalıma soktuktan sonra tam bir hasta olarak evine dönüyor. Ondan sonra yaşadıklarını da tüm içtenliğiyle yazıya döküyor. Bir yazar ve entellektüel olduğu için olsa gerek, kolay kolay da mavraları yutmuyor. Araştırıyor, soruşturuyor hastalığının gerçek nedenlerini , aldığı ilaçların neviine ve doktorların kendini gerçekten tedavi edip etmediklerine dek tüm ayrıntıları araştırıyor. Manik-devresiv olanlar, olmak isteyenler ve bu tip arkadaşlardan muzdarip olanlar için önemli bir belge ve de ders.

AMSTERDAM'IN GÜLÜ / Sadık Yemni (Metis yay.)

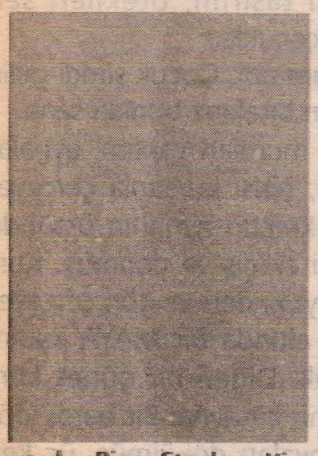

Sadık Yemni, Hollanda'da yaşayan Türkçe yazan ama öncelikle orda tanınmış bir yazar. Sadık Yemni'yle ilk kez geçen yaz yayımlanan Muska adlı romanıyla tanışmıştık. Muska'da İzmir'de geçen fantastik ve de gerçekçi bir olay anlatılıyordu. Biraz Stephan King vari olsa da keyifle okunan, sürükleyici bir romandı. Türkçe'de yayımlanan ikinci romanı Amsterdam'ın Gülü ise öncelikle Ahmet Ümit'in Sis ve Gece'si ile benzerlikleriyle dikkati çekti. Ben de o nedenle okudum. Hayrettir, bir benzerlik bulamadım. (Sonlarında cesedin nerede bulunduğu hariç!)

Sadık Yemni, Amsterdam'da Türk gençleri, çeteleri ve mafyası arasında geçen bir olayı klasik polisiye roman formatlarında anlatıyor. Katilin kim olduğunu ilk yirmi sayfada keşfetmezseniz sonuna kadar gitmenizde bir sakınca yok. Hem işin içinde bir Türk dedektif adayı, yakışıklı erkekler ve güzel kızlar da var... Gerisi sizin edebiyat zevkinize kalmış. Polisiye roman sevenlerin; "Türkçe'de niye iyi polisiye roman yazılamıyor" sorusuna cevap bulmaları için iyi bir örnek. Normal ve entel zevkleri olanlar içinse fazlaca boş vakitleri varsa okunacak bir kitap.

şimdi bu kitaplar konuşuluyor

-James Joyce, Ulysses, *Yapı Kredi yay.*
-Carlos Fuentes, Diana, *Can yay.*
-Ahmet Altan, Tehlikeli Masallar, Can yay.
-Halil Turhanlı, Müzik ve Mahalefet, *Altıkırkbeş yay.*
-Ahmet Ümit, Sis ve Gece, Cem yay.
-Etyen Mahçupyan, Bir Demokrat Manifesto'ya Doğru, *Yol yay.*
-Yılmaz Erdoğan, Kayıp Kentin Yakışıklısı, *Sel yay.*

BİR KİTAPTAN BİR ŞİİR

SAF SABIR

Ben, birlikte kıyıya sürüklediğimiz kayıktan
saflığımı ve sabrımı aldım tek
kalanları kumsala göm sen de
yaz boyunca
nasılsa her keder eksilir
kendini doldurarak

sardunyalarla konuşarak çoğalttım
aramızdaki ayrılığı
sayarak çoğalttığım günleri tamamladım
kirpiklerimin arasına çektiğim tülde
yağmur durdu ve şimdi kış bitiyor
oysa kimse yokmuş dışarda
içim dışıma vuruyor

sardunyalara su vermekle unutamadığımız
şeymiş aşk;
alnından bir günaydın gibi
düşürdüğün sabah,
sağ yanımda unuttuğun keder.

Birhan Keskin
(Cinayet Kışı + İki Mektup, Göçebe Şiir Kit.)

BİR KİTAPTAN BİR SÖZ

"İnsanlar bana film okuluna gitmediğimi soruyorlar, bense onlara "Hayır" diyorum, ben filmlere gittim." Tarantino (Kankardeşi Tarantino, İmge yay.)

BİR KİTAPTAN BİR PARÇA

Karanlık çökünce ensemize
şaşırırız aniden.
Sanki her akşam gelmezmiş gibi...
Biraz çırpındıktan sonra
kabulleniriz yenilgiyi.
Şimdi ellerindeyiz karanlığın.
Tek dayanağımız sokak lambaları
biraz da ayışığı...
artık sokaklar daha tehlikeli
insanlar daha vahşi;
araba ışıkları tehlike işaretleri...
Tepemizdeki karanlığa
alışıyoruz bu gece de,
ellerine bırakıyoruz kendimizi.
Sırtımıza alıp,
dört nala koşturuyoruz sokaklarda...

Tuncer Erdem (Şehrin Ilık Sokakları, YKY.)

ARKADAŞ Z. ÖZGER

SAKALSIZ BİR OĞLANIN TRAGEDYASI

charles chaplin bir savaşta yitirdim sakalımı
çıkmazlığın grev sesi umutlarımı vururken
yendirdim bıyıklarımı papağan kuşkulara
biraz elma şekeriyle kazıdım sakalımı
lohusa şerbetiyle kazıdım sakalımı
yanaklarım paprika lâhmacun ister misiniz

al işte sana böyle yüze böyle güz
demeyin deseniz de sakal yok ya ucunda
bu güz vermedi tarla seneye bıyık kerim
ben ettim siz etmeyin sakal veririm size
iğne iplik elimde bıyık dikerim size
yanaklarım taşlıtarla kurabiye yer misiniz

sayın bayan dursanıza gözünüze kuş kaçmış
bu bıyık hiç gitmemiş sesinizin rengine
sakalınız uzamış inmiş ta belinize
at kuyruğu yapınız ya da örgüleyiniz
kedinizin bıyığını usturayla kesiniz
yanaklarım bileytaşı ispirto sever misiniz

yoksul ve utangaç bir müşteriyim ben
sizde güneş bulunur mu biraz/kaktüs alıcam
saksılarım yeşersin üç beş bulut verin de
çok üşüdü güneşten şizofreni olucak
çabuk olun lütfen dikenleri solucak
yanaklarım gobi çölü soğuk su içer misiniz

yüzüm eski bir artist yaşlandıkça shirley temple
elimdeb ir baş soğan bir baş sarmısak
ah ne kadar şakacısınız hiç hamlet oynamadınız mı
olmak ya da olmamak bütün sorun bu
yanaklarım yul bryner şimşir tarak ister misiniz

İĞDİŞ BEDEVİ

atlayıp karıncama biraz eski bir çölü
yetişmeliyim yüreğimin haydutlarına
babama ısmarlayıp ceninden kılıcımı
ey benim erginliğim belki yine gelirim

dehlerim karıncamı bir uzun yolculuğa
o maki tarlasında yırtılırken acılarım
bitsin derim kaktüsler başlasın dikensiz orman
kim demiş kervanların soygun kılavuzuyum

bay hörgüç size ilk kez raslıyorum bu yörede
ben bedevi ordusunun barışsever bir eriyim
o dikenli çalıları kim koydu buralara
beni biraz bağışlayın karıncamı severim de

kum fırtınası napar ki üç gözüm kör
siz küçük çöl çapkınları girecek delik mi arıyorsunuz
önce terbiye edin serap denen orospuyu
kaç yiğit öldü kuru memelerindeki zehirli sütten

nasılsa vardım kumdağının ardındaki o kabileye
iyiliksever şeyhim size bir sürprizim var
kırk karınızdan kırkıyla yatmak istiyorum bir gecede
bana şeyinizi ödünç verir misiniz

çöl çiçeği abbasla yattığından beri
bir mutlulandı karıncam bir güçlendi aşkolsun
ben hep derim bir yürek bulunmaz kolay kolay
bu taş oyuğun önüne nasıl geldim bilmiyorum

girdim bir mağaraya gördüm kırk haramiyi
yüreğimin çevresinde ayin yapıyordu kırk eşkiya
babam ceninden su vermiş kılıcıma
yüreğim diri ve haydut bağışlar

biraz eski bir çölden bir uzun yolculuğa

Akşamsefası

TUNCEL KURTİZ

Çingene Baron

Çayları ödüyorum. 100 kağıt veriyorum ve bir fotoğraf alıyorum yerden, ıslanmış.

Gördüğüm filmlerden Viskonti Leopar'dan: "Herşeyin eskisi gibi kalmasını istiyorsak, herşeyi değiştirmemiz gerek."

Pencereden görünen ağaç akasya... Yapraklar sararmış, dökülüyor rüzgarla, bir kara karga uçuyor daldan, birkaç yaprakçık daha salınıyor, düşüyor, binbir dans içinden. Pencereden Sarayburnu ve Marmara bakıyor bana. Şapkamı ve atkımı alıyorum, köhne merdivenlerden iniyorum. 8. basamak bir kuş gibi sesleniyor bana, Galata'nın dar bir çıkmazındayım işte. Bir kamyonet duruyor köşede. Karmakarışık kitaplar, dosyalar, vazolar, aynalar. Aynalara şaşırıyorum. 3 kişi yüklüyorlar kamyoneti. Aynalarda kendimi görüyorum. Her aynada değişik kendime bakıyorum. Bakkaldan cigara ve üç gazete alıyorum.

- Ne oluyor, nedir bu karmaşa?

- Şu sizin yandaki apartmanın 3. katı boşaltılıyor.

- Ben beş yıldır buradayım.

- Hep boştu. Ölmüş. Ölmüş sahibi.

- Ölmüş mü?

- Varisi yok, boşaltıyorlar.

- İşte bak. Vay be!..

Galata, Tornacı Hüseyin, Matbaacı Beyaz Ahmet, dokumacı tamirhaneleri, Kahvesi Hüseyin.

- Hüseyin Usta bir çay versene. Tek şeker.

Gasteleri yerleştiriyorum, ev boşalıyor, fotoğraflar dağılıyor, serpiliyor yere, topluyorlar, birkaç tanesi kalıyor kaldırımın üzerinde. İki dosya dağılıyor. Hiç görmediğim bir insanın hayat boyu biriktirdikleri dağılıyor.

- Çay güzel, bir çay daha usta. Arkadaş, nereye gidiyor bunlar?

- Antikacı Hüseyin'e. Biliyorsun yukarda Hayat Çıkmazı.

- Ha!

Yeniyüzyıl'ı açıyorum, sırada Radikal ve Cumhuriyet var. 15 + 15 + 50= 80 ediyor. Cigara 110 bin lira.190 bin lira ve çaylarla başlıyor gün. Fener yenilmiş. Çete, devlet ve kamyonet hareket ediyor, ağzına kadar dolu ve dar sokakta iki manevrayla yukarı antikacı Hüseyin'e. Kamyonetin boşalttığı alanda kağıtlar, fotoğraflar, bir yırtık dosya, birşey parıldıyor. Bir küçük ayna kırığı. Çayları ödüyorum. 100 kağıt veriyorum ve bir fotoğraf alıyorum yerden, ıslanmış. Sonra herşeyi topluyorum, yırtık dosyayı da. Ve 3. katıma, pencereme dönüyorum. Sahibi olmayan 3. kat penceresi bana bakıyor. Onları iyi sakla diyor. Hepsi senin için, senin onlar, beni sev, dosyayı açıyorum. ÇİNGENE BARON.

Bir fotoğraf ikinci sayfanın içinde papatya saçlı bir hoş kadın, elinde bir kadeh, dudaklarında cigara, küstah, herşeyi bilen bir edalı bakış, okumaya başlıyorum.

Akşam oldu, fırladım sokağa. Karşımda Ziraat Bankası'nın floresanı. Yokuşu tırmanıyorum. Ziraat Bankası'nın üstünde martılar uçuşuyor karanlıkta. Floresan bir Ziraat Bankası'nın ışığında. Antikacı Hüseyin'in dükkanındayım.

- Merhaba.

- Buyur abi, hoşgeldin.

- Dolmuş dükkan.

- Bunlar bugün geldi. Kadın ayna meraklısıymış galiba.

- Adam desek!

- Adam mı?

- Sahibi erkekti.

- Sen tanıyor musun?

- Tanırdım. Tanırım.

- Matrak adammış

- Şu aynaya bak, ne işçilik ha.

Albümlerden birini alıp bakmaya başladım, yüzlerce fotoğraf. Bir havuz, adam üzerinde Meksika desenli bir gecelikle şezlonga oturmuş, uzaklara bakıyor, saçlar sakallar içinde. Güneş kırmızı, havuz mavi ve yeşil incir ağacı. İtalya mı, İspanya mı acaba, Meksika tabii. Meksika nire, Galata nire...

- Adamı tanırdım. Şunları ben alayım bari. Kaça olur?

- Şimdi abi onları al, zaten işime yaramaz. Albüme de ver bi teklik.

- Çok değil mi ya, kim n'aapar bunları?

- Yok abi öyle deme, meraklısı çok.

Çöplüğe benzer dükkanında artık çöplüğün kıymetini bilmeden de olsa öğrendi Sivaslı Hüseyin. Önceleri eskicilik yapardı. Sokak sokak dolaşırdı üç tekerlekli arabasıyla, eskiler alayım, eskiler alayım diye. Bu mahzeni doldurdu yıllardır. Galata'nın ölenleri, yani Yahudiler'i, Rumlar'ı, Ruslar'ı, İtalyanlar'ı, Türkler'i ve diğerleri... Hepsi nesi var nesi yok bu mahzende. Ben Baron'un albümlerini ve dosyalarını alıyorum. "Hadi gene yüklüyorsun evine" diyor Hüseyin, "yakında sen de bir antikacı dükkanı açarsın artık."

- Yok ya, yalnız şu aynalara fiyat koymadan beni düşün. Bak bunun köşesi kırılmış, parçasını ben eve götürdüm, 10 gün sonra para alacağım, beni düşünmeden satma. Ver bir fiyat.

- Şimdi abi, sen bak, abimizsin.

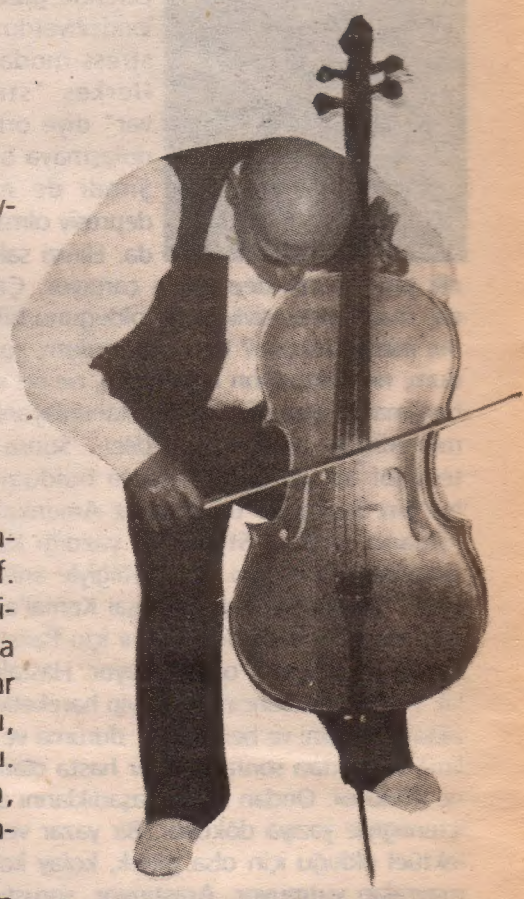

Şimdi bunlar böylece 40'a olur. Sana ama. Keşke getirmeseydik buraya kadar.

- 30 veririm.

- Yok abi 40.

- Hadi oldu diyelim. Ben şu iki tanesini taşırım, ötekileri sen gönder çocukla.

- Tamam abi. Çocuk şimdi gelir, geçerken bırakırız bunları sana.

Gece mumları yaktım, aynalar duvarda, birisi kurşunla çerçevelenmiş, kurşun aynanın üstünde lava gibi akmış ve donmuş. Kurşunî. Büyük, deri ve gön çerçevelisin sol altında bir MAYA kadını çırılçıplak. Diğeri bir güneş kurşun demir bir ayna. Bir barok döküm. Boyaları dökülmüş, üç kez boya yemiş bu çerçeve, mavi, kırmızı, sarı. En son sarı ve egemen bir atkın yaldızlı. Bir mavi alçı ayna, bir Likya mezarı, aynanın üst köşesi kırık. Aynaların içinde mumlar, aynalarda değişik ben ve baron. Oku delikanlı, oku, fotoğraflara bak, hepsi senin. Başla okumaya. İşte yazdıkları burada, ben tek kelime bile eklemedim. ÇİNGENE BARON.

Akşamsefası

MESUT KARA

Artizler Kahvesi

DÜNYAYI KURTARAN ADAM CÜNEYT ARKIN

Geçtiğimiz Kasım ayının ilk haftası, çekim ekibiyle günün ilk saatlerinde buluşup yola çıkıyoruz. Gittiğimiz set, yönetmenliğini Çetin İnanç'ın yaptığı "Türk Sineması ve Cüneyt Arkın" belgeselinin seti. Yolculuğumuz atlı sahnelerin çekileceği Kilyos, Gümüşdere Plajı'na doğru sürerken yol boyu Çetin İnanç'la sohbet ediyoruz. Sete ulaştığımızda Cüneyt Arkın'ı ekibi beklerken buluyoruz. Günboyu fotoğraf çekerken bir yandan da Cüneyt Arkın'la konuşabilmek için fırsat kolluyordum. Çekimler sırasında Cüneyt Arkın küçük el kamerasıyla kamera arkasını görüntülüyordu. Dr. Fahrettin Cüreklibatur 1964 yılında Halit Refiğ'in yönettiği Gurbet Kuşları filmiyle sinemaya başlıyor ve adı Cüneyt Arkın oluyordu. İlk dönemler romantik rollerde oynasa da kısa sürede vurdulu, kırdılı serüven filmlerinin, en popüler oyuncusu olmuştu. Artık o 1966'lardan itibaren Malkoçoğlu'ydu, Battal Gazi'ydi, Kara Murat'tı... Alain Delon'la, Burt Lancester'la, John Wayne'le kıyaslanıyordu oyunculuğu. 70'li yıllarda politik tavırlı filmler de çekti. Öykücü, şair, senaryo yazarı, yönetmen, oyuncu... Özellikle televizyon kanallarının eski Türk filmlerini yayınlamasıyla Cüneyt Arkın filmleri yeniden keşfedildi, gündeme geldi. Kinema dergisi geçtiğimiz yıl, Güz 95 sayısını "Dünyayı Kurtaran Adam" Cüneyt Arkın'a ayırdı. Cüneyt Arkın'ın da katıldığı paneller yapıldı. Bu günlerde de "Türk Sineması ve Cüneyt Arkın Belgeseli" çekiliyor. Cüneyt Arkın'ın yazdığı "Cüneyt Tarçın" adlı yayınlanmamış kitaptan yola çıkılarak TGRT adına çekilen belgeseli Çetin İnanç yönetiyor. Bir fırsatını bulup Cüneyt Arkın'la konuşuyoruz.

"Bu bir belgesel, Türk Sineması ve Cüneyt Arkın belgeseli. Ama biz bu belgeselde daha çok kamera arkasını çekiyoruz. Çünkü kamera arkası müthiş bir mizah taşıyor ama bu mizahın altında da belirli bir acı var. İnsan gülerken kederlenmeye başlıyor. Sabah siz de gördünüz işte, sette işe başlamanız gerekirken o kadar ufak şeyler eksik oluyor ki. Mesela 20 at geliyor, 50 figürasyon geliyor, herkes giyiniyor, hazırlanıyor bir tekerlekli sandalye eksik. Türk sinemasında filmlerin bitmemesi için her türlü şart var fakat insanlar nasıl bir gayretle çalışıyorlar ki o günkü işi bitiriyorlar.

Belgesel Cüneyt Arkın ağırlıklı fakat ben 35 yıl sinemada olmuşum. Benim belgeselimin yapıldığı bu 35 yıllık süre aynı zamanda 35 yıllık Türk sinemasının da belgeseli oluyor. Çünkü ben yalnız kendimden bahsetmiyorum. O yıllarda neler çekilmiş, ben sinemaya başladığım zaman sinema neydi? Türkiye'nin sosyal yapısı neydi? Türkiye'de sosyal yapının değişmesine sinema ne kadar yaklaşabildi? Ne kadar ayak uydurdu? Toplum 80'lere doğru kayarken biz sanatçı olarak gerçek sorumluluğu üstlenebildik mi? İki şarkı söylemekle, bir film çekmekle sanki görevimizi yaptık mı? Bütün bu sorgulamalar da var belgeselde. Bugün Türkiye'ye pop kültürü hakim. Türk sineması bir dönemin Türk insanının yaşama biçimiydi, hayalleriydi, umutlarıydı, güzellikleriydi. Özellikle orta sınıfın sanatıydı. Şimdi Türkiye'de orta sınıf kalmadı. O yokoldu, sinema yokoldu. Bakın şimdi Türkiye'de ya çok zengin ya çok yoksul var. Ulusal kültür yok. Dilimiz çok tahrip oluyor. Bakın İstanbul'a bütün tabelalar İngilizce, Fransızca. Konuşmalar da öyle. Televizyon dili konuşuyor şimdinin çocukları. Amerikan kültürü, pop kültürü... Müziğimiz arabesk ve pop karışımı birşey oldu. Korkunç bir yozlaşma var. Türk sineması olsaydı bu yozlaşma bu kadar hızlanmazdı.

Ben Cüneyt Tarçın diye çok matrak, kendimle dalga geçen bir kitap yazmıştım. Sonra kitap olarak yayınlamayı düşündüm, kitap okuyan çok az Türkiye'de, kaç kişiye ulaşacak. Bir televizyon kanalında çok büyük bir kitleye ulaşabileceğini düşündüğüm için belgesel yapalım dedim."

Türk sinemasında, özellikle avantür filmlerde özel bir yeri var Cüneyt Arkın'ın. 7'den 70'e onu seven bir seyirci kitlesi vardı. Fakat insanlar onun filmlerini hafif tebessümle seyrediyor mantık hatalarıyla, kurgu hatalarıyla, dalga geçebiliyorlardı. Cüneyt Arkın'da "ben kendimle dalga geçmekten hiçbir zaman vazgeçmedim. Türk insanı yıllar boyunca acılar çekmiş, yokluk, yoksulluk çekmiş. Bunu hep mizahla yenmiş" diyor. Ben sözü dönüp dolaştırıp Dünyayı Kurtaran Adam'a getiriyorum. "Dünyayı kurtardık ama patronu batırdık o filmle" diyor gülerek. "Şimdi aslında o bir dalga geçmeydi. O zamanlar uzay filmleri başlamıştı. Biz o zaman bu işle bir dalga geçelim dedik. Ama efekt olayımız, teknik olayımız yoktu. Ordaki bütün kostümleri Çetin'le ben yaptım. Hazırlıksız girmemiz nedeniyle, biraz da prodüksiyonu çok yaydık, toparlayamadık ve efekt olayımızın olmaması nedeniyle istediğimiz gibi dalgamızı geçemedik." Son zamanlarda bu filmin ve diğer filmlerinin de yeniden gündeme geldiğini söylüyor, kimi eleştirilerden sözediyorum. "Şimdi ben bu arkadaşların açık oturumuna da gittim. Zekanın olduğu yerde her zaman güzellik olur. Bu gençler belli bir yerde esprilerini yapıyorlar, belli yerde dalgalarını geçiyorlar. Onların güzelliği benim yürek güzelliğimle buluşuyor. Ne kadar eleştirseler de arkasında mutlaka içlerinde kalmış o sevgi birikimi oluyor. Çok akıllı çocuklar, ben bu gençleri çok seviyorum."

Hikaye ve şiirler yazıyordur sinema öncesi dönemlerde. Bu konuda kendini Cemal Süreya'nın ve ikinci yeni'nin öğrencisi sayıyor. "Hikaye ve şiir yazıyordum. Bozkırda büyüdüm, üç ay bostan bekçiliği yapardım. Çok uzaktan bir karatren geçer, ona koşardım. Yalnızlığımı azaltacak birşeydi o. Otlar, bozkır hayvanları, yıldızlar, güneş, kuşlar dostumdu. O bozkırın hüznü, kederi, yalnızlığı insanın içini öylesine zenginleştiriyor ki, hissediyorsunuz, tefekküre dalıyorsunuz. Papirüs çıkıyordu Cemal Süreya arkadaşların. Cemal Süreya çok güzel bir insandı. Sonra biz Erek diye bir dergi çıkardık. Ben daha çok hikaye yazdığım için, şiirlerimi Erde Us diye yayınlıyordum. Varlık'ta epey çıktı."

Akşamsefası

BABAM İÇİN

katledilişinin 4. yıldönümü

O öldü, onlar öldü.
Bileylendi yürekler.
Saçım uzadı.
Altıncı hissim oldu yağmur.
Uzakta yangınlarda
Külü savruldu çığlıkların
Gündüz koptu dalından
Tutsak ham bir yaşam oturdu boğazıma
Saçım uzadı.
Tüm göçmenlerin yakasına hüzün iliştirildi.
O öldü, onlar öldü.
Büyüdü kalabalıklar.
Büyüdü sesler.
Korteje katıldı.
Sokaktan gözü yaşlı kediler...

Aralık'96 Cihangir

Özgür Mumcu